

జాతీయపతాకనిషేధపుకేసు

హైకోర్టులో విచారణ

అడ్వకేటు జనరలుగారు ప్రభుత్వమువారి తరపున వాదించుట.

మదరాసు, 2 ఆగస్టు. - ఈ కేసు విచారణకు వచ్చి నేపుడు, కోర్టుభవన మంతయు, వాదనలు విను కుతూహలముతో నడుచుచున్నాడని, ప్రత్యేక సమాహ్వాతో, క్రిక్కిరిసి పోయెను. కోర్టుభవనము పట్టకపోవుటచే చాలమంది, వసారాలో నిలువబడవలసివచ్చెను.

రాజమహేంద్రవరమున ఇండ్లపై నెవరును జాతీయపతాకముల నెత్తరాదని నిషేధించుచు, డి. శ్రీరామమూర్తిగారు ఆయన పేరున ను, మరియు నెత్తరాదని, రాజమహేంద్రవరము నందలి ప్రజలందరిపైనను గోదావరిజిల్లా మేజిస్ట్రేటు గారు, 14-6-30 న, క్రి. ప్రా. కో. 144 నెక్స్ ను క్రింద నొక యుత్తరువును జారీచేసెను. ఈ యుత్తరువునుగావించునపుడు పోలీసువారి సాక్ష్యముపైనే గావించబడెదగాని, ప్రతివాదులు విచారింపబడలేదు. పిమ్మట నీ యుత్తరువును రద్దు చేయవలసినదని డి. శ్రీరామమూర్తిగారు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుయొడుగు పిటిషను దెబ్బగా, నత దాపిటిషనును నిరాకరించు నుత్తరువుగావించెను. సదరు ఉత్తరువును చూర్చి, నిషేధపుత్తరువును రద్దుచేయవలసినదని గోరుచు, శ్రీరామమూర్తిగారి పుత్రుడు, హైకోర్టులో రివిజనుపిటిషను దెచ్చెను.

పిటిషనరు తరపున డి. బి. టి. ఆర్. రామచంద్రయ్యగారు వాదించుచు నిషేధపు తుత్తరువు ఎటుల గావించబడినది యను వివరించిరి. డి 14-6-30 న, పోలీసు అధికారులు, జిల్లా మేజిస్ట్రేటుయొద్దకుపోయి, సగరమున జాతీయపతాకముల నెత్తరాదని నిషేధించుచు ప్రజలందరిపైనను, అందు ముఖ్యముగా డి. శ్రీరామమూర్తిగారిపైనను మరినెల్లరిపైనను, క్రి. ప్రా. కో. 144 నెక్స్ ను క్రింద నిషేధపు తుత్తరువును జారీచేయవలసినదని గోరిరి. ఇట్టి యుత్తరువును గావించుటకు పూర్వముగాని తరువాతగాని మేజిస్ట్రేటు, దాని వలన బాధితులగు ప్రతివాదులగాని, ప్రజలనుగాని పిలిచి వారేమి చెప్పుకొనెదరో విచారింపలేదు. వినకయే, మేజిస్ట్రేటు ఈక్రింది యుత్తరువును గావించెను.

ఉత్తరువు

“రాజమహేంద్రవరమున, ఇండ్లపైనను, ఇతర భవనములపైనను జాతీయపతాకముల నెత్తుట వారిని నిరపాయముగ దౌర్జన్యమొనర్చునట్లు ననియును, లా ఆర్డరు రక్షించుట కేర్పడిన అధికారులు, వైవిధ్యముగ దౌర్జన్యమొనర్చినవారి నేవిధముగను శిక్షింప యత్నింపరనియు, కొందరు “రాడీలును బద్మాపులును తదితర కుంటరులును పొరబాటు అభిప్రాయమునం దున్నటులును, కనుక, పట్టణమున కాంతిభద్రతల కాపాడుటకు, పతాకములను తొలగించుట అవసరమనియు, పోలీసువారు నాకు దెలియబరచుచున్నార గనుక జాతీయపతాకముల నెత్తరాదని నిషేధించుచున్నాను.” అని మేజిస్ట్రేటు తన పుత్తరువును జెలిపెను.

“వారిని” అనుమాటకు సంబంధముండదగు పదము లీవాక్యమున “ఇండ్లు” “రాడీలు” “జాతీయపతాకము”లు అను “వానిపై” నను సర్వ నామము పై మూటిలో దేనికి సంబంధించినదో దురూహ్యముగనున్నది. “భవనములు” “జాతీయపతాకములు” నిర్ణయపదార్థములు కనుక, “వారిని” అనుమాట “రాడీ” బద్మాపులకే వర్తింపవలెను. (నవ్వు) ఈసందర్భవాక్యమును మేజిస్ట్రేటునకు దెలుపగా, “వారిని” అనగా అట్టి భవనములందు నివసించువారిని అని అర్థమనియు పొరబాటున నాపదముల ఉత్తరువులో నదలితేయబడి యుండుననియు నుడువుచు, ఆవిధముగ ఉత్తరువును సవరించెను.

మేజిస్ట్రేటువాక్యాన్నియమునే అంగీకరించుదము, జాతీయ పతాకములుగల గృహములపై తాము దౌర్జన్య మొనర్చినను పోలీసువారు జోక్యము గలిగించుకొన రను భావముచే రాడీలును బద్మాపులును వారిపై దౌర్జన్య మొనర్చెదరట. అనగా చట్టసమ్మత మగుహక్కులను లోబడియే యైనను ఒకవిధముగ పతాకము నెగురనేయు వారిపై దౌర్జన్యమొనర్చుట మేజిస్ట్రేటునకును పోలీసు వారికిని ముద మొనగూర్చునని రాడీలు భావించుచున్నారనిగదా దీని యర్థము. ఇట్టిసందర్భమున పోలీసువారి కర్తవ్యమేమి? రాడీలకు గలచెరుదభిప్రాయమును తొలగించుటయే లేక చట్టబద్ధమైన ప్రక్రియ ప్రజలహక్కుల నిషేధించుటయో? ఈవిషయమును న్యాయమూర్తులు బాగ్రత్తగ నాలోచింపవలెను. రాడీలు చట్టబద్ధులగు ప్రజలపై దౌర్జన్యమొనర్చుచున్నపుడు, పోలీసువారు రాడీలపై వెంటనే ఎందుకుచర్య దీసికొనలేదో నా కర్థముగట లేదు.

144 నెక్స్ ను దాని నుపయోగింపదగు సందర్భములు క్రి. ప్రా. కో. 144 నెక్స్ నుగూర్చియు, దాని నుపయోగింపదగు సందర్భములగురించియు, చర్చించుచు రామచంద్రయ్యగారు లిటుల నుడివిరి. ఉపద్రవకరముగ సందర్భము ఏర్పడెనని తాను నమ్మినపుడుత్రమే ఈ నెక్స్ ను నుపయోగింపవలెనని చట్టమునందు నిర్ణయింపబడెను. ఆర్డరు రక్షణకొరకు భవనములపై ఈ పతాకము నెగురనేయుటకు తొలగించుట అవసరమని పోలీసువారు దెలియజేసినని మాత్రమే మేజిస్ట్రేటు పుత్తరువునందు దెలిపెనుగాని, ఈ నెక్స్ ను నుపయోగించుటకు దగినంత ఉపద్రవకరముగ పరిస్థితు లేర్పడినటుల దాను విశ్వసింపినటుల యెచ్చుటకు దెలుపలేదు. సె 144 క్రింద నిషేధపుత్తరువు జారీచేయుటకు పూర్వము, ప్రతివాదుల కెందుకు నోటీసునొసగలేదు? జాతీయపతాకము లాపట్టణమున నెత్తయోకాలమునండియు గలవు. కాని వానివలననితర కేవిధముగ దౌర్జన్యముగాని జరిగినటుల పోలీసువారుగూడ చెప్పుటలేదు. మేజిస్ట్రేటుయొడుగు ఉపద్రవమును గురించి వాజ్ఞానుల మొసగిన పోలీసుఅధికారులు ఒక్కరైనను బహిరంగముగ సాక్ష్యమొసగుటకు సాహసించలేదు సరిగదా? మేజిస్ట్రేటు పోలీసుఅధికారులు తమయొడుగు మొదటనొసగిన వాజ్ఞానులనునైనను ప్రతివాదుల కొసగలేదు.

న్యాయమూర్తిగారు:—మీరు దాని కొరకు దరఖాస్తు చేసితిరా?

టి ఆర్. రా:—చేసితిమి. కాని మేజిస్ట్రేటు నిరాకరించెను.

న్యాయమూర్తి:—ఇదిగో ఆవాజ్ఞానులమును నేనిపుడొసగుచున్నాను. మీకు కావలసిన విషయములు జూచుకొనుడు.

రామచంద్రయ్యగారు రా వాజ్ఞానులమును పరిశీలించిన పిమ్మట నిలువబడినను, రాడీలు దుకాణములను లూటీ చేసెదమని యెదరించినటుల ఈ వాజ్ఞానులమునందు దెలుపబడెను కాని ఈవిషయము మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువునందు హామీపలేదు. శ్రీరామమూర్తిగారు సదరుఉత్తరువును రద్దుచేయవలసినదని పిటిషనును వెట్టినపుడు దానిని ప్రోసీవేయుటకు మాత్రమే ఈలాటి యుదంత ముపయోగింపబడెను కాని మొదట ఉత్తరువు గావించునపుడు ఆధారముగ నైకొనబడలేదు.

తమ ఇండ్లపైనను, ఆస్తులపైనను, పతాకమునెత్తుకొనుటకు ప్రతివారికిని హక్కుగలదను విషయము న్యాయమూర్తికి బాగుగ దెలిసినదే. ఇది తప్పుగాదు. జాతీయపతాకము నెత్తరాదని ఏ చట్టమును నిషేధించుటలేదు. పాపరులగు ఈ వాక్కులను భంగపరచుటకు సాహసించుటకుపూర్వము తగినంతకారణముగల దాయ ను విషయమును మేజిస్ట్రేటు ఆలోచించి యుండవలసి నది. ప్రస్తుత సందర్భములో, శ్రీరామమూర్తిగారి గృహముపై నీ జాతీయ పతాకము 10 ఏండ్లకుండీయుగలదు. ఇంతకాలమునండియు దానినిగురించి ఎట్టి ఆలోచింపున జరుగలేదు. తాను మొసగవలసినదని పిటిషనరు పోలీసువారిని గోరలేదు. అందువలన వారిని కాపాడుటకు పోలీసువారుమాత్రము చాల అతురత పడుచున్నారు. (నవ్వు)

రాడీలు, చట్టబద్ధులగు పౌరులపై దౌర్జన్యమొనర్చునెడల, రాడీలను శిక్షించుట పోలీసు వారి విధి. అందులకు మారు, పోలీసు వారు చట్టబద్ధులగు పౌరులహక్కులను నిరోధించిరి ఎట్టి యుక్తివాదము నుపయోగించినను ఈ వైఖరిని సమర్థించుట వీలులేదు.

పోలీసువారు దెలుపు విషయము నిజమేయైనయెడల తాము దుకాణముల లూటీచేసెదమని లేదేలే పోలీసువారికి దెలిపియుండవలెను. వారందరును పోలీసువారికి బాగుగ దెలిసియుండవలెను. ఆపుడు వారు “మీరు దౌర్జన్య మొనర్చు నెడల మీపై నెట్టి చర్యయు దీనుకొనుమని భావించవలదు. మీపై చర్యదీసికొని శిక్షింపచేసెదమని వారికి స్పష్టముగ దెలుపవలసినది కాని వారట్టిపనిచేయలేదు. కాని అసలు సంగతి ఏమయి యుండుననగా ఈ జాతీయ పతాకములు పోలీసువారి కన్నులకే భరముగ దోచెను. (నవ్వు) రాడీలపేరుచెప్పి ఏ రాపతాకముల నిషేధించిరి.

జాతీయ పతాకములు గల దుకాణములను లూటీచేసెదమని రాడీలు దెలిపినటుల పోలీసువారు తమ వాజ్ఞానులమునదెలిపిరి. కాని ఈ పిటిషనరు దుకాణదారుడుగాను, అతని ఇల్లు అంగడిగాదు. కనుక ఇండ్లపైగూడ పతాకములుండరాదని నిషేధించుటకు పోలీసు వాజ్ఞానులమునగూడ ఆధారములేదు. అంతియ గాక, దుకాణదారులలో నెవ్వరిపై నను ఈ యుత్తరువు జారీ చేయ

బడలేదు. రాడీలు దుకాణముల లూటీచేసెదమని కారణముచేతనే, ఈ యుత్తరువు గావించబడినయెడల ఉత్తరువునందలి గృహములు “దుకాణములు” గావలెను. “వక్రీప్రు” “దుకాణదారులు” గావలెను. “దౌర్జన్యము” “లూటీంగు” గావలెను. (నవ్వు.)

కోర్టుల సాక్షుల సాక్ష్యవిమర్శ

సె 144 క్రింద నిషేధపుత్తరువును గావించుటకు పోలీసువారు దెలుపు, “ఉపద్రవకరముగ” పరిస్థితులనుగురించి రామచంద్రయ్యగారు విమర్శించుచు, శ్రీరామమూర్తిగారి పిటిషనును విచారించునపుడు మేజిస్ట్రేటు పిటిషించి విచారణ చేసిన సాక్షులు, వారేమి మాటలాడుచుండిరో వారికే దెలిసినటుల లేదని నుడివిరి. కాంగ్రెసుప్రముఖులు నిర్బంధించబడినపు డెల్ల దుకాణదారులు దుకాణముల మూసి పారతాళ మొనర్చుచుండిరి గనుక, వానిని లూటీచేసెదమని తనతో కొందరు మాటలునుడివి నటుల నొక సాక్షి చెప్పెను. వారి నతడు గుర్తించబడటం. కాని పారతాళము జాతీయపతాకమువలన చాలేదు. పతాకమునకును దుకాణముల మూయుటకును సంబంధము లేకయును, పతాకములేని దుకాణములు గూడ మూయుటకునుండెనని యు ఆ సాక్షి యే అంగీకరించెనని యే చెప్పెను జాతీయ పతాకములు రాజభక్తి పరులకు ఆగ్రహము గలిగించుచుండెననియు అందుచే దౌర్జన్యమొనర్చెదరనియు కార్మికులును రాడీలును గూడ పతాకములుగల దుకాణములు లూటీచేసెదమని చెప్పిరనియు మరియొక సాక్షి చెప్పెను. నీవు రాజభక్తిపరుడవేనా యని అతనిని ప్రశ్నింపగా నేనుకాను అని అతడు నుడివెను. (నవ్వు)

న్యాయమూర్తి:—రాజమండ్రోలో రాజభక్తి పరులన రాడీలును బద్మాపులును అరి అతని అరమా? (నవ్వు)

రామచంద్రయ్యగారు:—జాతీయపతాకము వలన చాలఉపద్రవములు ఎచ్చునని మరియొక సాక్షి నుడివెను. జాడ్యములువచ్చునని అతని భయము గాబోలును. (నవ్వు) జాతీయ పతాకమువలన విప్లవము సంభవించునని మరియొక సాక్షి నుడివెను. (నవ్వు) జాతీయపతాకము నెత్తుటయే విప్లవమని మరియొక సాక్షి నుడివెను (ఏకపక్ష నవ్వు) మేజిస్ట్రేటుగారు ఇట్టిసాక్ష్యము నాధారపరచుకొని నిషేధపుత్తరువును ధృవపరచెను. తాము మాటలాడుచున్న దేమియో ఈ సాక్షులలో నొక్కరికైనను దెలిసినటుల గనుపించదు.

పోలీసువారి వైఖరి

రామచంద్రయ్యగారు పిమ్మట పోలీసువారి వైఖరిని విమర్శించుచు, బాధ్యతగల పోలీసు అధికారి యొక్కజైనను సాక్షిబోనులోనికి వెళ్లి ఉత్తరువుయొక్క ఆంశ్యకతను దెలుపుచు సాక్ష్యమొసగలేదని అక్షేపించిరి. లా ఆర్డరులకు తాము బాధ్యులగు నిజముగ పోలీసువారు తెలచినయెడల, బాధ్యతగల పోలీసు అధికారులు కోర్టుకువచ్చి సాక్ష్యమొసగవలసినది. కాని వారదేమియు చేయలేదు. వక్రీప్రు క్రాసుపరీక్ష చేసి అసలు సంగతిని బయటపెట్టెదరని వారు భయపడిరా? ఈ కోర్టులో అడ్వకేటు జెనరలునకు సలహా నొసగుటకు వచ్చి కూర్చొనుటకు బదులు, మేజిస్ట్రేటుకోర్టులో, బోనెక్సి సాక్ష్యమొసగియున్నయెడల, ఈపోలీసు అధికారులు, కేసున కెంతయో సహాయమొనర్చి యుండెడివారు. ఈసాక్ష్యము చాలానని న్యాయమూర్తి సంతృప్తిపడునెడల నేనిక చెప్పవలసిన నేమియును లేదు.

న్యాయమూర్తి:—నేనిపుడు రివిజను కోర్టునందు మాత్రమే యున్నాను మీ రీ యాక్షేపణకు క్రిందికోర్టులో గావించి యుండవలసినది.

రామచంద్రయ్యగారు:—ఈరాష్ట్రములోకెల్ల నిదియే అన్నిటికంటెను వైకోర్టు. ఈరాష్ట్రమునంపటి న్యాయ పరిపాలన కంతకును గూడ ఈ కోర్టు వారే బాధ్యులు.

ఈకోర్టువారికి సర్వాధికారములు గలవు. వాని నుపయోగించినయెడల, క్రిందికోర్టులలో క్రిమినలు న్యాయపరిపాలన చాలచక్కబడును. ఈకోజులలో పోలీసువారికిని, మేజిస్ట్రేటులకును, ఏకార్థ్యమునకైనను ఒక్క 144 నెక్స్ నుదప్ప మరేమియు గన్పించవచ్చును. ఇన్వాక్ మేజిస్ట్రేటు, జాతీయపతాకముల నిషేధించెను. రేపటిదినమున కాంగ్రెసులో చాలమంది యజ్ఞోపవీతములు ధరించుట రాడీలకు ఆగ్రహము గలిగించుచున్నదనియు ఈదేశమునం దెవ్వరును యజ్ఞోపవీతముల ధరింపరాదని ఉత్తరువుచేసి, బ్రాహ్మణుల యజ్ఞోపవీతముల నన్నిటిని త్రెపివేయవచ్చును. (నవ్వు) ఆవిధముగనే, కాపసోల్లంపున మొనర్చినవారిలో జుట్టుపిలకలుగలవారు గలరుగాబట్టి ఆజుట్టుపిలకలు కొందరు రాడీల కాగ్రహము కలంకజేయుచున్నవని జెప్పి, రాడీలు వారిఇండ్లకు మంగలివాళ్లను పంపి బలవంతముగా జుట్టుపిలకలు గొరిగించెదరను కారణముచే, రేపటిదినముననొక మేజిస్ట్రేటు, జుట్టుపిలకల నిషేధింపవచ్చును. (ఏకపక్ష నవ్వు) రాడి మండ్రీ మేజిస్ట్రేటు గావించిన ఉత్తరువులే. ఇది ఇంచుమించు ఉన్నత్యైతను నూచించుచున్నది. ఇట్టి ఉత్తరువులను కోర్టువా రేమాత్రమును సహించరాదు. ఇట్టిసందర్భములో హైకోర్టున్యాయమూర్తి నేను రి: జనుకోర్టునందున్నాను. కనుక ఇందు జోక్యము గలిగించుకొనబాలను” అని భావించునెడల దీని కంతకు లేదు. (నవ్వు)

శ్వాయమాత్రి:—నేను అనినదని గాదు. (నవ్వు) మీరు, మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరవునందలి భాగములను మాత్రమే ఉదాహరింపవలసినదని నా యభిప్రాయము.

శ్వాయమాత్రి:—ఈ ఉత్తరవు గావించుటకు అంత ఉపద్రవకర మగు పరిస్థితులు లేవని మీవాదన?

144 సెక్షను ప్రయోజనము

అవునని రామచంద్రయ్యగారు రనిరి. 144 సెక్షను, ప్రజలహక్కుల సంరక్షించుట కుద్దేశించబడినదని, వానిని భంగపరుచుటకుద్దేశించబడలేదని రామచంద్రయ్యగారు నుడువుచు, వెనుక కోయబడ్డారు హోంరూలు పతాకపు కేసునందు శ్వాయమాత్రి సదాశివయ్యగారు గావించిన తీర్పు నుదాహరించిరి. ప్రస్తుతసందర్భములలో నిట్టి ఉత్తరవు గావించుటకు తగిన ఉపద్రవకర మగు పరిస్థితులు లేవు. ఈ పతాకము పలన తమకు నష్టము గలుగుచున్నదని గాని, తమకు దౌర్జన్యము గలుగునని గాని, ఒక్కరైనను పోలీసువారికి ఫిర్యాదు చేసినట్లు దెలుపబడలేదు. దౌర్జన్యము లొనర్చినవని చెబుచుచుండెడి తెలుపబడిన రాజీలు అణచుటకు వారిపై నెట్టివర్తన తీసికొనలేదు. ఎవరిని శిక్షింపలేదు. అట్టి దౌర్జన్యమేమియు జరుగలేదు సరిగదా, జరిగినను దాని నణచుటకు పోలీసువారికి తగిన బలము లేదని రుజువుగా లేదు. కనుక ఈ నిషేధపుట త్రువ వేయవలయునని శాస్త్రీయమైనదిగాదు. ఇట్టియుత్తరవుల గాంపజేసినయెడల త్వరలో తమ జీతము వృద్ధియగునను తలంపుతో గావించబడిన కల్పనదప్ప, రాజీలయు దంతముగూడ కేవల నుబద్ధము. కొంతమంది కండ్లకు జాతీయతాము, బాధకలగ జేయుచున్ను. కాని, ప్రపంచమున నందరును జీవింపవలెను. కొందరి కిష్టములేదని, వారిని ప్రపంచము నుండి తొడిచివేయజాలరు చట్టములు ప్రజల రక్షణ కుద్దేశించబడినవిగాని, వారిని హింసింపి, హరిహక్కుల భంగపరుచుటకు గాదు. పోలీసువారి పుడు, ఇష్టము వచ్చినట్లు ప్రజలహక్కుల భంగపరుచుచున్నార. ప్రాకార్యవారు ప్రజలహక్కుల గాపాడవలెను.

అడ్వకేటు జనరలువాదము

పోలీసువారితిరుపున, అడ్వకేటు జనరలు గారు వాదించుచు, 144 సెక్షను క్రింద నిషేధపుట త్రువనను అనవరతమగు పరిస్థితులు రుజువుకా లేదనిమాత్రమే పిటిషనరు తిరుపున వాదనక తానుభావించుచుంటిని నడిపిరి. దీనిని అప్రెలేటుకోర్టుగ భావించుకొని, విచారణ చేయవలసినదని, రామచంద్రయ్యగారు గోరిరి. కాని మీరేమేజిస్ట్రేటుగ భావించుకొని ఆపరిస్థితులలో నెట్లు ప్రవర్తించెడివారో యూహించుకొనవలసినదని నేను కోరుచున్నాను. పామాన్యపరిస్థితులయందు - కాంగ్రెసువాదులు, ఇతరులు, అనుచితము లేక అందరిహక్కులను, ఆస్తులనుకాపాడుట ప్రభుత్వమువారికర్తవ్యమను విషయము నిజమే. తమ యిష్టమగు పతాకమును ఇంటిపై నుంచుకొనుటకు ప్రతివారికిని హక్కుగలదను విషయము నిజమే.

కానిమైజేటు వ్యక్తులహక్కులు, ఒక్కొక్కప్పుడు, దేశమునంతట సంబంధించిన ప్రయోజనములకు లోబడవలసి వచ్చును.

శ్వాయమాత్రి:—ఈకేసులో అటువంటి వాదన ఏమియును లేదు.

అడ్వకేటు జనరలు:—కాని, రాజమహేంద్రవరమున గల పరిస్థితులను, వాతావరణమును, ఈసందర్భమున గమనించుట అవసరము.

శ్వాయమాత్రి:—అయితే, సత్యాగ్రహోద్యమమును, అణచివేయుట కి యుత్తరవు గావించబడెనని మీరు వాదించెదరా?

అడ్వకేటు జనరలు:—కాదు.

శ్వాయమాత్రి:—మీరటుల వాదించినయెడల కొంత సారముండెడిది.

అడ్వకేటు జనరలు:—రాజమహేంద్రవరము నందలి వాతావరణమునంతటగూడ ఇంచుక నివేదింప నిందు. అది ఆసంబద్ధమని తరువాత మీకుదొంగిలించుట ననవచ్చును.

శ్వాయమాత్రి:—కాని మేజిస్ట్రేటు రాజీమును గురించియు, లూటింగును గురించియు మాత్రమే తనయుత్తరవు నందు వాకోనెను.

అడ్వకేటు జనరలు:—నదరు రాజీము ఎట్లు ఉద్భవించునో ఇంచుక వివరింపనిందు. దేశమునందెక్కడ ప్రాంతములలో పలినే రాజమహేంద్రవరమున రాజకీయోద్యమము పారతాళములు మొదలగునానితో సాగుచుండెను. ఇదివరకు హిందువు హమ్మదియ క్రైస్తవాది మతస్థుల విక్రమచిహ్నముగ నున్న త్రివర్ణజాతీయపతాకమున కిప్పుడే యుద్ధమును నొక నూతన చిహ్న మేర్పడెను. అది వర్తమానమాత్రమగు నూలుగుడ్డమాత్రమేగాదు, అది ఇప్పుడు కాంగ్రెసునకును కాంగ్రెసు ఉద్యమమునకును చిహ్నము పెక్కుప్రదేశముల పరిగణింపబడుచున్నది. కాంగ్రెసువారి యుద్ధమునందు పారతాళము నొనర్చి దుకాణముల మూయుట గూడ ఒక ప్రత్యేక కార్యక్రమముగ వరిగణింపబడుచున్నది

మీ ఆడపిల్ల యేల వ్యాధిగ్రస్త రాలగు తల్లియు, శ్రమ గలిగించుభార్యయు గావలెను

17 సంవత్సరము వయస్సు వచ్చిన వెంటనే స్త్రీలు సంసారమునకు తగియుండురని తలచుటచే యీ సమయముననే వారికి తమ జాగ్రత్త యవసరమైయున్నది. ఇట్టి పరిస్థితిలో, లోన సరిగా పనిచేయక పోయిన శరీర స్వస్థత లేక భరిష్కత్ జీవితమున కాటంకము గలుగుజేయును

కొలదిలో చికిత్స నొనర్చుటపద్ధతి యుండగా మీరేల స్త్రీలకు బలహీనముగ తలలుగను శ్రమనిచ్చు భార్యలగాను పెంచవలయును — ప్రత్యేకముగా యీ నూతనపద్ధతి వలంబించుట ఎట్టి స్త్రీయైనను నిరాశజెందినవారు సహితము యీ పద్ధతివలన తమ యశస్వినమును వృద్ధిచేసుకొనవచ్చును. వారికి ఫెలూనామాత్రుల నిచ్చి దాని గుణములను గమనిండు.

స్త్రీలకుమాత్రమే

ఫెలూనామాత్రులు తయారు చేయుచున్నవిగూడ మానవప్రములతో స్పృశించి బడియుండలేను.

ఇండియా, బంగా, సిల్వాన్ దేశములందు మందులమ్ము పావుల వారును, దుకాణ దారులును సీసా 1-కి రు. 2-4-0 చొప్పున అమ్ముచుందురు.

మీ స్త్రీల యారోగ్యముకొరకే

దుకాణముల మూయుట తప్పని కనిపుడు వాదించుట లేదు. కాని అటుల మూయుటవలన రాజమహేంద్రవరమున పాటక జనులు ఆహారపదార్థములు లభింపక చాల బాధపడుచుండిరి. అట్టి పాటకపు జనులు సకారణముగనో అకారణముగనో ఈ జాతీయ పతాకమువలన తమ కట్టి ఇబ్బంది గలుగుచున్నదని భావించుచుండిరి. అందుచే వారు తమ కని దీర్చుకొనుటకు గాను జాతీయపతాకము గల దుకాణముల నన్నిటిని లూటీ చేయుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. ఇది మేజిస్ట్రేటు యొడుటకు వచ్చిన సాక్ష్యము.

పోలీసువారి కేమియు దోచలేదు. వారినితి వెనుకకు బోయిన గొయ్యి ముందుకు బోయిన నుయ్యిగ నుండెను. జాతీయ పతాకముల తొలగింపవలెనని యుత్తర వానర్వలసినదని పోలీసువారు వెంటనే మేజిస్ట్రేటును గోరినయెడల అనవసరముగ ప్రజల హక్కుల భంగ మొనర్చిరి ఆ తేజింపబడుదురు. అందుచే వారు ముందుగ 15-8-30న దుకాణదారులవద్దకు పోయి ఇబ్బంది చెప్పియు మెత్తని వత్తిడి గలుగజేసియు దుకాణములపై పతాకముల తీసివేయించిరి. కాని పిటిషనరును మరి కొందరును మాత్రము పతాకముల తీసివేయక అటులనే యుంచిరి. దానిని చూచి ఇదివరకు తీసివేసిన దుకాణదారులలో గూడ కొందరు తిరిగి పతాకముల నెత్తిరి. అప్పుడు ఎంతయో యుత్సాహ వేళ కలుగింప నడిచి పోవుచున్న రాజమహేంద్రవరమునందు కాంతినికాపాడుటకు, జాతీయ పతాకమును నిషేధించిననే దప్ప కిలలేదనిదొచ్చి పోలీసు వారుపుడు మేజిస్ట్రేటువద్దకు బోయిరి.

సత్యాగ్రహోద్యమము—144 సెక్షను

మేజిస్ట్రేటు అట్టి ఉత్తరవుగావించుటకు అవసరమగు పరిస్థితులుగలవాడను విషయమును గురించి అడ్వకేటు జనరలు వాదించుచు ఇప్పుడు దేశమంతయు నొక రాజకీయోద్యమముతోనుడికి పోవుచున్నదనియు అందుచే సాధారణ సమయములలో—ఉపద్రవకరమగుస్థితి, ఉండవలసిన అత్యుత్తములు ఈ యుత్తరవు సందర్భమునగలవాడని ఆలోచింపరాదని నుడిపిరి. 144 సెక్షనువలనను ఇతరపద్ధతులవలనను దేశమునందంతట రాజకీయోద్యమము లొంగదీయబడెను. అయినప్పటికిని ఇంకను, కొందరు ప్రజలు జాతీయపతాకము నెగురజేయుచుండిరి. పారతాళముల చిహ్నముగ నీపతాకమును పరిగణించు పాటకజనులు, కోపాద్దోక్షలయ దుకాణములూటీ చేయ నిశ్చితులై యున్నారు. రాజమహేంద్ర వరమునందలి పరిస్థితులిది.

శ్వాయమాత్రి:—ఆవాదవయం దరచుగలదు. కాని మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరవంతయు రాజీలును, బద్ధాములు దౌర్జన్య మొనర్చెదరను ఆరోపణలపై సాధారపరుపబడెను. అదంతయు వట్టిఆసంబద్ధ ప్రసంగము (సాన్సెస్సు) కావనోర్లంపు నోద్యమము నణచుట కియుత్తరవు బాగుగ నుపకరించునని యెంచి ఇట్టి ఉత్తరవు వొనర్పిరి.

అడ్వకేటు జనరలు:—పాటక జనులు తమ జీవితావశ్యక పదార్థములకు కొంత వాటిల్లి నపు దానిధనుగ నాగ్రహణకులగు శ్వాయమే. అంతియగాక ఈపతాకము త్రివర్ణాత్మకము మాత్రమేగాదు. అది అనేక ఇతర విషయములకు చిహ్నము ఈపతాక మెగురుచున్నది ఎవరును మేజిస్ట్రేటు యూరేగింపుల నిషేధించి ప్రయోజనమేమి? సభల నిషేధించి ప్రయోజన నమి అవన్నియు వట్టి నిరర్థకము లగుచుండుటను గాంచి మేజిస్ట్రేటు తుద కియుత్తరవును, గావించవలసి వచ్చెను. పాటక జనుల ఆగ్రహమును తొలగించుట కింకొక యుపాయము లేదు.

శ్వాయమాత్రి:—పాటక జనుల గురించియు లూటింగుల గురించియు ప్రసంగించుటలో కేమియు అర్థము లేదు. ఈ పతాకముక ర జాతీయతమువారి చిహ్నము గనుక ప్రస్తుత పరిస్థితిలో దాని నిషేధించుట అవసరమని భావించి మేజిస్ట్రేటు యుత్తరవును గావించెను.

అడ్వకేటు జనరలు:—ఇందుకు సాక్ష్యముగలదు. కాని అసలు ఉద్దేశము మరియొకటినియు, ఈ సాక్ష్యము సాక్ష్యక త్వింపబడెననియు మీరు భావించినప్పటికిని గూడ జిల్లాయం గలి పరిపాలనకు బాధ్యులగు మేజిస్ట్రేటికి, చి కు గు లు గలగ జేయుటకు, మీరు కొంత సంకయింపవలసి యుండురు.

శ్వాయమాత్రి:—పోలీసు వామూలమును మేజిస్ట్రేటు పిటిషనరున కెదుకొనగలేదు.

అడ్వకేటు జనరలు:—అదికష్టమే. అది సాక్ష్యముగాదని ఆక్షేపించుచునని తయవడి అతడెటుల నిరాకరించినేమో?

శ్వాయమాత్రి:—అంతేనా?

అడ్వకేటు జనరలు:—పిటిషనరు కోరిన కారణమును మేజిస్ట్రేటు దెలిపియుండిన బాగుండెడిది.

శ్వాయమాత్రి:—ఈ విషయములో మేజిస్ట్రేటు చాల తప్పుగ ప్రవర్తించినట్లుల దొచుచున్నది.

శ్వాయమాత్రి:—పిటిషనరు దుకాణదారుడుగాని కాంగ్రెసు వాదిగాని గాదని దెలియుచున్నది. అతనిపై నీ యుత్తర వెండుకు బారీచేయబడెను?

అడ్వకేటు జనరలు:—పోలీసువారు, దుకాణదారుచే పతాకముల దీసివేయించిన పనియంతయు, కొంద రితరులు పతాకము లుంచుటవలన భగ్గుమగుచున్నది.

శ్వా:—పోలీసువారు, రాజీలు తమకు తెరగా నుపయోగించుకొనినట్లు లున్నదేగాని, లూటింగు విషయము నమ్మ దగినదిగ లేదు. ఆ విషయమున నెక్కువవాదన అప్పుడరమని భావింపను.

అడ్వకేటు జనరలు:—ఇంకను వాదించుచు, జాతీయపతాకమువలన నల్లరి జరుగునని పోలీసువారికి దెలిసినయెను, వారు దెలిసినసాక్ష్యము సంత్వృత్తికరమైనదా గాదాయనువిషయమును నిర్ణయింపవలసినది మేజిస్ట్రేటు గాని ఇతరులుగాదనియు వాదించుచుండగా, కోర్టువా రాదినమునకు లేచిరి.

తిరిగి సోమవారమున వాదనలు సాగింపబడును.

నేషనల్ యిండియన్ ట్రైపు యిన్స్టా

రెన్సుకంవెని,లిమిటెడ్.

సామాన్య రేట్లతో స్థిరమైనట్టియు అభివృద్ధిచెందునట్టి కంపెనీ.

మేనేజిమెంటు క్లుప్తముగను

తెలివిగను చేయబడును. బలమైన డైరెక్టర్లు.

యా క్రింద వుదహరించిన స్థలములలో పలుకుబడిగల పెద్దమునుష్యులు ఏకెట్లుగా కావలెను.—

ఫత్రూర్	నెలీమర్ల
బరంపురం	విజయనగరం
ఇచ్చాపురం	పార్వతీపురం
ఫలానా	విశాఖపట్నం
నాపడా,	అనకాపల్లి
పల్లాకిమిడి	యలమంచిలి
చీపురపల్లి	తుని

టరమ్ముకు ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనుడు.

టి. వి. రాఘవయ్యగారు,

పాణాఫీసు : గలకర్త చిఫ్ ఏజెంట్సు, ౧౭-2 నార్తర్ సర్కార్సు, బెజవాడ

నయినిటాలు చెరసాలలో సంభాషణలు

లిడరుపత్రిక ప్రకటించిన కొన్ని ముఖ్యనియమములు

అలహాబాదు, జూలై 30—నిన్న కొద్దిగా వర్షము కరి యును నే యుండునుగాని నేడు మధ్యాహ్నము 30 గంటలయిన మరీకొన్ని నిముషములకు ఒక బ్రేకుకారు నయినిటాలు చెరసాల ద్వారమువద్ద పదర్పముగా నిలుపబడెను. జయిలు వార్తరులును ద్వారపాలకుడగు నైనికుడును వచ్చిన అతిథులకు సగౌరవముగా పంపిణీము లొనరించిరి. మొదట జయకరుగారు ను పిమ్మట సర్ తేజబహద్రుడు సప్రగారును ఆకారులోనుండి దిగిరి. వారి వదనములు మిక్కిలి గంభీరముగా నుండెను. వారికి స్యాగతముపగుటకు జయిలు నూపరింటెండెంటు పేజకు జి. ఆర్. ఓ. బ్రే జి. ఎం. ఎస్. గారు చెరసాలద్వారమును దాటి వెలు పలకు వచ్చిరి. సప్రగారు మొదట ఓ. బ్రే గారిలో కరస్పర్సన ముగావించి పిమ్మట నాలుగు మాటతో జయకరుగారితో పరి చయమును కలిగించిరి. అంతట మిక్కిలి భారముగల కారాగృహ ద్వారములు తెరువబడెను. వారుముగ్గురును నూపరింటెండెంటు గదిలోనికి పోయిరి. మరల ద్వారములు మూసివేయబడెను. జయకరుగారు రెండు పెద్ద కాగితములకట్టలను చేతిలో పట్టు కొనియుండిరి. సర్ తేజబహద్రుగారి నవుకరు ఒక చిన్న కాగి తము పెట్టెను సప్రగారి చేతికిచ్చెను.

ఫలములను, రుచ్యపదార్థములను గొనిపోవుట పండిత మోతీలాలు నైహూ పండిత జనహరలాలు నై హూగార్ల కొరకు నేను నాకారులో కొన్ని ఫలములును యి తర ఆహారపదార్థములను తీసుకొనివచ్చితిని. వాటిని లో నీ కి గొ నీ పో వ చ్చు నా? అని సప్ర గారు నూపరింటెండెంటు నడిగిరి. కొనిపోవచ్చునని నూపరిం టెండెంటు తెలిపెను. వాటిని తీసికొని రమ్మని సప్రగారు తన చాసనరుతో చెప్పెను. ఒక పండ్లగంపను రెండు టిపెను కారులను కారులో నుండి తీసుకొనివచ్చిరి. ఆ టిపెను కారుల లో పులావు మున్నగు రుచ్యపదార్థములు కలవని యూహిం చుటకు తగిన ఆధారము కలదు.

నైహూగారిని తీసుకొనివచ్చుట తీరు లోపలికి వెళ్లిన మరీ 15 నిమిషములకు ప్రధాన ద్వారమునకు యెదురుగానున్న లోపలి ద్వారము పూర్తిగా తెరువబడెను. పండిత మోతీలాలు నైహూగారును పండిత జన హరలాలు నైహూగారును చేతిలో చెరియొక గొడుగును పట్టుకొని ఎదురుగా ముఖద్వారముకడకు (పోర్టులు) వచ్చుచుండిరి. జయిలరు సి. ఇ. త్రైనుగారుగూడ వారివెంటనుండిరి అంతట పోర్టులు లోపలిద్వార ము తెరువబడెను. వారందరును అటల గంభీర మదగజయన ముతోనే అపోర్టులలో ప్రవేశించిరి. అపుడు భారహమగు ప్రధానద్వారమునందలి గవాక్షద్వారముకడ వారు తూణకాలము నిలిచి యినుపవూగులకుండ నొక్కసారి కలయచించిరి. అంతట వారుగూడ నూపరింటెండెంటు కార్యాలయమున ప్రవేశించిరి.

నైహూగార్లు చాలబలహీనముగా నుండుట పండిత మోతీలాలు జనహరలాలుగార్ల నరెస్తుచేసినప్ప టికంటె నిపుడు వారు చాలవృద్ధులుగను దుర్బలులుగను గూడ కనుబరి. మోతీలాలుగారు పొట్టులాగును వస్త్రము వెదుకోలు ను కాలికి చెప్పులను ధరించిరి. మేజో శ్ల ను తొడ గ లేదు. జనహరలాలుగారు ధోవతినికట్టి పడతాను వెదుకోలును తొడి గిరి. కాళ్లకు చెప్పులను ధరింిగాని వారిద్దరునుగూడ టోపీ లను పెట్టుకొనలేదు.

సంభాషణకాలము నాకస్మికముగా మార్పుట నేడు పునయమున 11 గంటలకే సప్రగా జయకరుగార్లు మోతీలాలు జనహరలాలుగార్లతో సంభాషించునట్లు మొదట నిర్ణయింపబడెనుగాని మోతీలాలుగారికి జబ్బుగానున్నది. 11 గంటలకు ఆయన భోజనముచేయుట అలవాటు. 12 మొదలు 3 గంటలవరకును మోతీలాలుగారు విశ్రాంతిని పుచ్చుకొందురన ఉదయమున 3 మొదలు 11 వరకైనను మధ్యాహ్నము 3 మొదలు రాత్రి 3 గంటల వరకైనను సంభా షణలను జరుపదగునని మోతీలాలు గారు కోరుచున్నారు. అని జయిలునూపరింటెండెంటు 11 గంటల ప్రాంతమున టెలిఫోనులో సప్రగారికి తెలిపినందున నేడు మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు సంభాషణ జరుపునట్లు మరల నిశ్చ యింపబడెను. కాననే నేడుపునయమున 11 గంటలకు జరగ వలసిన సంభాషణ నేడు మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు జరిగినది.

ఆంధ్ర బ్యాంకు లిమిటెడ్, బందరు.

స్థాపితము—1923 మైదరాబాదు బ్రాంచి

కొందరి మైదరాబాదు పాకల ప్రాంతాహముమీద అపట్టణముందు యాబ్యాంకు బ్రాంచి నొకదానిని యా మాసాంతములోగా ప్రారంభించుటకు నిశ్చయింపబడినది. నిజాంరాష్ట్రములందుండెడి జనులు యా బ్యాంకు తమ దిగనే భావించుకొని దాని అభివృద్ధికి తోడ్పడగలదులకుగాన, 200 షేర్లు వారలకిచ్చుటకు తీర్మానించడమైనది. బందరు నందు షేరు 1 కి 100 రూపాయలు వసూలు చేయబడినది. యిప్పు డీ షేర్లను కావలసినవారు రు 150 లు యిచ్చేద మన్నను అమ్మవారు కనబడరు. ఆయినను మైదరాబాదు బ్రాంచి షేర్లు ప్రైకారణమువలన మాయాలు ధరకే (at par, యివ్వబడును. షేరు 1 కి ప్రస్తుతము రు. 50 లు వసూలు చేయబడును. రావుబహదూరు కెడింబి హనుమంతరావు పంతులు, యితర వివరములకు:—

మేనేజింగు డైరెక్టరు, ఓ. యస్. శాస్త్రి, యం. ఎ., శైక్రటరీ. ఏజెంటు:—ఆంధ్ర బ్యాంకు, లిమిటెడ్, 877 రెసిడెన్సీరోడ్డు, మైదరాబాదు-అని వ్రాసిన బడయగలరు.

కేరళ చందన సబ్బు

నేదతీర్చి, చల్లదనము నిచ్చును హిందూదేశమునకు తగిన శ్రేష్ఠమైన సబ్బు

వజ్రెంటు స్టాకిస్తు:—	
మద్రాసు, చెంగల్పట్, ఉత్తర ఆర్కాడు, దక్షిణ ఆర్కాడు, చిత్తూరు.	ఆదంహాజీ మహమ్మద్ నేట్, నెం. 7, బందరు వీధి, జి. టి. మద్రాసు.
నైజాం రాష్ట్రం	కె. విశ్వనాథం శెట్టి, జనరల్ మర్చెంటు, జనరల్ బజారు, శికింద్రాబాదు, డక్కన్.
కడప	సుల్తాన్ ఖాన్ లోహనీ అండ్ సన్సు, కడప.
అనంతపురము	బి. సి. ఆదినారాయణచెట్టి అండ్ బ్రదర్సు, అనంతపురం.
బెల్లారి	హెచ్. రంగన్నగౌడ్ అండ్ బ్రదర్సు, బెల్లారి.
గంజాం	పి. జి. రావ్ అండ్ సన్సు, ఛత్రపూరు.
విశాఖపట్నం	అత్తిరామశర్మ, భరద్వాజబిల్డింగ్స్, విశాఖపట్నం.

మోతీలాలుగారికి అన్వస్థితగానుండుట యికిలికు కుక్కరుపంపుట

చెరసాలలోని ఆహారము మోతీలాలుగారికి సరిపడుట లేదు. మరల ఉజ్జ్వలపుడగ్ల ప్రారంభమైనది. నీరసముగూడ చాల మొదైనది. మోతీలాలుగారికి యింజక్షను యిచ్చుటకు కొన్ని రోజుల క్రితము రాయబహదరు డాక్టరు బి. ఎస్. బెనర్జీ గారు చెరసాలలోనికి తీసికొనివెళ్లిరి. మోతీలాలుగారికియ్యబడిన గది ఆయన కేమియును నచ్చలేదు. అది చాల యరుకుగానూన్నది. సా మానులనునుకొనట స్నానముచేయుట (మలవిసర్జనోపకరణము (కమోడు) నుంచుట యిది అన్నియును ఒక్కగదిలోనే జరుగ వలసి యుండెను. ఈకొట్టలో ఎల్లక్రియలైన పంకాలును అమర్చబడి యుండలేదు. చమురు క్షేక్రిలిన నక పబడునట్టి ఒక ప్రానును మోతీలాలుగారి కుటుంబమువారు పంపిరి. దాని నే మోతీలాలుగా రుపయోగించు కొనచున్నారు. ఆగర్భ శ్రీ మంతులను మోతీలాలు జనహరలాలుగార్ల వంటివారికి భారతదేశపు చెరసాలలు తగిన స్థలములుకావు. డెట్టివారిని ప్రత్యేక ప్రదేశములలో నుంచుటయే సమంజసము. నైహూగారు కోరినవారాపత్రికలనుగూడ వారికిచ్చుటలేదు. మోతీలాలు గారికి శిక్షణేబడినపు డీవియమును మోతీలాలుగారు మేజ స్ట్రెంటుతో చెప్పియుండిరిగాన అప్పటినుండియును ఒకదినపత్రి కను వారికిచ్చుచున్నారగాని అది వారి కిష్టమైన పత్రికకాదు. వారు లీడరు పత్రిక కావలెనని కోరిరి గాని దొరతనమువారు వారికి లీడరు పత్రిక నిశ్చయక ఒక ఆంగ్లో యిండియను డెయిలీ పేపరును పంపుచున్నారు. ఇట్టి పరిస్థితులలో నైహూగార్లనున నీతి యెటులుండునదియును ఊహింపదగినదేగాని వర్ణింపదగినది కాదు. సంభాషణలు మేడ గాద జరుగుట

సప్రగా జయకరుగార్లు విశానవదనులుగానే కనబడుట

సాయంకాలము 7 1/2 గంటలకు సప్రగా జయ కరు గార్లు చెర సా ల లో నుండి వెలుపలికి వచ్చినపుడు వారివదనములు చాలవికాసముగానే యుండెను. నేడు మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు మరల వీరిద్దరును చెరసాలకువెళ్లి నేడు సాయంకాలము 7-80 గంటలకు మరల వెలుప లికివచ్చిరిగాని పూనాలో చెరసాలనుండి వచ్చినపుడు కనుబడిన మందహాసము నేడుకనబడలేదు అని మావిలేఖరి వ్రాసెను. (లిడరు)

బి. ఎస్. శర్మగారి ఆరెస్తు

తిరుత్తనీలో 144 సెక్సును ధిక్కరించినందుకు తిరుత్తనీ, ఆగ 2:— తిరుత్తనీ డి వి జను కల్లు దుకాణముల వేలం పాటలు డిప్యూటీ తాసిల్దారు కార్యాలయ మునందు నిన్నను జరిగెను. 144 సెక్సును ప్రకారము యిదివరకు ప్రకటింపబడిన నిషేధపులు తెరుపు అయిలులో నున్నదని ముం దుగనే తాసిల్దారుగారు దుడోరా నేయించిరి. బి. ఎస్ శర్మగారు మదరాసు సత్యాగ్రహవాలంటీ రు పేకటింగు చేయుచుండుటచే వెంటనే ఆరెస్తు చేయబడినది. డివిజను అఫీసరు పి. వి. బాల కృష్ణయ్యగారు ఎం. ఎ., వి. సి. ఎస్. విచారింది శర్మగారికి 4 నెలలు కఠినశిక్ష రూ 500 జరిమానా విధించి సి. తరగతిలో చేర్చిరి. (స్వ. వి.)

హోమియో వైద్యచికిత్సాసారము

1 భాగము. ఇందు 70 మూలకలను గురించి వైద్యులకు విద్యార్థులకు జనసామాన్యమునకు మిక్కిలి ఉపయోగముగ వ్రాయబడిన 179 పేజీల గ్రంథము. వెల రు 2- చుటిబిడ్డల కాలేయపు ప్లీహపు బిల్లలు ఈ విధానముననే పూచీగా స్వల్ప కాలములోనే నివారణ చేయబడును. వెల 1-కి మందుకు చార్జి రూ 4 లు మాత్రమే. పోస్టుచార్జి ప్రత్యేకము. డాక్టరు బి. శ్రీరాములు, ప్రిన్సిపలు, విజయనగరం.

ముఖమందిరము (పోర్టులు) మేడ మీదనున్న గదిలోనే సంభాషణలు జరుగునట్లు నిశ్చయింపబడెను. ఈ గది లోనే వెనుక అపహాయోద్యమము జరిగినపుడును యిపుడు సత్యాగ్రహ సందర్భమునందునుగూడ కేసుల విచారణ జరుప బడుచున్నది. ఈ గదిని శుభ్రపరచి అచట నొక పంకా (పులు షాను)గూడవచ్చిరి. కొన్ని కుర్చీలు బల్లలు మున్నగువానిని గూడ నేసియుంచిరి. ఉద్యోగులు యాగిలో యిన్నియేర్పా టులను చేసియుండినను అదియొకచీకటి బ్రెదుకొట్టువలెనేయుం డెనుగాని అతి ముఖ్యములగు రాజకీయ విషయములను వర్ణిం చుటకు తగిన విశాలమును నుండిరముగా నుండియుండలేదు.

భారతదేశ సంరక్షణ: నైపుణ్యము కమిటీ నిర్ణయము

రాగల త్రివేణీపత్రికలో ప్రకటింపబడుచున్న వ్యాసము

నర్. పి. యస్. శివస్వామి అయ్యరుగారి విరచితము

నైపుణ్య కమిటీ రిపోర్టును ఇంగ్లాండులోని పత్రికాధిపతులను ప్రశంసించుచున్న వ్యాసము అని కొనియాడిరి. రాజనీతియంతయు వారి నివేదికలోనే యున్నదని ప్రశంసించిరి. భారతదేశ రాజ్యాంగ నిర్మాణమునకు దివ్యమైన సాధనోపాయమని సంతోషించిరి. కాని భారతదేశములోని వారయిన వేదిక సర్వావస్థక దాయక మనియు అధినివేశస్వాతంత్ర్య ప్రాప్తి లేకుండుటకై కఠినపరిచిన ప్రజల ప్రతిబంధక మనియు దూషించి తిరస్కరించిరి.

భారతదేశమునకు బాధ్యతాయుత స్వపరిపాలన మొసంగుటయే బ్రిటిషువారి సంకల్పమై యున్నదని 1917 సంవత్సరములో బ్రిటిష్ పార్లమెంటువారు వాగ్దానముచేసిరి. ఇర్విను ప్రభువుగారు యీ వాగ్దానమునే పునశ్చరించిన, ఇటీవల నోక్స్-వక్తా-జింబి-కాని, నైపుణ్యకమిటీవారు నివేదికపై జెప్పిన వాగ్దానములను నిరసయోగ మొనర్చి ఉన్న హక్కు-స్వాతంత్ర్యములను వెనుక కీడ్చుటకై యుపకరించుచున్నది. భారతదేశము యొక్క ఆత్మసంరక్షణావకాశములను గూర్చి నైపుణ్యకమిటీవారి సంగిన సలహాలనుబట్టియే వారి నివేదికను భారతీయులు తృప్తికరించుటకు తగియున్నది.

నైపుణ్య నివేదికనుగూర్చి నాయభిప్రాయములను తెలియజేయవలసినదిగా త్రివేణీపత్రికాసంపాదకులు నన్నుకొరి యుండిరి. నేను మితవాదపక్షములో జేరినవాడను. కాని నే నిష్పక్షపాతముగ యభిప్రాయములు నా స్వతంత్రాభిప్రాయములుగా భావింపవలసినదేగాని, నా మితవాదపక్షమున నే నొసంగిన యభిప్రాయములుగా పరిగణింపవలదు.

ఆత్మసంరక్షణాసామర్థ్యము కలిగిన నేగాని స్వపరిపాలనార్హత కలుగదు

నైపుణ్యసంఘానివేదికయొక్క మొదటిభాగము (వాల్యూము) నందు భారతదేశ సరక్షణవిషయమై కొంత చర్చింపబడినది. భారతీయులు తమదేశమును తమ సంరక్షించుకొనగలరే కింపన్ను లేనదేగాని స్వపరిపాలనార్హత కావలదు. కాని, భారతీయులకు ఆత్మసంరక్షణా సామర్థ్యము లభించుటకు కొన్ని ప్రతిబంధములు కలవనియు, ఈ ప్రతిబంధకములను జూచి లోలోపల తాము సంతోషించుట లేదనియు నైపుణ్యకమిటీవారు వ్రాసిరి. కాని, యీ ప్రతిబంధకములు త్వరలో తొలగిపోవనియు చాలకాల మింకను యధాప్రకారముగా నుండగలవనియు అభిప్రాయ మొసంగిరి. ఈ ప్రతిబంధకములయొక్క మూలకారణములను తొలగించి గట్టి పునాదులతో ఏర్పాటు చేయువలయునని తాత్కాలిక సంతోషమునకై స్వల్పసంఖ్యలను భారతీయులకు కలుగజేయుచు కాలము జరుపుచుండుటనట్లు బ్రిటిష్ వారికి సదుద్దేశములు లేవని భారతీయులు సందేహింపగలరనియు నైపుణ్యకమిటీవారు వ్రాసిరి.

బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యమునందు గల అధినివేశ రాజ్యములకు స్వయం సంరక్షణావకాశము కలదు. కాని, భారతదేశముయొక్క పశ్చిమోత్తర సరిహద్దులను కాపాడుటయందు గల చిక్కులు వై జెప్పిన అధినివేశ రాజ్యములకులేవు. సదరు అధినివేశ రాజ్యములవారు భరించుచున్న నైతిక వ్యయముతో సరిపాల్చి చూచినయెడల ఇండియాలోని నైతికవ్యయము దేశదాయమునబట్టి అత్యధికముగా నున్నది.

స్వపరిపాలనమును బట్టియు, నైపుణ్య బాధినివేశమునుబట్టియు నైతికవ్యయ ముండును. భారతీయ నైపుణ్యసంఘం బ్రిటిష్ సోల్దరుల భరించుటకు రెట్లు ఎక్కువ వ్యయ పడుచున్నది. ఏ నైపుణ్యము ఎందుకొరకు వినియోగపడవలసియున్నదో ఆ ప్రయోజనమును బట్టి ఆ నైపుణ్య మెంత పెద్దదిగా నుండవలయునో నిర్ణయింపవలసియున్నది. నైతిక వ్యయవారేత్తే లిది నిర్ణయించగలరు.

నైపుణ్యములో ఇక పనిలేదనియు, ప్రపంచములోయందఱు లిక జరుగవలయును, ఆతర్జాతీయసమితివలననే ప్రపంచశాంతి నునిరముగా నెలయుననియు భావించెడివాడను నేనుకాను. ఒకజాతితో ఇంకొకజాతియందగు కలుగకపోయినను దేశములోని సక్రమ పరిపాలనకైనను కొంత నైపుణ్యము ఉండి తీరవలయును. అయ్యుచున్న ప్రచారములగూడ పటాలము లన్నియు రద్దుచేయువలయునని తీర్మానించుటలేదు.

నైపుణ్యములో ఏజాతివారు ఉండవలయును అనువిషయములో నైతిక వ్యయవారేత్తే నిర్ణయించవలయును. కాని, అట్టి

వేత్తల నిర్ణయములు రాగవ్యమభిమానపూరితములే యుండుటచే సమగ్రముగా ఆమోదింపదగినవి కావు.

భారతదేశములోని నైపుణ్యములు మూడు విభాగములుగా నున్నవి. ఒకభాగము సరిహద్దు రాష్ట్రములయొద్ద దేశసంరక్షణార్థము నిలువయుండును. రెండవభాగము, రణరంగములకు ఆవసరమైన క్షుద్రు పోవుటకై నిలువయుండును. మూడవభాగము దేశములోని అంతఃకలహములను అణచివేయుటకై వ్యవహరించును. ఈ మూడుభాగములను చేరిన నైపుణ్యనివహమంతటిలోను ఇద్దరు బ్రిటిష్ సోల్దరులకు 5 గురు భారతీయ నైపుణ్యులచొప్పున దానామోయాని కలదు.

సరిహద్దు సంరక్షక నైపుణ్యభాగములోమాత్రము 10 బ్రిటిష్ సోల్దరులకు 67 గురు భారతీయ నైపుణ్యులచొప్పున కలదు. కాని, దేశములోని అంతఃకలహాలనివారణ మనకై ఏర్పడియున్న నైపుణ్యభాగమునందు 8 మంది బ్రిటిష్ సోల్దరులకు 7 గురు భారతీయ నైపుణ్యులచొప్పున కలదు. ఈ నైపుణ్యభాగమును మిగిలిన నైపుణ్యభాగములకుంటే బ్రిటిష్ సోల్దరుల సంఖ్య హెచ్చుగానున్నది. ఈ నైపుణ్యభాగమునందు బ్రిటిష్ సోల్దరులే ఎక్కువగా నున్నారు. భారతీయ నైపుణ్యులే తక్కువగా నున్నారు. అంతరంగిక సంరక్షణ విషయములోమాత్రము బ్రిటిష్ సోల్దరులు ఎందువల్ల ఎక్కువగా నుండవలసినవైతో తెలియవలసియున్నది. నైపుణ్యకమిటీ ఇందులకొక్కటే సమాధానమిచ్చిరి. భారతదేశములో మతాంతరకలహములు హెచ్చుగా కలవనియు, అందుచేత నిష్పక్షపాతముగా కల్లోల సందర్భములలో వ్యవహరించగల నైపుణ్యులు బ్రిటిష్ సోల్దరులేయనియు, అందువల్ల యీ అంతరంగిక సంరక్షణ నైపుణ్యభాగములో బ్రిటిష్ సోల్దరులే అధిక సంఖ్యాకులుగా కావలసియున్నారనియు నైపుణ్య సభ్యులు సమర్థించిరి.

సామాన్యముగా దేశములో అంతఃకలలోలములు ప్రాప్తించినప్పుడు పోలీసు దళములే ఉపయోగపడును. పోలీసు పటాలములు పక్షపాతబుద్ధితో వ్యవహరించినవి యిదివరకెవ్వరును నిరూపించియుండలేదు. అట్టి పక్షపాత బుద్ధి పోలీసు దళములయందు నున్నయెడల పోలీసు పటాలములందు కూడ బ్రిటిష్ భటులే నియమించి యుండెడివారు. కాని అట్టిది జరుగలేదు. పోలీసు పటాలములు చాలినంతగా లేని కారణమునను పోలీసువారి ఆయుధసామగ్రి చాలినంతగా లేనికారణమునను అట్టి కల్లోలసందర్భములలో నుశ్చితమైన నైపుణ్యము రప్పించబడుచుండనేగాని పోలీసువారు పక్షపాతబుద్ధితో రాగవ్యమభిమానములతోడను వ్యవహరించుటవల్ల కాదు. కాబట్టి మతాంతరకలలోలములను అణచివేయుటకై నుశ్చితమైన భారతీయ నైపుణ్యులే సమర్థులు కావలదు? పోలీసుభటులే నిష్పక్షపాతబుద్ధితో వ్యవహరించగల్గినప్పుడు నుశ్చితమైన భారతీయ నైపుణ్యులను వ్యవహరించగలదు. కనుక భారతీయ నైపుణ్యులు యీ సందర్భములో సర్వసమర్థులై యుండగా, బ్రిటిష్ సోల్దరుల యవసర మెందుకు కలుగవలెను?

రాష్ట్రీయప్రభుత్వములవారు తరచుగా బ్రిటిష్ సోల్దరుల పటాలములే అట్టి సందర్భములలో కావలసియున్నదని అనేక మాన్యుకోరి యుండిరి. కాని, ఎన్నిమార్లు ఆ ప్రకారముగా కోరబడినో అంతగా కోరబడిన సందర్భములలో ఎన్నిమార్లు బ్రిటిష్ సోల్దరుల పటాలములు సప్రయ చేయబడినవి? ఈ లెక్క-వివరములు మాత్రము తెలియజేయబడుటలేదు. అయినప్పటికిని, యీరీతిగా బ్రిటునుసోల్దరులే కావలయునని కోరియుండిన దెవరు? రాష్ట్రీయప్రభువులగు గవర్నరులే, వీరు ఆంగ్లేయులే కనుక వీరి యభిప్రాయము అభిమానపూరితముగా పరిగణింపదగినది.

రణరంగ నైపుణ్యభాగములోగాని, సరిహద్దుసంరక్షక నైపుణ్యభాగములోగాని లేనట్టి అధికసంఖ్యాక బ్రిటిష్ సోల్దరు ప్రాధాన్యము దేశాంతరంగిక సంరక్షణనైపుణ్య నివహములో మాత్రమే ఎందులకుండవలయును? వై సమాధానములు సహేతుకములుగా లేవు. కనుక నమ్మదగిన సమాధాన మొక్కటే కలదు. ఈ దేశములోని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారిని ధిక్కరించి ప్రజలు తిరుగుబాటుచేయునుండ అణచివేయుటకై యీ బ్రిటిష్ సోల్దరులు యీ నైపుణ్యభాగమునందు అధికసంఖ్యాకులుగా నియమింపబడిరి. ఇదియే కారణము. మతాంతరకలహములను అణచివేయుటకు కావలదు.

దేశములోని వివిధ తెగలయొక్క యోధులక్షణము

భారతదేశములో వేర్వేరు తెగలవారికిగల యోధులక్షణములుగూర్చి సయిమును కమిటీవారు ప్రస్తావించిరి. కొన్ని తెగలవారికి యోధులక్షణము కదనియు మరికొన్ని తెగలకు లేదనియు నిరూపించిరి. ఇదివరలో కొన్ని తెగలవారి నుండియే నైపుణ్యులను నేకరించుటయును మరికొన్ని తెగలవారిని నిరాకరించుటయును యీవిధమే మొదలైనది. గత విరోధాపంగాను సందర్భమున పటాలములు వివిధగా కావలసియుండి అన్ని తెగలవారినుండియు నైపుణ్యులు నేకరింపబడిరి.

భారతదేశమునందలి వివిధ ప్రాంతములనుండి పటాలము లోనికి జనులు వచ్చిచేరి, ఈవిషయములో ముద్రానురాజభాని తృప్తిపొందెను నాక్రమించినది. దక్షిణదేశ పటాలముల చరిత్రలో ముద్రాను సిపాయి మంచిప్రతిష్ఠ సంపాదించియుండెను. ఆయా రాష్ట్రములలోని జనులు అధికసంఖ్యాకులై పటాలములలో అప్పుడు జేరుటకుగాని జేరకపోవుటకుగాని కారణము ఆయా రాష్ట్రీయులందుగల యోధులక్షణముగాని పిరికిత్వముగాని కాదు. ఆయా రాష్ట్రీయులకు ఇతరతపోపాధులు ఉండుటనుబట్టియు లేకపోవుటనుబట్టియు అట్లు తటస్థించెను.

భారతదేశమునకు నిజముగ స్వపరిపాలన మున్నయెడల దేశములోని ప్రజలయందు నిజమైన యోధులక్షణములు పెంపొందించుటకై ప్రయత్నములు చేయబడియుండును. భారతీయ ధీరత్వము కేవలము పుట్టుకతో ఉన్నదియనని మాత్రమే కావు. అది క్రమశిక్షణమల్ల పెంపొంది అభివృద్ధింపవలసినది కూడనై యున్నది. కొన్ని రాష్ట్రములలోని ప్రజలు యోధులై కూర్చులై యుండుటవల్లను మరికొన్ని రాష్ట్రములలోని జనులు అట్టి శౌర్య సాహసశూన్యులై యుండుటవల్లను ఆయా రాష్ట్రములకు పరస్పర కాంతి భేదములు పొసగుటకష్టమని వాదించుచు నున్నారు. అందుచేత ఆయా రాష్ట్రములకు పరస్పర సంఘర్షణ లేకుండుటకై దేశములో బ్రిటిష్ సోల్దరులపటాలములు దేశాంతరంగమునకై నిరంతరము అవసరమని నైపుణ్యసభ్యులు వాదించుచున్నారు. కాని, యిట్టియెడల లక్షణవ్యత్యాసములు వివిధ రాష్ట్రీయులందు లేకుండజేయుటయే ప్రభుత్వమువారి కర్తవ్యమై యున్నదిగాని బ్రిటిష్ సోల్దరుల నిరంతరముగా నిలువ యుండుట కర్తవ్యము కావలదు. అన్ని రాష్ట్రములలోని ప్రజలను నైపుణ్యములో జేర్చుకొనుచు క్రమశిక్షణ మొసంగుచు, దేశములోని అన్ని భాగములను సమానప్రతిష్ఠతో గానిరావలయును.

ఆర్యులు బటాలీయను స్త్రీము (సగర-పటాలనిధానము) అనునొకపద్ధతి ననుసరించి భారతీయులకు క్రమశిక్షణ మొసంగవలయునని ఒక ఏర్పాటు చేయబడినది. ఈ ఏర్పాటు ఆమోదింపబడిన 4 సంవత్సరములు పరచబడినది. ఈ ఏర్పాటు అమలు పరచుటకు అన్నివిధములుగా అసందర్భమైన పరిస్థితులు ఏర్పడిన యీసంఖ్యాగ్రహార్యము దినములలో ఇది అమలు పరచబడినది. 4 పటాలములు ఏర్పాటు చేయుటకు బదులు ఒక్కటే ఏర్పాటు చేయబడినది. కాబట్టి నైపుణ్య ప్రభుత్వము నుంచిచేడి విషయములనుబట్టియు యిచ్చేడి సలహాలనుబట్టియుచూడగా భారతదేశభృద్ధయమునకై వారు ఏమాత్రమును ఆందోళన జెందుచున్నట్లు కనిపించదు. వారి సలహాలలో రాజనీతి యొక్కింతయును లేదు.

స్త్రీ-నుకమిటీ సభ్యులు భారతదేశ నైతికసంస్కరణావకాశములనుగూర్చి విచారించెసిరి. నైపుణ్యములోని బ్రిటిష్ పటాలములను క్రమశిక్షణ తొలగించి భారతీయ పటాలములను ఏర్పాటుచేయు విషయములో మొదట 8 ఫౌజులను తరవాత నింకొక 8 ఫౌజులను భారతీయ నైపుణ్యులకు గలవిగా చేసి కొన్ని దశాబ్దములైన పిదప యీరీతిగా బ్రిటిష్ పటాలములను తొలగించవలయుననుపద్ధతి ఆచరణ యోగ్యము కాదని స్త్రీ-నుకమిటీలోని భారతీయ సభ్యులును, ఇద్దరు యూరోపియను సభ్యులును తీర్మానించెయుండిరి. కాని, యీ పద్ధతియే చాల మంచిదని నైపుణ్య కమిటీవారు నూచించిరి. కాని, అందుకు కారణములను పేర్కొనలేదు.

స్వదేశసంరక్షణా సామర్థ్యము, అధినివేశ స్వాతంత్ర్యము-ఏది ముందుగా కలుగవలయును?

బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యములో అధినివేశరాజ్యములు కొన్ని యీవరకే కలవు. కాని, యీ రాజ్యాంగములకు అధినివేశ స్వాతంత్ర్యము ఒకసంగబడినవాటికి అవి స్వసంరక్షణా సామర్థ్యమును కలిగియుండలేదు. కాని, భారతదేశ సరక్షణ విషయమును ఇతర అధినివేశరాజ్యముల సంరక్షణవిషయమును సమానవిషయములు కావనియు భారతదేశమునకు కేత్రపులవలన కలుగగల ఆపాయములు అనుక్షణము సన్నిహితమై యున్నవనియు, ఇట్టి యుద్ధప్రదములు మిగిలిన అధినివేశరాజ్యములకు లేవనియు నైపుణ్యసభ్యులు వాదించుచున్నారు. భారతదేశమునకు మెట్ట మాగ్గమున పర్యత మార్గములగుండా అన్యదేశీయులు దాడివెడలట కవకాశములు పెక్కులుకలవనియు, భారతదేశముయొక్క మెట్టనైపుణ్యములందు కట్టుదిట్టము కావలసియున్నవని వాదించిరి. కాని, స్వదేశసంరక్షణసామర్థ్యము పూర్తిగా ఏర్పడినదేగాని అధినివేశ స్వాతంత్ర్యమొసంగుటకు వీలులేదు. అనువరతు మిగిలిన అధినివేశరాజ్యముల విషయములో నెప్పుడును విధింపబడలేదు. వై జెప్పిన బ్రిటిష్ వలసరాజ్యములకు అధినివేశస్వాతంత్ర్య మొసంగిన పిదప కొలది సంవత్సరముల వరకును బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య ప్రభుత్వ పటాలములే సదరు వలసరాజ్యములందే మకాము చేసి యుండునట్లు ఏర్పాటు చేయబడినది. సదరు సామ్రాజ్య పటాలములకు వ్యయములనకూడ సామ్రాజ్యప్రభుత్వమువారే భరించెయుండిరి. కాబట్టి విదేశీయ దండయాత్ర బాధలు

లేకుండ సదరు పరిసరాజ్యమును కాపాడుట కయ్యోడి వ్యయమునకూడ సామ్రాజ్యప్రభుత్వమువారి భరించుకొనరాదు. పరిసరాజ్యముల విషయములో నిట్లు జరిగియుండెను. కాని భారతదేశ విషయములో బ్రిటిష్ వారి వైఖరి ఎట్లున్నది? భారతదేశమునకు ఆధినివేశ స్వాతంత్ర్య మొసంగిన మరునాడే ఇచటనున్న బ్రిటిష్ పటాలములన్నియు తొలగింపబడవలెనని నైపును ప్రభువులు చెప్పుచున్నారు.

సంపూర్ణ మైన ఆధినివేశ స్వాతంత్ర్యము నెలకొల్పబడిన పిమ్మట ప్రతిగా జరుగవచ్చును. కాని, ఆధినివేశ స్వాతంత్ర్యము సర్వతోముఖముగా నెలకొల్పబడుటకు తాత్కాలికముగా కొలది సంవత్సరములు కొన్ని ఏర్పాట్లు జరుగవచ్చును గదా? ఆధినివేశ స్వాతంత్ర్య విధానము అమలుపరచుటకై నిశ్చయించిన తొడనే సదరు విధానమును అమలు పరచుట పూర్తి చేయుట కై మధ్యగడచెడి అపరిపక్వతలో నెట్టి సైనికనియామకములు జరుగవలెను అను విషయమే ఆగోచించవలసియున్నది. భారతదేశమునకు స్వయం సంరక్షణ సామర్థ్యము లేదను నెపమున ఆధినివేశ స్వాతంత్ర్యము నొసగుట నిశివేయరాదు. పరిసరాజ్యమునకు సముద్ర తీరములందు సర్వసమర్థమైన నౌకానైవ్యము లేర్పడువరకు ఆధినివేశ స్వాతంత్ర్య ప్రాప్తి నిలిపి యుంచలేదు.

కనుక ఈ విషయము నొక విధముగా సమన్వయించి పరిష్కరించుటకు పిలువబడిన మాత్రము నైపునుసభ్యులు ముచ్చించిరి.

ఆధినివేశ పటాలములను నొక నైపునివహము దేశాంతర్భ్రమమునకై ఏర్పాటుచేయవచ్చుననియు ఈ పటాలమున కయ్యోడివ్యయము విషయములో ప్రజాప్రతినిధి యగు నొక ప్రభుత్వమునిర్మితమగుననియుండనేవచ్చును. విదేశీయదండయాత్రలకులేకుండ దేశసంరక్షణార్థము బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యప్రభుత్వపటాలములు ఈ దేశములో కొన్ని యుండవలసియు, యీ పటాలములకు వ్యయముల గవర్నరు జనరలుగారి సర్వస్వతంత్రులై ఖర్చుచెల్లవలయుననియు, ఈ ఖర్చుపద్ధతి విషయమై భారతశాసనసభవారు విచారించి అంగీకరించుటకుని నిరాకరించుటకుని పిలువబడుచున్నది. సలహా నిచ్చిరి. దీనినిబట్టిమాడగా సైనికప్రతినిధులమును మిగతా కట్టించి భారతదేశమునకు స్వపరిపాలనార్హతగాని తద్వారా స్వపరిపాలనా ప్రాప్తిగాని లేకుండనేయుటయే నైపును ప్రభువుల సంకల్పముని గోచరించుచున్నది. హిందూదేశము నిరంతర దాస్యశృంఖలాబధమై బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యసంరక్షణముల కంట గట్టబడుటకై సంకల్పించిన తంత్రోపాయమే యిది యని తెలియుచున్నది.

వీరి యభిప్రాయము సంగ్రహముగా ఒక్కమాటలో చెప్పవచ్చును. స్వదేశసంరక్షణ సమర్థమైన భారతీయ నైపుని వహము లేనియెడల భారతదేశమునకు బాధ్యతాయుత స్వపరిపాలన మొసంగుటకు పిలువలేదు. భారతీయులకు స్వపరిపాలన మేర్పడినచేగాని భారతదేశమునకు సంరక్షణార్హత గల భారతీయ నైపునివహ మేర్పడజాలదు. బ్రిటిష్ పటాలముల సానే భారతీయ నైపునులు నెలకొల్పుటకు అవకాశములు కనుమాపు మేరలో నెక్కడను కన్పించుటలేదు. అతిగా భారతీయులనే నైపునులందు పూర్తిగా కేంద్రించుటకుగాను యీ క్రిందిపద్ధతులు అవలంబించవలయును.

1. భారతీయులలో విరివిగా తగినంతమంది నైపుకాధికారులుగా ముగిసితులు కావలయును, 2. అట్టి నైపుకాధిగారులు తమ సామర్థ్యమును ప్రత్యక్షముగా నిరూపించవలయును. (3) భారతీయ నైపుకాధికారులు మంచి అనుభవకాలాలై కేగవలయులు గడించవలయును.

ఇందులో జెప్పిన రాజనీతియు అనగా ప్రభుత్వ నిదర్శనము యుద్ధభూమిలో గాని కలగదు. కాబట్టి భారతీయులు ఏదైన కొన్ని యుద్ధములు పాసగునట్లు కేవల ప్రతాపమును రుజువుచేయుట కష్టసాధ్యము. అట్టి జోషావశాతమును గవర్నరు మెంటువారి కలగజేయటకు సాధ్యమైనది.

సంరక్షణ బాధ్యత ఏది?

రాజ్యాంగమైన యీ దేశసంరక్షణ బాధ్యత ఏది? ఈ విషయములో నైపునుకమిటీవారిట్లు చెప్పిరి. "విదేశదండయాత్రలనుండి దేశమును రక్షించేది బాధ్యత ప్రామాణ్య ప్రభుత్వమువారిదే ఈ విషయమై భారతశాసన సభకుగాని ఇండియా గవర్నరు మెంటువారికిగాని, సంబంధము లేదు. కాబట్టి సరిహద్దు సురక్షణ పటాలముల వ్యవహార బాధ్యత యంతయు సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారిదే యైనయెడల సదరు పటాలముల ఖర్చుకూడ సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారి భరించవలయునని నిర్ధారితకరింప వలసియున్నది. కాని, యీ వ్యయ భారమును ఇండియా గవర్నరు మెంటువారును, సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారును కలిసి సంతరించుకొని భరించవలయునని నైపును సభ్యులు సలహాయుచ్చుచున్నారు. ఇండియా గవర్నరు మెంటువారు సదరు ఖర్చుకు గాను సాలీనా

హిందూస్తాన్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్.

హెడ్డాఫీసు: మద్రాసు.

బ్రాంచీలు కుంభకోణము, మధుర, బెజవాడ.
సబ్ ఆఫీసు దిండిగల్.

లండన్ ఏజెంట్లు:—మిడ్లెండ్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్, 5, ట్రెజరీ స్ట్రీట్ వీధి, లండన్ ఇ సి. 2

నేవింగ్స్ డిపాజిట్లు:—నేవింగ్స్ బ్యాంకు టెక్నాలజీ రు 5/-లకు తక్కువలేని మొత్తములతో తెగవనను, ఎప్పుడును రు 5/-లకు తక్కువ లేకుండగ నిల్వయుండవలెను. ప్రతిదినము లే. బు. లవ్వమొత్తము రు 5/-లపై గాని లేక యంతకు మించిన మొత్తములను సంవత్సరము 1 కి నూటికి 4 1/2 చొప్పున వడ్డీ యివ్వబడును.

మా నేవింగ్స్ బ్యాంక్ స్కీమునందు డిపాజిట్ చేయువారలకు సకలవిధములైన సౌకర్యములు గలవు.

అన్నివిధములైన బ్యాంకింగ్ వ్యవహారములను జరుపబడును.

ఉత్తర ప్రభుత్వ తరము లన్నిటిని కార్యదర్శిగా మేర గ్రాహ్యులైన.

విద్యాసాగర్ పాండ్యా మేనేజింగ్ డైరెక్టరు.

కొంత మొత్తమును నిశామకముగా చెల్లించవలయును. కాని, యీ మొత్తమును ఇచ్చుటకై అంగీకరించుటకు గాని నిరాకరించుటకుగాని శాసనసభవారి కధికార ముండరాదనియు సలహా నిచ్చిరి. ఇంక పెద్ద మొత్తమును భారతీయుల ఇష్టాయుక్తులతో పనిలేకుండా చెల్లించవలయునట, సామ్రాజ్య నైపుకాధికార ప్రతినిధులతో సంతరించి సలహా నిచ్చుటకై భారతీయ ప్రతినిధి యొకడు ఒక సలహా సంఘముగా నియమింపబడునట కేంద్ర ప్రభుత్వము బాధ్యతాయుతమైన పిమ్మటనే యీ సలహా దారకు భారతీయుడు నియమింపబడునట.

భారత దేశమును విదేశీయ దండయాత్రలనుండి కాపాడేది భారతము బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యాధికారమేయట, కాని దేశములోని న్యాయపరిపాలనయు అంతరంగిక సంరక్షణ బాధ్యతయును ఇండియా గవర్నరు మెంటువారిదే యట. ఈ రీతిగా రెండు ప్రభుత్వముల చేతులలో దేశాధికారము పీలియున్నది. నైపుకాధికారము ఒకరి చేతిలోను, న్యాయపరిపాలన యీకొకరి చేతిలోను ద్వంద్వ ప్రభుత్వము కాదు అని నైపును సభ్యులు తమ నివేదికలో వాదించియున్నారు. (1 వాల్యూమ్ 188 పుట క్రింది విశేషము చూడవలెను) కాని యీ దేశములో నెలకొల్పబడు ప్రభుత్వ విధాన మెట్టిదైన ద్వంద్వ ప్రభుత్వముగా నుండకూడదని యీకొక చోట వారే వాదించియుండిరి.

ఉత్తరాభివృద్ధి ఎట్లు జరుగవలెను?

బాధ్యతాయుత పరిపాలన క్రమము ఏమే అంతర్వేది ప్రకారముల భింపజేయవలయును అనువిషయమై నైపునుసభ్యులు స్పష్టముగా సేమయు నిర్వచించలేదు. కాని, మొత్తముమీద యీదఫా రాజ్యాంగసంస్కరణములనుమాత్రము ఏ రాజకీయశాఖయందునుగూడ శాసనసభవారికి ఇండియా గవర్నరు మెంటువారు బాధ్యులగునట్లు నిర్ణయింపబడలేదు. విదేశీయోద్రవ నివారణార్థమైన దేశసంరక్షక నైపు వ్యయవిషయములో శాసనసభవారి కేట్టి యధికారము నొసంగబడగలదు?

భారతదేశమునకు సంపూర్ణ బాధ్యతాయుత పరిపాలనను వచ్చిన మరునాడు అసగ శాసనసభలకు ప్రభుత్వమువారు బాధ్యులై వ్యవహరించెదనాడు. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య నైపునుల సహాయము కావలయుననియు భారతీయులు స్వంతస్వయం విధి భరించవలయుననియు కొరవను యీ దేశమునకు పంపబడవలసిన స్వదేశీసంస్థానాధిపతులతో అంగీకారసాధ్యమైనను సంధిపరతులనుబట్టి నైపుకాధికారవిషయము శాసనసభలకు ఒప్పునిచ్చుటకు పిలువలేదు. కాబట్టి అత్యంతముగల భారతీయుడెప్పుడును యీ నివేదికను అంగీకరించినజాలదు. నైపును సభ్యుల సంకల్పములు మంచివే కావచ్చును. కాని, యీ నివేదిక కల్పనసంకలితమై తుచ్ఛతంత్రముగా నున్నది.

భారతదేశ సంరక్షణ బాధ్యత ఇండియా గవర్నరు మెంటువారిదైనను కావలెను—బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యమువారి దైనను కావలెను. లేదా ఇద్దరిదైనను కావలెను. సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారి అవసరమే అయిన యెడ పశ్చిమోత్తర సరిహద్దు రాష్ట్రములలో సామ్రాజ్య ప్రభుత్వపటాలములను ప్రతినిధి అడియోక తటస్థ రాష్ట్రముగా నుండునట్లు చేయవచ్చును. సదరు ఖర్చు యావత్తు బ్రిటిష్ రెవెన్యూలో నుండియే భరించవలెను. అచటనుండి బ్రిటిష్ పటాలముల సహాయమును ఇండియా గవర్నరు మెంటువారు కావలయునని కోరయెడల సదరు సందర్భములో అను వ్యయమును ఇండియా గవర్నరు మెంటువారి భరించవలయును. ఒకవేళ సదరు బ్రిటిష్ పటాలములకు నిత్య విధిగా ఇండియా గవర్నరు మెంటువారు రుకుము

చెల్లించవలసి నదిగా విధించే యెడల భారతదేశాదాయములో ఏదోవకవంతు అని సదరు ఖర్చు భారము నిర్ణయించవలయును. ఈ ఖర్చుపద్ధతి విషయమై శాసనసభ్యులు వోటునిచ్చుటకు అధికారవై యుండవలయునలేదా యీ బ్రిటిష్ పటాలముల వ్యవహారము బ్రిటిష్ వారికిని ఇండియా గవర్నరు మెంటువారికిని అన్యోవ్యముగా పంపించించిన విషయముని వాదించే యెడల బ్రిటిష్ వారికి సాలీనా కొంత మొత్తమును ఇండియా గవర్నరు మెంటుకు చెల్లించి వ్యవహారాధికారమును మిగతా వ్యయ భారమును అంతను ఇండియా గవర్నరు మెంటువారికే వదలి వేయవలెను.

సరిహద్దు సంరక్షణ నైపుకాధికారమును వెంటనే భారతీయుల చేతుల చేయవలెననిగా భారతీయులు కోరుటలేదు అందువల్లనే నైపును ఏర్పాట్లు ముచ్చించడమైనది కాని, ఆధినివేశ స్వాతంత్ర్యము పూర్తిగా నెలకొంటున్నప్పుడు మధ్యదేశీయ నైపుకాధికారము నైపునైపుగా రికి ఉత్తరవాచులైన మంత్రుల యధీను చేయుటకుండు గల సామ్యసాధ్యముల నైపును నైపునుసభ్యులు విమర్శించలేదు. శాసనసభ్యులు నిరాకరించిన నైపుకాధికారము మొత్తమును మంజూరుచేయుటకు నైపునైపుగా రికి స్వతంత్రాధికార మొసంగవచ్చునగదా. ఇట్టి యధికారము మధ్యదేశీయ నైపునైపుగా రికి కొంతకాల మిచ్చిన భారతీయు లాక్షేపించజాలకదా?

భారతదేశములోని బ్రిటిష్ పటాలముల సానే క్రమము భారతీయ నైపునులను తమ కాలపరిమితిలో ఏర్పాటుచేయుటకై ఒక ప్రజాళిక నొకటి బ్రిటిష్ నైపుకాధికార తయారు చేయవలెను. బ్రిటిష్ వారి రిటీషనికే పూనుకొనినయెడల జరగను నైపుకాధికారము నైపును ప్రభుత్వంపై సయనికేత్తల నల్లనైపును యీ ప్రజాళిక తయారుచేయుటకు బ్రిటిష్ వారు అనుమతించవలెను.

భారతీయ నైపునుల నేర్పాటు చేయుటకు ధన మెక్కడిది?

నైపును సభ్యులు తమ నివేదిక ప్రభుభాగములో భారతీయ నైపునులు ఆధినివేశ రాజ్యముల పటాలముల వలె ఏర్పాటుచేయవలయునని సలహా యిచ్చిరి. కాని తమ నివేదిక రెండవ భాగములో సదరు భారతీయ పటాలములను ఏర్పాటు చేయుటకు గాను కావలసిన ధనము విషయమై ఇట్లు వ్రాసిరి "దేశపరిపాలన వ్యవహారముల కయ్యోడి వ్యయమున్ను, బ్రిటిష్ పటాలములభరించుటకయ్యోడి వ్యయమున్ను భారతదేశాదాయములోనుండి మినహాయించినపిమ్మట మిగిలేదిమెక్కువతో యీ కొత్త భారతీయ నైపునులను క్రమము తయారుచేయవలె" అని ఇది హాస్యాస్పదమైనదూచన—విషయమై నైపును సభ్యులు నైపును మునుకమిటీవారిట్టి హృదయముతో భారతీయులవిషయమై ఆలోచించికో దీనివల్ల తెలియగలదు. కాలితో తన్ని నూడట నోటితో తిట్టినట్లున్నది.

ఏలూరు

పాండురంగ సిసీమా-గొప్పమార్కు

ఏలూరు, ఆగస్టు 2:— 1-8-80 లేదని 2:1. అనగా యందు జరిగిన డియరక్షరల సభయందు సదరు సిసీమా శ్రీ యంత మోతే కృష్ణారావుజమిందారగానిని మ్యాగేజింగ్ ప్రయిబరుగా నియమించినందుకు పురప్రముఖు లంగర: త నిల్లుచున్నారు.

(ఒకవిలేఖరి)

వి. జె. పటేలుగారి గంభీరోపన్యాసము

అహింసాపాఠశాల

ఆగ్రా, జూలై 30—2500 మంది జనము హిమేలు హార్సునందు శ్రీయుత వి. జె. పటేలుగారి యుపన్యాసమును వింటు కేటించిరి. శ్రీమంతుడు గారు అధ్యక్షత వహించి ఆగ్రాలా ఇప్పటికి జరిగిన ఉద్యమోదయమును వివరించిరి. డా. మురారీలాల్ గారి శిక్షణ, ఆత్మశాస్త్రము, నియమ నిగ్రహము నెంత అవశ్యకమునో ప్రజల ఓర్వోధించిరి.

పటేలుగారు ప్రారంభముననే ఆగ్రా ఉద్యమమునకై చేసిన త్యాగమును ప్రశంసించిరి. తాను పోయిన ప్రతివాడును ఇట్లే ప్రజలు త్యాగమూర్తులై ప్రవర్తించుట విమ భాగ్యము తనకు లభించెను.

అహింస సనుసరింపుడు

సోదరసోదరీ మణులారా! కడచిన మూడు నెలలలో హిందూ దేశమునందంతట ఆ ప్రతివాతమైన యుత్సాహమును తిలకించితిని. వీరలును శ్రీమంతులును, జమీందారులును, రైతులును, వర్తకులును, వైద్యులును వీరునా రనశేల, యెల్లవారును దేశస్వాతంత్ర్యమునకై కృషి సల్పుచున్నారు. దాస్యానమానమును ప్రతిఘటించుచు నున్నాము, ప్రతి శ్రీయుత శివుని పైతము అనుభవించి, లజ్జించుచున్నారని నా నమ్మకము. నేనుగడచిన మూడు నెలలలో చూచిన దానినిబట్టి, చివరకు హిందూ దేశము జయముగాంగలదని, మనఃపూర్వకముగా నమ్ముచున్నాను. కాని, నేనొకటి చెప్పవలసియున్నది. మన విజయ ప్రమాణము అహింసాపావకము పై సాధారపడియున్నది. ఎట్టి అగ్రహకారమునను దేశమింతవరకును అధ్యుతిముగా నహింసనుకాపాడినది. మహాత్మాగాంధీగారుగాని, మరియే నాయకుడుగాని, మన వైరిగ్రహముగాని ఇట్లుగనని తలచియుండలేదు. హిందూదేశముదలి కాంగ్రెసువారిసంఘము నేనభినందించుచున్నాను. కాని యీ అహింసనుగూర్చి నేను పునఃపునః వక్కాణింపవలసియున్నది. ఇప్పుడే వో జరుగుచున్న కే, సంది రాయబారములని, అవి విఫలమగుట తోడనే, మరింత నిర్బంధము మనకు సంక్రమింకలదు. ప్రభుత్వము మనపై మరింతనిర్బంధమును ప్రయోగింప మానదు. ఇందియా ప్రభుత్వము చెట్టి వ్యాదయపరిణామమునుకన్పట్టదు. ఈ రాయబారములన్నియు అకాలమైనవి. ఇప్పు డివ్వర్ల వ్యవహారములకు ఇంకే కేసీకొనిన మన మిత్రులు కాంగ్రెసు ప్పివర క్తులపట్టుకొనడంకండనుండినదే డల, యెంతయో మేలుగా నుండెడిది.

మితవాదుల చేరబట్టుట

బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ విధాన మెప్పుటికిని, ప్రజల విభేదమునే యాధారముగాగొన్నది. ఇది చరిత్రాత్మకము. చరిత్ర పునరుక్తమగుచున్నది. ఈ దేశములో పూర్వముందు స్వాతంత్ర్యోద్యమము చెలరేగినపుడెల్ల మితవాదులను ప్రభుత్వము చేరదీసినది. అదే యీ తరుణమునకూడ జరుగుచున్నది. వైస్రాయిగారి జూలై ప్రకటన నవంబరు ప్రకటన కన్న అధ్వాన్నముగనున్నను, మనమితవాదులు హిందూదేశము రాండుటేలితో సమావేశమున పాల్గొనవలెనని ప్రకటన గావించినారు. వారు గనుక కాంగ్రెసు మరతులకు వైస్రాయి అంగీకరించుట పాటుపడి యుండినచో నేను వారి నభినందించుటలో ప్రథముడనుగా నుండియుందును. కాని, యీ బ్రిటిష్ ప్రతినిధుల నెట్టిగన నేను వారట్టి వాగ్దానమిచ్చు స్థితిలో లేదని చెప్పుకొను. కావున నా దేశీయు లీ రాయబారములపై దృష్టి నిలుపవలదుగాక, ఉద్యమము సడలనీయరుగాక. కాంగ్రెసు నేపకుల చిత్తములందు స్పృహ కోర్కెల నిపుడు మొలకలేత్తించుట అనర్థమునకు మూలము. కాంగ్రెసువా రేమత్రమైనను తమ కృషిని నిలుపుచేయుట దేశమునకు ఉపద్రవకరము ఈసమయము పూర్తినిండనురకును విశ్రాంతి చేయరావలదు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము తప్ప మరేదియు మన సక్రమ లక్ష్యముల తినియింప జాలదు. ఏపక్షమునకు చెందిన నాయకుడైనను ఇంగ్లండు ఇప్పు డా స్వాతంత్ర్యమునిచ్చుట కిచ్చగించునని తన మనస్సులో నమ్ముటలేదు బ్రిటను దీని కొత్తనుస్థితిలో లేదని నేను చెప్పుటలో వారి ఆంతర్యమును సంపూర్ణముగ గుర్తించియే నేను వచించుచున్నాను.

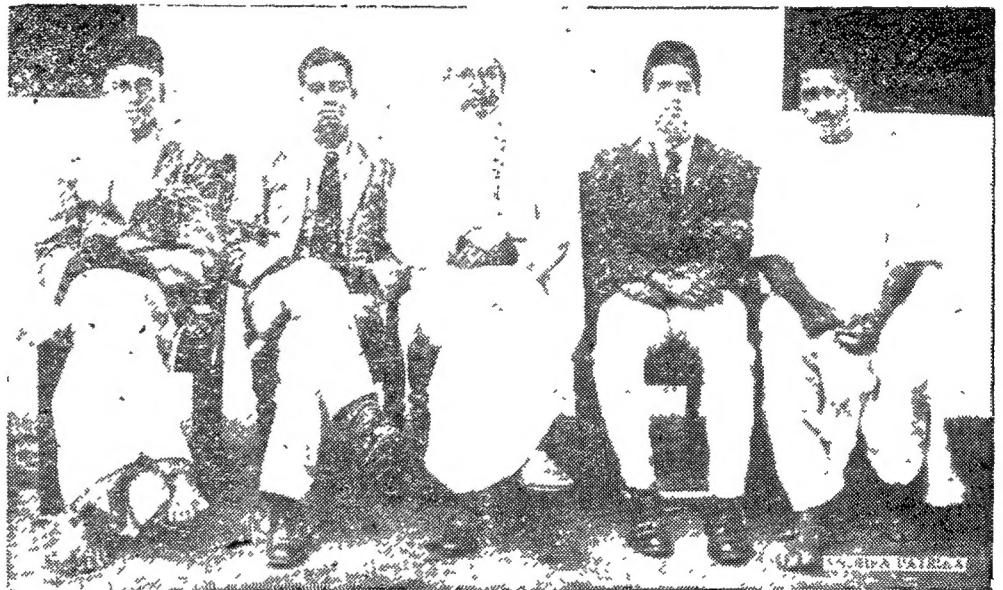
అంతట పటేలుగారు స్వస్థమును మన స్వాధీనము చేయనిదే స్వాతంత్ర్యము లేకమైన లభింపదనిరి

ఖద్దరునుగూర్చి కూడ వారు నొక్కిపలికిరి. చరాక్షిల ప్రయోగమును విరివేసి విదేశవస్త్ర బహిష్కారమును త్వరలో జరుగవలెనని గావింపవలెనని ప్రార్థించిరి. ఒక సామవరకు గడ్డ కొనకూపనియు, ఆగామి సంవత్సరమునకు ఖద్దరు నత్పత్తి కీయవలెననియు జనులనుండి వాగ్దానము కోరిరి.

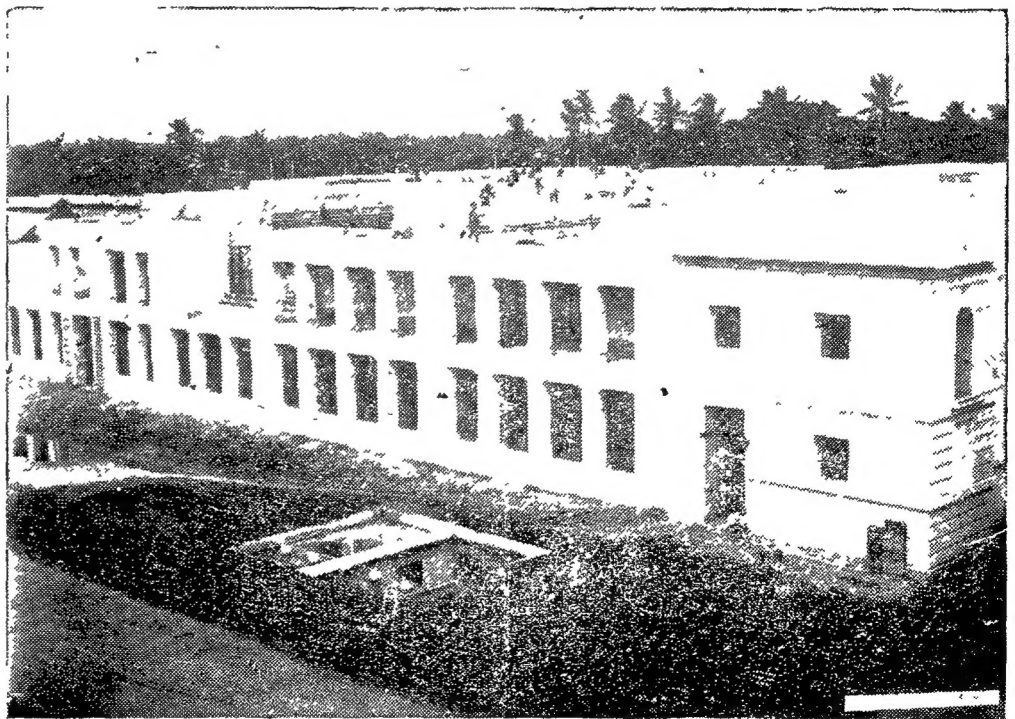
చివరకు యువకులవంక తిరిగి “మీ రీలాహారకాంగ్రెసులో పెద్దవారిని బలవంతపరచి సంపూర్ణ స్వరాజ్యతీర్మానము గావించితిరి. దానిని మీరు ఆచరణలో సఫలము గావించవలెను నుమా! ఈజిప్టు, బెంగాలు,

మదరాసు ట్రాంస్ కంపెనీ నాకరుల సంఘపు కార్యాలయమునందు విద్యుద్దీపములు ఏర్పాటుచేసి ప్రారంభోత్సవము జరుపుట అధ్యక్షులగు సురేంద్రనాథుగారు మధ్య నిలవియున్నారు. (హి. ఎల్. ఎ.)

మదరాసు క్రైస్తవయువజన సంఘ సభ:—ఎస్. కృష్ణమూర్తిగారు మతముల గూర్చి ఉపన్యసించిరి. (హి. ఎల్. ఎ.)

మదరాసు జనగలు ఆస్పత్రిలో నూతనభవనములు పూర్తయ్యెవి. దీని శోభుస్థాపమును గోవనుప్రభువుగారు జరిపిరి. (ప్రె. ఫో. లీ.)

చైవాదేశముల స్వాతంత్ర్యసంగ్రామములను జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొందురా? దాస్యముయొక్క అవమానమునకు లలముగి కృతఃపరా” యని శలకిరి.

ఇప్పుడుజైలులోనున్న 20000 భారతీయుల పేరట, తమధర్మమును నిర్వహించుటకై ఉపవాసక్షేత్రములనుభవించుచున్న కొట్లకొలది ప్రజలపేరట దాస్యశృంఖలముల త్రెంచుట కొక్క మహాన్నతప్రయత్నమును గావింపుడని పటేలుగారు చెప్పియుగించిరి.

అంతట సభ మగిసెను.

(శ్రీ. వె.)

విజయనగరం

డాక్టర్ జమ్మి వెంకట్రమణయ్య

రీవరు అందు స్ట్రీక్ వ్యాధులకు ప్రత్యేక చికిత్స నిచ్చు ప్రయత్నం. నుద్రానులో ఖాతులుగా నుండును. ఉత్తర శ్రమ్యత్తరము లన్నియు క్రింది అడ్రసునకు వ్రాయవలెను.

86 కంబరు, నడిపిథి, మైసూరు ఎక్స్ ప్రెస్.

మిక్కిలి చౌకయైన

తగ్గింపుధర

అభివృద్ధిచేయబడిన 4 సిలిండరు

డాడ్జ్ ట్రక్కులు

దీర్ఘకాలము సరిగా పనిచేసి

లాభములను సంపాదించగలవు.

పూర్తివివరములకు:-

అడిసన్ అండుకో. లిమిటెడ్.

మద్రాసు.

బొంబాయిలో వల్లభాయి, మాలవ్యాగార్ల కేసు విచారణ

దేశమునం దంతటను హరటాలు జరుగుట

మాలానా అబ్దులుకలాం అజదుగారిని భారతకాంగ్రెసు

సంఘాధ్యక్షునిగా నియమించుట

నేటిఉదయమున జరిగిన అరెస్టులు

ఉమ్మడికాలమున నాయకులు స్నానమునకు వెళ్లుట బొంబాయి, ఆగస్టు 2:—భారతకాంగ్రెసుకార్యసంఘ సభ్యులందరును శ్రీమతి కమలానెహ్రూగారును బొంబాయి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘ నాయకులందరును పెక్కుచందల మంది శ్రీమతి పెక్కుచేలమంది పోలీసులగుడ నిర్వహింపబడిన యంతయును హాస్పిటల్ మొగలోనే గడిపిరి. కాని అరుణోదయముకాగానే జయధ్వజాలు చెలగుచుండగా శ్రీమతికమలా నెహ్రూ మాలానా అబ్దులుకలాంఅజదు, లాభాధునినందు మధురాదాసు త్రికంజీ (భా. కాం. సంఘసభ్యులు) శ్రీమతి హంసమెహతా, పి. ఆర్. వల్లి, (బొం. కాం. సం.) అధ్యక్షుడు ఉపాధ్యక్షులు గార్లమాత్రము ప్రాతఃస్నాన మొనరించుటకు వెళ్లిరి. వీరు వెళ్లినవెంటనే పోలీసుకమిషనరు పీల్ గారితో వచ్చిరి.

44 మంది శ్రీమతిలను అరెస్టు చేయుట

అటున్న శ్రీమతి నందరిని అరెస్టుచేసితిని అతడనెను. జయధ్వజాలు చెలగుచుండగా వారందరును అచట సిద్ధముగా నున్న మాడుపోలీసు వాసులలో నెగ్గిరి.

బొంబాయి కాంగ్రెసుసంఘమువారి సరెస్టుచేయుట

పిమ్మట బొంబాయి కాంగ్రెసు సంఘసభ్యుల నందరిని అరెస్టుచేసితిని కమిషనరు తెలిపెను. కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులగు పలేకరు, రమాకాంతు, బాబూభాయి, జవేరిగార్లు వెంటనే పోలీసువారి వెంట వెళ్లిరి. పిమ్మట అయ్యరు, వెంకటరామను అను యిద్దరు పరిశీలకులగుడ పోలీసువారు ఆరెస్టు చేసిరి.

350 మందికి దెబ్బలు తగులుట

అటు పిమ్మట 8 గం 10 నిలకు ప్రజలు వెడలిపోవుటకు కమిషనరు అయిగునిమిషములు గమనించుచు గాని యెవ్వరును కదలనందున చాలమంది పోలీసుభటులు కనుతీరముగా లాటిలను ప్రయోగించిరి. 350 మందికి దెబ్బలు తగిలెను. 8½ గంటలగుసరికి ప్రజలందరును పూర్తిగా తరిమివేయబడిరి. పోలీసువారు లాటిప్రహారములగుడ విరమించిరి. అప్పుడు బోరి బందరువద్దనుకొని ఒక యూరేగింపు బయలుదేరి కోట ఆవరణకుండ వెళ్లెను.

44 మంది శ్రీమతిలలోను 39 మందిని వదలివేయుట

అటుపిమ్మట పోలీసువారు అరెస్టు చేయబడిన 44 మంది శ్రీమతిలలోను శ్రీమతులు రత్నా బాయి (మెహతా సతి) హరకుమారి మణిబాయి పటేలు అమృతకాలసతి, కాంసతి గార్లను తప్ప తక్కిన వారి నందరిని వదలివేసిరి. వీరిని 5 గురిని మాత్రము వదలలేదు. శ్రీమతి రత్నా బాయిగారు 10 యేండ్లనుండి రాష్ట్రీయ శ్రీమతుండరికి కార్యదర్శిగా నున్నారు. అమృతకాలుసతి, కాలసతిగార్లద్దరును సిక్కుశ్రీమతులు.

(శ్రీ. ప్రె.)

నాయకుల కేసువిచారణ-14 మంది పైని కేసుపెట్టుట

కమిషనరు హంస. నెహ్రూగారికి వ్రాసిన లేఖ ఉత్తరువు కాబాలదని మేజిస్ట్రేటు తెలుపుట, 4 వ తేదీకి నాయుదావేయుట.

బొంబాయి, ఆగస్టు 2:—నేను ఉదయమున 11½ గంటలకు ప్రభాన రాధాని మేజిస్ట్రేటు దస్తూరుగారి కోర్టులో విచారణ జరిగినది. శ్రీమతులు వల్లభాయి, మాలవ్యా, షెర్వానీ, జయరాందాసు, హర్దికరుగార్లు మున్నగు వారిపైని 11 కో 143, 168 సెక్షనుల ప్రకారము అక్రమసంఘమున చేసినందులకు కేసు చేయబడెను.

మొదట క్రొవ్డప్రాసిహ్యుటరు కేసు విచారణను తెలిపెను. పిమ్మట నాయకులను అరెస్టుచేసిన పోలీసు నూపరింటెం డెంటు హోముగారు నాబ్యూలము నిచ్చెను. ఈసాక్షిని నిూని ప్రశ్నించెగా గాని మేజిస్ట్రేటు నాయకుల నడిగెను. నూపరింటెం హోముగారు గొక్కరిమాత్రమే ప్రశ్నించెదననిరి. ఇట్లు నూపరింటెం హోము విచారణలో పాల్గొనజాల మనిరి. హోముగారు పోలీసువారు హాస్పిటల్ క్రయికువంతు రోడ్డు మొగలో నుండిరి.

మాలవ్యాగారు—మిరింకను స్పష్టముగా తెలుపవలెను. హో—క్రయికువంతు రోడ్డువద్ద పోలీసువారు ఊరేగింపును ఆపివేసిరి.

మా—క్రయికువంతు రోడ్డులో ఊరేగింపు నిషేధించబడెనా?

హో—లేదు.

మా—హాస్పిటల్ రోడ్డులో మాత్రము ఊరేగింపును నిషేధించుట కేమికారణమో మీకు తెలియునా?

మేజిస్ట్రేటు— ఆ ఉత్తరువును పోలీసుకమిషనరే యొనరించెనుగాన యీసాక్షికి అవిషయమేమియును తెలియదు.

మా—అటులైన మీరు పోలీసు కమిషనరు నిచటికి పిలిపింపవలెను. అందులకే నే నీ ప్రశ్న నడిగితిని.

మే—కమిషనరు నిపుడు పిలిపింప నవసరములేదు. ఇట్టి ఉత్తరువు నొసగుటకు కమిషనరుకు అధికార మున్నది. అధికారమును గూర్చి కోర్టువారు ప్రశ్నించుటకు పీలు లేదు. కమిషనరును అట్టి అధికారములేదని మీరు తలచునెడల మీరు హైకోర్టుకు వెళ్లవలెను.

మా—అట్టి ఉత్తరువును చేయుటకు కమిషనరుకు తగినకారణములుకలవా అనియే నే నతని నడుగ గోరెనను.

ఈ ఉత్తరువు సరియైనదా కాదా అనువిషయమును మీరు ఆలోచింపవలసియున్నది. ఇది సరియైనదికాదని రుజువు చేయుటకు తగినకారణములను నేను మీ కెరిగించెదను. అది దుర్మతితోచేయబడిన ఉత్తరువేయినచో దానిని తిరస్కరించుటకు నాకు హక్కుకలదు.

మే—దుర్మతితో ఆని మీ రనగూడదు. దుర్మతితో చేయబడిన ఉత్తరువేదయు నుండదు.

మా—ఒక ఉత్తరువు న్యాయశాసనమున కనుగుణముగానే యుండవచ్చునుగాని అది దుర్మతితో చేయబడినదిగా గూడ నుండవచ్చును.

మే—మీరీ పదమును వాడగూడదు.

మా—ఈ ఉత్తరువు వర్ధమాను ఆనవసరమును గూడ నగును. ఒక పౌరుడు న్యాయశాస్త్రమును చదివినవాడైన యెడలను అతడు న్యాయశాసనమునకు వెళ్లి ఆ ఉత్తరువు నిరర్థకమును అనవసరమునని న్యాయశాసనమున రుజువు చేయదలచిన యెడలను అత డాపుత్తరువును తిరస్కరింప గలుగును.

మే—మీరీ ప్రశ్న నడుగుటకు నే ననుమతించియున్నను.

మా—ఈ హాస్పిటల్ రోడ్డున నిదీవర కిట్టి ఊరేగింపుల నెన్నడైన వెళ్లనిచ్చిరా.

మే—గాంధీగారిని అరెస్టుచేసినపుడు జరిగిన వూరేగింపును హాస్పిటల్ రోడ్డుకుండ వెళ్లనిచ్చిరి.

మా—అవీధిని వూరేగింపు జరుపగూడదని యిదీవర కెన్నడైన ఉత్తరువు చేయబడెనా?

హో—నాకు తెలిసినంతవర కిదీవర కెన్నడును ఉత్తరువు చేయబడలేదు. ఇది మొదటిసారి.

మే—ఈ ప్రశ్నలు అసంగతములుగూడ. యిట్టిప్రశ్నల నడుగగూడదు.

మా—కోట ఆవరణలో కాపురమున్న భారతీయుల సంఖ్య యెంతయుండును?

మే—ఈ ప్రశ్ననుగూడ అడుగగూడదు.

మేజిస్ట్రేటు యిటుల తెలుపగానే మాలవ్యాగారు కూర్చొనిరి.

మే—పోలీసు కమిషనరు. సత్యాగ్రహ సంఘాధ్యక్షులాలగు శ్రీమతి హంసమెహతాగారికి వ్రాసినలేఖ నెక్కును ప్రకారము అవసరమైన ఉత్తరువు కాబాలనియే నేను తలచెదను. అది కేసులను ఒకప్రారణయే యగును. ఇదివరకు యేకేసులోనైన యిట్టిలేఖలుగూడ ఉత్తరువులుగానే అంగీకరింపబడి యున్నచో అట్టినిదరనములను క్రొవ్డప్రాసిహ్యుటరు దాఖలు చేయవలెను అందులకు నేను మధ్యాహ్నము 3½ గంటలవరకును అవకాశ మిచ్చుచున్నాను.

ఈరీతిగా నుడివి మేజిస్ట్రేటు అప్పటికి విచారణ నిలిపివేసెను.

మధ్యాహ్నము జరిగిన విచారణ

మధ్యాహ్నము 3½ గంటలకు మరల విచారణ ప్రారంభమైనది. “నేను రికార్డును పరిశీలించుటకు వ్యవధిచాలలేదు; కాన 4 వ తేదీ సోమవారమునవరకును నాయుదావేయ గోరెనను” అని క్రొవ్డప్రాసిహ్యుటరు తెలిపెను.

“నేను విచారణ ప్రారంభమైనది. ఒకసాక్షి డ వాబ్యూలము నిచ్చెను గాన నిపుడు నాయుదావేయును” అని ము కాదు” అని వల్లభాయిగారును మాలవ్యాగారును తెలిపిరి.

“వ్యవధికావలెనని షెర్వానీని కోరుచున్నందున నేను యిదా వేయవలసియే యుండును” అని మేజిస్ట్రేటు తెనెను.

“పోలీసు కమిషనరువద్దగూడ కోర్టుసాక్షిగా సాక్ష్యము పుచ్చుకొనవలెను” అని క్రొవ్డప్రాసిహ్యుటరు ధానువాలాగారు తెలిపిరి.

ఈ ఉత్తరువు చేయుటకును అరెస్టుచేయుటకును కమిషనరే బాధ్యుడగుటచే నతనిని షెర్వానీలసాక్షిగా పిలువవలెను గాని కోర్టుసాక్షిగా పిలువగూడదు—అని మాలవ్యాగారు రనిరి.

అటుపిమ్మట కమిషనరు పీల్ గారు వచ్చి సాక్ష్య మిచ్చిరి. “ఊరేగింపుహర్షమును నిరోధించుటచే ఊరేగింపును పంపివేయుడని నేను ఉదయమున నేను వల్లభాయిగారి నడిగి తినిగాని అందులకు వల్లభాయిగారు సమ్మతింపరైరి వరుసకు ఇద్దరివంతున నైనను నలుగురివంతున నైనను హాస్పిటల్ రోడ్డుకుండ పోవుటకు సమ్మతింపవలెనని వల్లభాయిగారు వారితో చెప్పిరి. నే నందులకు సమ్మతింపలేదు. పిమ్మట ఆ ఊరేగింపు అక్రమసంఘముని ప్రకటించితిని” అని పీల్ గారు నుడివి జరిగిన సంగతుల నన్నిటిని వివరించిరి.

పండిత మాలవ్యాగారు పీల్ గారిని ప్రశ్నించిరి.

ప్ర—ఈ ఉత్తరువును నెనరు యేర్పాటుచేసిరో మీరెరు గుదురా?

ఉ—సత్యాగ్రహసంఘమువారే అని నేనూహించితిని.

ప్ర—ఈ ఊరేగింపుతో సత్యాగ్రహసంఘమునా సంబంధము కలదని మీకు తెలియునా?

ఉ—నాకు తెలియదు. ఈ ప్రశ్నలు జరిగినవిమ్మట జామీను నిచ్చెదరా అని నాయకుల నడుగగా, వారందరును నిరాకరించిరి. 4 వ తేదీకి నాయుదావేయబడెను. 4 వ తేదీ సోమవారమునాడు ఉదయమున 11½ గంటలకు మరలవిచారణ జరుగును. (అ. ప్రె.)

బొంబాయిలో కాంగ్రెసు నాయకుల కేసు

సర్దారు వల్లభాయిపటేలు (భారత కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడు)

2. పండిత మదనమోహన మాలవ్యా
3. టి. వీ. కే. షెర్వానీ
4. జయరాందాసు దౌలతురాం
5. డాక్టరు ఎఫ్. ఎస్. హర్దికరు (వీరు నలుగురును భారత కాంగ్రెసుసంఘసభ్యులు)
6. ఎస్. డే. పాలేకరు
7. రమాకాంతు మెహతా (వీరిద్దరును బొంబాయి కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శులు)
8. బాబూభాయి జవేరి (కాంగ్రెసు బులిటిను సంపాదకుడు)
9. హెచ్. వి. వెంకటరాం
10. కె. కే. నారాయణఅయ్యరు
11. శ్రీమతి మణిబేర (వల్లభాయి పటేలుగారి కుమార్తె)
12. ,, రత్నా బేర (మెహతాగారి భార్య)
13. ,, హరణం (కారు గారిభార్య)
14. ,, అమృతు (కారుగారిభార్య)

బొంబాయి, ఆగస్టు-2 ఈ 14 గురివైనను పిల్ కో 143 ప్రకారం కేసుచేయబడెను. మాలవ్యాగారు తప్ప తక్కిన వారందరును విచారణలో పాల్గొనుటకు నిరాకరించిరి.

మాలవ్యాగారు కోర్టులోనికి రాగానే చాల న్యాయశాస్త్ర గ్రంథములను (బాబుకు) పరిశీలించి వానిలోనుండి పెక్కు విషయములను నోటుబుక్కులలో వ్రాసుకొనిరి. పోలీసు నూపరింటెం డెంటు నూమ్మగారు మొదట సాక్ష్యమిచ్చిరి. వెంటనే మాలవ్యాగారు హోమ్సుగారిని చాల ప్రశ్న లడిగిరి. గాని మాలవ్యాగారు రిగిన ఒక ప్రశ్నను మేజిస్ట్రేటు నిరాకరించినందున మాలవ్యాగారు ప్రశ్నల నడుగుటను మానివేసి తటాలున కూర్చుండిరి “ఇటుపై నీ నేను గూడ విచారణలో పాల్గొనను” అని మాలవ్యాగారు రనిరి.

“మాలవ్యాజీ బలేబాగుగా చేసితిరి” అని మాలవ్యాగారి ప్రక్కనే కూర్చుండిన వల్లభాయిగారు సంతోషముతో మాలవ్యాగారి కరవర్చన మొనరించిరి.

షెర్వానీగారు విచారణలో పాల్గొనలేదు గాని పతా నులనుగూర్చి మేజిస్ట్రేటు పలికిన కొన్ని వాక్యములపట్ల తీవ్ర మగు అసమ్మతిని ప్రకటించిరి. “ఈ విచారణలో పాల్గొనుటకు నా కిష్టములేదు. గాని యీ కోర్టులో అవమానింపబడుటకు నేను సమ్మతింపను. నేనుగూడ పరానునే” అని షెర్వానీగారు రనిరి.

“మీ మనసునకు నొప్పు కలిగినందులకు నేను చాల చింతిలుచున్నాను. అది నా వుద్దేశ మొత్తమాత్రమును కాదు” అని మేజిస్ట్రేటు నుడివెను. “అటులైన సరే” అని షెర్వానీగారు రనిరి. హోముగారి సాక్ష్యము ముగిసిన పిమ్మట అతనిని ప్రశ్నించెదరా అని మేజిస్ట్రేటు నాయకుల నడిగెను.

కోర్కవారపట్ల మా కెట్టి అవిధేయతయను లేదు గాని యీ కేసులో పాల్గొనుటకు నేనంతమాత్రమును సమ్మతించను అని వల్లభాయిగా రనిరి. మాలవ్యాగారు తప్ప తక్కిన వారందరను గూడ నటులనే తెలిపిరి.

నేను నిర్దోషిని అని మాలవ్యాగా రనిరి.
నాకు నిన్నటి బోంబే క్రానికలు పత్రిక కావలెను అని మేజిస్ట్రేట్ బనెను.

కొంతసేపటివరకును పత్రిక దొరక లేదు.
క్రానికలు దొరకనిచో కాంగ్రెసు బులిటెనును గాని మరేపత్రిక నైనగాని యియ్యగోరెదను అని మేజిస్ట్రేట్ బనెడివెను.
మేజి—మాలవ్యాగ! మీవద్ద క్రానికలు పత్రిక యున్నదా?

మాల—నేను కోర్కవారికి సహాయము చేయన (హర్షము) మే—నేను మేజిస్ట్రేట్ బు అధికారముతో నడుగ లేదు. గృహస్థ మర్యాద ననుసరించియే యడిగితిని.

మాల—నేనీ సాక్షిని (హోముగాదు) ప్రశ్నింపగోరెదను. మే—మీరు ప్రశ్నింపగోరినచో లేచి నిలువబడవలెను (మేజిస్ట్రేట్ బుతో)

మాల—అహ! ఆలాగే (సాక్షితో) ఈ ముద్దాయిలలో నెవరిని మీరు ప్రారేగింపులూ మాచితిరి? సాల—అందరిని మాచితిని.

మాల—ఇది నిశ్చయమేనా? మీ రిప్పుడు ప్రమాణముచేసి చెప్పుచున్నారను నయమును మరువకును. సాల—మీ రచటనుంటిరి.

మాల—నే నడట నున్నమాట నిజమే. మరెవరండిరి. ఊరేగింపు కార్యోచనము కార్యాలయమువద్దకు వెచ్చినప్పుడు మీరు నన్ను తప్ప మరెవరిని చూడలేదనియే నేను గ్రహించెదను.

సాల—నాకు జ్ఞాపకములేదు.
మాల—పోలీసువారు హరన్నీరోడ్డువద్దనుండిరా లేక క్రయికుమంతురోడ్డువద్ద నుండిరా?

సాల—ఆ రెండురోడ్డులమొగలో నుండిరి.
మాల—అటుల చెప్పకదు. ఈ రెండురోడ్డులో వారు యే రోడ్డువద్ద నున్నారు?

సాల—నేను క్రయికుమంతురోడ్డువద్ద నుండిని. తక్కిన పోలీసువారందరను హరన్నీరోడ్డు వద్దనుండిరి.
మే—మీరు కమిషనరు ఆర్డరును గూర్చి ప్రశ్నింప కూడదు.

మాల—ఆర్డరు అక్రమమయినదని మీకు నేను నమ్మక మునుకలిగింప గలిగినది.
మే—ఈకోర్టులో మీరు దానిని గూర్చి చర్చింపనే గూడదు.

మాల—నేను మీకు నమ్మకమును కలిగించెదను లేదా అందుకొరకు ప్రయత్నించెదను.
మే—మీకు వందనములు అని నడిచి పరానులకధను మేజిస్ట్రేట్ బు సాదృశ్యముగా వివరించెను.

మాల—ఈ సాదృశ్యము శుభకరమైనది. కమిషనరు నిష్కారముగానే యీ ఆర్డరును చేసెనని మీకు నేను నమ్మకము కలుగజేయగలిగినచో నేను నిర్దోషినే యగుదును. ఈ ఉత్తరపు అక్రమమైనదని మీకిప్పటికైన నమ్మకము కలిగినా?

మే—నాకు కలుగలేదు. ఇది క్రమమైన ఆర్డరే.
మాల—(సాక్షితో) ఇదివర కెన్నడైన నిట్టి ఆర్డరుచేయ బడెనా?

సాల—నేను 24 యేండ్లనుండి పోలీసుకాఖలో నున్నా నుగాని యిదివర కెన్నడును యిట్టి ఉత్తరవియ్యబడినట్లు నాకు జ్ఞాపకములేదు.
మాల—(సాక్షితో) కొంత ఆవరణలో హిందువులసంఖ్య యెంతయుండును.

మే—ఈ ప్రశ్ననడుగుటకు నేను సమ్మతించను. ఆర్డరు కేసులను అక్రమము. నిజమనిననేకాని మీటిప్రశ్న నడుగ గూడదు.

మాల—అటులైన నేనిక విచారణలో పాల్గొనను.
జ్జు—మాలవ్యాగి చాలబాగుగా చెప్పితిరి.
షెర్వా—(మేజిస్ట్రేట్ బుతో) మీరు పరానులనుగూర్చి కొన్ని సంతాపకరములను వాక్యములను నుడితివిరి. అవి అవమానకరముగా నున్నవి. నేనుగూడ పరానునే.

మే—అటులైన నీ ముంపగోరెదను. ఎవరినిగాని నిందించుట నా యుద్దేశ మెంతమాత్రమునకాదు.
షెర్వా—అటులైన సరే.
జ్జు—(సలక్షిగా) షెర్వానీగారు చాలగౌరవనీయుడగు పరాను.

(హర్షము)
ఈ సంభాషణలు జరిగినపిమ్మట పోలీసు యనస్థాకరులు నాడేను దేవాయిగార్లు పరిక్షింపబడిరి.

“మీరు స్టేటుమెంటులు చేసెదరా? అని మేజిస్ట్రేట్ బు నాయకుల నడుగగా మే మెవ్వరును నేమియు తెలపము అని వారంద రనిరి.

“మీరు సంతకములు చేసెదరా?” అని మేజిస్ట్రేట్ బు డిగెను.

“నేను సంతకము చేయను” అని మాలవ్యాగా రనిరి.
నేనీప్రశ్న నడుగక తప్పును అని మేజిస్ట్రేట్ బునెను.
“జేను నేనందులకు మిమ్ములను నిందించుటలేదు” అని మాలవ్యాగా రనిరి.

(హర్షము)
చాలమంది స్త్రీలును పురుషులును వచ్చుట విచారణ ప్రారంభము కాకముందు కోర్టులో ఉత్పాము చాల అధికముగా నండెను. వేలకొడి 10 స్త్రీలును పురుషులనుగూడ వచ్చిరి. పోలీసు రు స్త్రీలు న్యాయవాదులను మరికొందరిని మాత్రమే లోనికి పోనిచ్చిరి.

అరెస్టుచేయబడిన స్త్రీలు త్రాగుటకు నీరు కావలె ననట

నేడు పుడయమున 8 గంటలకు అరెస్టుచేయబడిన నలుగురు స్త్రీలకును 11-30 గంటలవరకును ఘోరము లేనియు నిశ్చయ లేదని తెలియుచున్నది. వారు కోర్టుకు రాగానే త్రాగుటకు నీరు కావలెననిరి.

మధ్యాహ్నము విచారణ
మధ్యాహ్నము 8-30 కు మరల విచారణ ప్రారంభము కాగానే క్రాను ప్రాసిక్యూటరు దానవాలాగారు 4 వ లేదీ సోమవారమువరకు వాయిదా కోరెను.

మ మృతలను మ మృతలను చూడ విలసి నరీతిగా పోలీసువారు చూచుటలేదు. ఈ స్త్రీలకు సరియైన ఆహారము నిశ్చయలేదు. వీరిని ప్రశ్నేకముగా వెరువేయడంలో నుంచలేదు. పారిశుధ్యమును ఆవరణను నేర్పుట లేవియును లేవు. సోమవారమువరకును వాయిదా నిశ్చయగూడదు. ఫిర్యాదుల సాక్ష్యవిధివరకే పూర్తియైనది” అని వల్లభాయిగారు ఖండనముగా నుడిపిరి.

“మిమ్ముల నందరిని జామీనుమీద విడుదల చేసెదను” అని మేజిస్ట్రేట్ బునెను.

“నేను అంతయును పూర్తి అయినపిమ్మట ప్రభుత్వ న్యాయవాది వాయిదాకోరులలో ఒక్క మేమి? పోలీసు కమిషనరు తుత్తరపు నిపుడు రద్దుపరచెదరా?” అని వల్లభాయిగా రడిగిరి.

ధానువాలా—పోలీసు కమిషనరునుగూడ నే నిపుడు సాక్షిగా పిలువవలెను.
మే—అందువలన నేనుకు అధికముగు లాభము కలుగు నని నేను యలంపను. ఇప్పుడున్న సమస్య లా సమస్యయే.

ధాను—లాబుక్కు చదువుటకు మీ రిచ్చిన గడపు నాకు చాలలేదు.
జ్జు—ధానువాలాగారికి యీ కేసు స్వభావమే తెలియలేదని అతడు నేనుకు ప్రారంభించటంలో నే నెల్లడియెనది. భారత కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులపేర్లను ఇతరులపేర్లను అతడు కలగలుపుచేసెను.

మే—ఇప్పుడు ముఖ్యమైనది లా పాయింట్.
జ్జు—లా పాయింటునుగూర్చి మేమియును వదింపము. ఇది అంత ముఖ్యమైన లా-పాయింట్ గాని మీరు తలచు నెడల?

మేజి—నే నటుల తలచుటలేదు.
పిమ్మట పోలీసు కమిషనరు సాక్షి విచారణగూడ జరిగినది. 4 వ లేదీవరకును వాయిదా వేయబడెను.

కోర్టు వెలుపల వేలకొలది ప్రజలు చేరుట
కోర్టువెలుపల ఆవరణలోను రోడ్లమీదను వేలకొడి ప్రజలు చేరిరి. కొందరు చెట్లమీద నెక్కు కూర్చుండిరి. పోలీసు వారు చాలసార్లు లాటిల్ ను విరిరి. చెట్లమీదను వారికి నైతము చెబ్బలుతప్పలేదు. ప్రజలొకసారి నెడలిపోయి వెంటనే వరలవచ్చిరి. పోలీసువారు వారిని మరల ఎస్టేనేడుమైదానము వరకును తిరిమిరి.

ఇంతలో కోర్టులోపల కొంత గోల బయలుదేరెను. కొందరు కోర్టులోనికి వెళ్లుటకు మెట్లమీదనుండిదిగిరా ఒకసాక్షిం టును, సిపాయిలను వారిని తిరిమిరి. అప్పుడు చాల గంధర గోళము జరిగెను. ఆ గళభాలో ఒకకర్రతూపు కూలినది. ఒక నికి బలమైన చెబ్బలు తగిలినవి. వానిని వైద్యశాలకు గొనిపోయిరి. పోలీసులు లాటిల్ విసరుచున్నను ప్రజలు మైదానము వంకనుండి కేకలు వేయుచునే యుండిరి.

సాయంకాలమున మరల గుంపుచేరుట
సాయంకాలమున పోలీసు కోర్టువద్ద మరల వేలకొలది ప్రజలు చేరిరి. దోచి తలపు మొదలు బోరి బందరు వరకును ప్రజలు నిండిపోయిరి. న గ ర ము నందంతట ను కాంగ్రెసు వలంటీరులను కార్మికులను ఊరేగింపులను జరుపుచునే యుండిరి.

40 మిల్లులు మూయబడుట
నేడు నాయకులను అరెస్టు చేసినందున పనివాండ్లు పని మానివేయుటచే 40 మిల్లులు మూసివేయబడెను. నేడు చాల సినిమాలగూడ మూసివేయబడెను.

క్రైస్తవులు అసమ్మతిని తెలుపుట
రాజకీయ శిక్షితుల నిధికి ధన మొసగుటకు నేడు 50 కవున్ల జహాంగీర్ హోటల్ క్రైస్తవులొక విప్లవమును

జరుపుటకు నిశ్చయించిరి గాని నాయకులను అరెస్టు చేయుట వలన అవిప్లవముగూడ నిలిపివేయబడెను.

భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ
“భారత కాంగ్రెసు కార్య సంఘ సభ ను జరుగుటకు ముఖ్యముగా నుండవలసినంతమంది సభ్యు లింకను కలరుగాన కార్యసంఘసభలు జగట కెట్టి అభ్యంతరమును లేదు అని కార్యదర్శి శ్రీయుత బారు రాజారావుగారు మాచిలేఖరి తెరిగించిరి.

(వెం. డె. మె.)
50 మందికిమాత్రమే చెబ్బలు తగిలెనని పోలీసువారు తెలుపుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 2:—పోలీసువారు నేడు లాటిల్ ను విసరుటవలన 50 మంది మాత్రమే చెబ్బలు తగిలెనని పోలీసువారు తెలిపిరి (అ. పై)

కోర్టువద్ద మరల లాటిల్ ప్రహరములు
ఉదయమున 275 మందికి చెబ్బలు తగిలుట వారిలో 171 మందిని వైద్యశాలలో నుంచుట.

బొంబాయి, ఆగస్టు 2:—నేడు ఉదయమున వల్లభాయిగారు మన్నగు నాయకులను అరెస్టు చేసినప్పుడు వార్త కడు శీఘ్రముగానే బొంబాయి నగరమునందంతటను వ్యాపించెను. వెంటనే అన్ని దుకాణములను అన్ని మార్కెటులను అప్రయత్నముగానే మూసివేయబడెను. హిందువులను మహమ్మదీయులనుగూడ దుకాణములకు మూసివేసిరి. వేలకొలది ప్రజలు ఎస్టేనేడుపోలీసుకోర్టువద్ద చేరి జయధ్వజులనొనరించుచుండిరి. వారిని తిరిమివేయుటకు పోలీసువారు కెక్కుసార్లు లాటిల్ ను విసరిరిగాని తుదిక్షణమున వేలకొలది ప్రజలు వచ్చి పడుచునేయుండిరి.

బహిరంగసభ
పోలీసుకోర్టుకు ఎదుట నున్న ఎస్టేనేడు మైదానమున నొక గొప్పబహిరంగసభగూడ నపుడే జరుగుచుండెను.

నేడు ఉదయమున పోలీసులు లాటిల్ ను విసరుటవలన 275 మందికి గాయములు తగిలెను. వారిలో 171 మందిని వైద్యశాలలో చేర్చుకొనిరి. (అ. పై. స్పె.)

275 మందికి చెబ్బలు తగిలెనని
కాంగ్రెసు హాస్పెటలువారు ప్రకటించుట

171 మందిని హాస్పెటలులోనుంచి చికిత్సచేయుచుండుట
బొంబాయి, ఆగస్టు 2:—“నేడు ఉదయమున పోలీసు వారు లాటిల్ ను విసరుటవలన 271 మందికి చెబ్బలు తగిలినవి వారిలో 171 మందిని హాస్పెటలులోనే యుంచి చికిత్సచేయుచున్నాము” అని కాంగ్రెసు హాస్పెటలువారు ప్రకటించిరి. (అ. పై)

నెల్లూరులో నల్లరి అరెస్టులు
నెల్లూరు, ఆగస్టు 2:—ములపూడి నుబ్రహ్మయ్యగారు పోలీ సభ్యువారాయణగార్లు మరీ యితరులకు వాలంటీర్లు ఏలూరు తాలూకావారు నెల్లూరు వచ్చిరి. వారందరను గాంధీ టోపీలను జాతీయపతాకములను ధరించయున్నారు. వీధులలో తిరుగుచుండగ పోలీసువారు నిన్నును వారిని అరెస్టు చేసి నిర్బంధము నందుంచిరి. (శ్రీ పై.)

రామచంద్రపురం డి||ము||కోర్టులో
O. S. 29/1930 I. A. 714/30

వాది:—కర్తీ శీతారామయ్య
VS
2 వ ప్రతివాది:—గుత్తుల కాముడు

యీ నెంబరులో వాది ప్రతివాదుల పైన తనఖాదస్తావేజు బాకీకి దావా చేసి, రెండవ ప్రతివాదికి రెండు పర్యాయములు నోటీసులు చేయించి నను అమలు జరుగగలందన యిస్తిహారు కట్టించుట మూలముగా నమను అమలుజరిపించమని వాది పై నెంబరులో పుత్తరపు కోరగా ఆ ప్రకారం కోర్టు వారు పుత్తరపు యిచ్చుచు, ది 16-8-30 లేది పగలు 10 లకు వాయిదా వేసినారు. కావున ఆ వాయిదాకు 2 వ ప్రతివాది వచ్చి తనవాదం తెలియ బరచుకోవలెను. లేనచో అతని కరోక్షమున డ్విక్రి యివ్వబడును అని యిందుమూలముగా ప్రచురించడమైనది.

రామచంద్రపురం } శోంతి సూర్యనారాయణమూర్తి,
ది 26-7-1930. } వచ్చిడకు.

భీతి బావుట

ఇర్విను ప్రభువుగారి ప్రసంగము భారతీయుల కెక్కు డనుకూలముగ నుండునేమో యనభీతి, కొందరు ప్రముఖుల నిదివరకు బాధించెను. కొలది దినములకు పూర్వము బర్మో-పాక్ష ప్రభువుగారి విషయమై భయపడి మందలించిరి. సైమనుకమిషను రిపోర్టును రాజప్రతినిధిగారు నిరసింపెద రనుభయము వీరి నావహించెను. ఇట్టివానికి, ఈవార మందిన “లంకను టైముస్” పత్రిక ఇటుల భయము బాపుచున్నది:

“ఇర్విను ప్రభువుగారి వాక్యములందు సైమను రిపోర్టు తృణీకార మేములకు గనపించదు. రాండు టేబిలునమావేళమునకు సాక్షులను దెప్పించు నిమిత్తము కారాగృహములనుండి శాసనోల్లంఘనకారకులను వదలిపెట్టునూపన ఏములను గనపించదు. అనవసర వివాదమును గనపించదు. ఇదివరకు దెలుపబడిన అధినివేళస్వాతంత్ర్యాదర్శమే మరల సూచింపబడెను ప్రధానమంత్రిగారు చెప్పిన ప్రకారమే, దీనివలన ఎట్టిమార్పు గలుగజోదు. పాలిసీలోగాని, కాలనిర్ణయములోగాని, మార్పు గలుగదు. పండ్రెండు సంవత్సరములనుండియు దెలుపబడిన ఆశయము మరల ప్రకటించబడెను. మిగిలిన విషయములలో ఇర్విను ప్రభువుగారి ప్రసంగము, రాజప్రతినిధిగారి ముచ్చటించవలయునో అటులనే యున్నది.”

కన్సర్వేటివు లిబరలుపక్షములవారిలో గలిగిన భీతిని బావుటకు, టైముస్ పత్రిక గావించిన ప్రయత్నము జూచిన, రాజప్రతినిధి ప్రసంగము భారతీయ శయములను నశలపరచుట కేమాత్ర ముకరింప దని, యీ పత్రిక భావించినటుల వ్యక్తమగును. రాజప్రతినిధిగారు సైమను కమిషనును పొగడి రనియు, శాసనోల్లంఘనమును పూర్తిగ ఖండించి రనియు, పార్లమెంటునభయొక్క ప్రామాణ్యము గుర్తింపబడె ననియు, టైముస్ పత్రిక ఓచార్చుచున్నది. అయినను రాజప్రతినిధిగారికి హిందూదేశ పరిపాలన బాధ్యత సంతను ఒప్పగించి, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు రూరకుండుట మాత్రము భావ్యము గాదని టైముస్ పత్రిక తలంపు. నిర్బంధప్రయోగము విషయమున హైందవ పాలకులపై నాధారపడినను ఇతర విషయములలో బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారికి హిందూదేశము విషయమున ప్రత్యేకవిధాన ముండవలయు ననియు, దీని ననుసరించియే రాజప్రతినిధిగారు నడుచుకొనవలయు ననియు, టైముస్ పత్రిక హిత వొనగుచున్నది. ఒక శబ్దముగూర్చియే, ఇంగ్లాండులో నొకభావమును, హిందూదేశములో మరియొకభావమును వ్యాపించి యున్నవట. ప్రస్తుతపరిపాలనము విషయమున

రాజప్రతినిధిగారిపై నాధారపడి మేలయినను భావిధానము విషయము బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు స్పష్టాభిప్రాయమును సూచించవలె నని, టైముస్ పత్రిక దెలుపుటకు కారణ మెద్దియో యూహించుట సుభిషే. రాజప్రతినిధిగారు హైందవాభిప్రాయముచే ప్రేరితు లగుదు రను భయము, ఈ పత్రికకు ముఖ్యముగ గలద. అట్టి యిబ్బంది లేకుండుటకు, టైముస్ పత్రిక దెలిపెడి సలహా సించుక గమనింపవచ్చును.

ఇంగ్లాండులో నన్ని పక్షములవారి సలహాలను లేదని ప్రభుత్వమువారు ఎప్పటికప్పుడు కనుగొనుచుండవలయు నట. హిందూదేశము విషయమై బ్రిటీషుపక్షము లన్నియు ఏకాభిప్రాయమునే తెలుపవలయు ననుభావ మింపత్రిక నావహించియుండట వింత గాదు. ఇందుకు గాన, రాండు టేబిలు సమావేశమునకు కన్సర్వేటివు లిబరలుపక్ష ప్రతినిధులను గూడ ప్రభుత్వమువారు ఆహ్వానింప నిశ్చయించినందులకు ఈపత్రిక సంతసించుచున్నది. హైందవసహస్య పరిష్కార మగువరకు, ప్రధానమంత్రిగారి మార్గమును విశవగూడదని ఈపత్రిక ఆతరము జూపుచున్నది. వీరెప్పటికప్పుడు, హిందూదేశ సమస్యవిషయమున, వివిధ పక్షములకులతో సంప్రతించుచుండవలయు నట. ఇట్టివారి నొక సలహాసంఘముగ నేర్పరచవలయు నట. ఈసంఘమునందు లిబరలుపక్షము తరపున సైమను రీకింగు ప్రభువుగారిను సభ్యులుగ జేర్చవలయు నట. కన్సర్వేటివు పక్షమున సర్ ఆస్టిను ఛేబర్లేటుగారిని, పీలుప్రభువుగారిని, విక్టరుటను గారిని సభ్యులుగ జేర్చవలయునట. వీలో జట్ లెండు ప్రభువులు, గోకెన్స ప్రభువును గూడ జేర్చునెడల, సంఘము పూర్తియగును ఇట్టిసంఘముతో సర్వదా సంప్రతించుచు, వీరిసలహా ననుసరించి, లేబరు ప్రభుత్వమువారు పరిపాలించవలయు ననియు, రాజప్రతినిధిగారికి తమ యభిప్రాయమును బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు రెప్పటికప్పుడు దెలుపుచుండవలయుననియు, టైముస్ పత్రిక గోరుచున్నది. వీరికిదోడుగ, భయములును, నోరులేనివారు నగు భారతీయమితవాదులను గూడ జేర్చికొని వారి సలహాలనుగూడ రాజప్రతినిధిగారు గైకొను చుండవలెనని, టైముస్ పత్రిక తలంపు. లేబరు పక్షమువారు సాహసించి, స్వతంత్రముగ ప్రవర్తించుకుండ, టైముస్ పత్రిక ఎట్టినిరోధములను సూచించుచున్నదో గ్రహింపవచ్చును.

లోకలుబోర్డులు

1928-29 సంవత్సరపు లోకలు బోర్డుల పరిపాలనపు రిపోర్టు ఇప్పుడు వెలువడెను. రాజధానిలో నితకు పూర్వపు సంవత్సరము వలెనే, ఇరువదియైదు జిల్లాబోర్డు లుండెను. తాలూకా బోర్డులు 129 డుండెను. వీరి సంఖ్యయందు గూడ మార్పు గనపింపలేదు. యూనియనుబోర్డుల సంఖ్య మాత్రము 469 నుండి 460 కి తగ్గెను. 1928 సంవత్సరము ఏప్రిలు 28 వ తేదీన కృష్ణాజిల్లాబోర్డు రద్దయ్యెను నివేదనసంవత్సరమున ఇచ్చిమగోదావరి జిల్లాబోర్డుకు అధ్యక్షు నెన్నికొను హక్కు ప్రసాదించబడెను. ఇరువదియొక్క జిల్లాబోర్డులకు ఎన్నికొనబడిన అధ్యక్షులుండిరి జిల్లాబోర్డులలో రెం

టికి ద్వి మిగిలినవానికి అనధికారాధ్యక్షులు లుండిరి. 129 తాలూకాబోర్డులకును అనధికారాధ్యక్షులు లుండిరి వీరిలో 122 కి మాత్రము అధ్యక్షు లెన్నికొనబడిరి యూనియనుబోర్డులలో 460 లో 446 కి ఎన్నికొనబడిన అధ్యక్షులు లుండిరి. అన్ని బోర్డులకును ఎన్నికొనబడిన అధ్యక్షు లేర్పడుటకు సమయ మాసన్నమయి:దనుటకు సందియములేదు. జిల్లా బోర్డు మిటింగుల సంఖ్య 270 నుండి 256 కి తగ్గెను. తాలూకాబోర్డు మిటింగుల సంఖ్య మాత్రము 1343 నుండి 1351 కి బెరిగెను. ఉత్తరాఝాటుజిల్లాలో జిల్లాబోర్డు సభలకు అధిక సంఖ్యకులు హాజరయినవియు, గుంటూరు జిల్లాబోర్డు సభకు చాల కొలదిమంది హాజరయినవియు, నివేదిక దెలుపుచున్నది. గ్రామ పంచాయతుల సంఖ్య 2698 నుండి 3343 కి బెరిగెను. బోర్డు సభ్యుల ప్రయాణపు భత్యములు 2 లక్షల 90 వేలను మించెను. సిబ్బందిఖర్చు చాల పెచ్చి నందులకు, ప్రభుత్వమువారు చింతించుచున్నారు. లోకలుబోర్డులు నిర్వహించెడి విశ్రాంతిగృహములు 681 నుండి 677 కి తగ్గెను. సత్రములు 586 నుండి 583 కి తగ్గెను. విద్యకై వెచ్చింపబడిన ద్రవ్యము 10 లక్షల 40 వేలు బెరిగెను. నిర్బంధ విద్యావిధానము మలబారు జిల్లాలో పొన్నాని, వలువనాడు, ఎర్నాడు తాలూకాబోర్డులలో కొనసాగుచుండెను. ఉత్తరాఝాటులో తిరుపత్తూరు తాలూకా బోర్డులోను, రామనాథు జిల్లాలో శివశాఖ తాలూకా బోర్డులోను, చెంగల్పట్టు జిల్లాలో సైదాపేట తాలూకాబోర్డులోను, తంజావూరు జిల్లాలో తిరువాది యూనియను బోర్డులోను నిది అమలులో నుండెను. బోర్డుల కెక్కుడు స్వాతంత్ర్యమును, ధన సహాయమును చేకూరుచో, నిర్బంధ విద్యావిధానము నన్ని తాలూకాలలోను ప్రవేశపెట్టుటకు సాధ్యమగును. క్రొత్త లోకలుబోర్డుల చట్ట మొత్తవర కిందుకు తోడ్పడనో చెప్పవీలులేదు. ఇంతవరకయినను విద్యాభివృద్ధి బోర్డులకింద బాగుగ జరుగుచునే యున్నది లోకలుబోర్డులు నిర్వహించెడి సెకండరీ పాఠశాలల సంఖ్య 181 నుండి 184 కిని, అందలి విద్యార్థుల సంఖ్య 38741 నుండి 41050 కిని బెరిగెను. లోకలుబోర్డులు 63 వైద్యాలయములను నిర్వహించుచుండెను. ప్రభుత్వమువారు కొన్ని టిని తమ పోషణ క్రిందకు దీసికొనుటచే, వీరిసంఖ్య 109 నుండి 63 కి తగ్గెను రూరల్ డిస్పెన్సరీలు పెరుగుటచే, అల్లోపాతిక్ డిస్పెన్సరీల సంఖ్య 619 నుండి 677 కి బెరిగెను. నివేదనసంవత్సరమునందు లోకలుబోర్డులు 94 దేశీయ వైద్యులు డిస్పెన్సరీలను నిర్వహించెను. వీనిలో 735536 మంది రోగులు కిక్కినొందరి. విశాఖ, ట్ట మండలమునందు 15 దేశీయవైద్యాలయము లుండెను. ఇచ్చిమగోదావరి జిల్లాలో పండ్రెండు గలవు. గుంటూరు మండలమున ఎనిమిదియు, తంజావూరు తిరునెల్వేలి మండలములందు ఛె ఏడుగులవు. నెల్లూరు మండలమునందు ఆరుగులవు. మిగిలిన మండలములందు దొంతకన్నను తక్కువ గలవు. రూరల్ డిస్పెన్సరీల నన్నిటిలోను దేశీయ వైద్యునే ప్రవేశపెట్టుచో, అయ్యవి ప్రజలకు విశేషలాభకరముగ నుండి జనసామాన్యమున కెక్కుడుగ నుపయోగపడుటయ

గాక, వీని కగువ్యయముగూడ చాల తక్కువగ నుండును. ఈవిషయమై లోకలుబోధలు ఎక్కువగా ఉత్పాదము గనుపరుపవలసిన యవసర మొత్తేని గలదు. బోధలక్రింద 202 లక్షల 93 వేలరూపాయలు ఖర్చు పడెను. ఖర్చు పోగ 32 లక్షల 65 వేలు మిగిలెను. ఇందులో 14 లక్షల 91 వేలు ప్రారంభవిద్యానిధి కొనగబడెను చెంగల్పట్టు, చిత్తూరు, కోయంబత్తూరు, తంజావూరు జిల్లా బోధుల పరిపాలనము ప్రభుత్వము వారి ప్రత్యేక ప్రశంసకు పాత్రమయ్యెను. బల్లారి, కడప, శివమొగ్గదాకరి, నెల్లూరు, తిరుచనాపల్లిబోధులు సుమారుగ పనిచేసెననినూ, గుంటూరు, ఉత్తరాగ్రాటు, దక్షిణాగ్రాటు, మలబారు జిల్లాబోధులు మామూలు ప్రమాణమునకుగూడ తగ్గెననియు, నివేదిక దెలుపుచున్నది. కృష్ణాజిల్లాబోధుల అధికారవశమునందుండుటచే, దీని పరిపాలనము విషయమై అభిప్రాయ మొనగి లాభము లేదని, ప్రభుత్వమువారు సూచించిరి. లోకలుబోధల కెక్కుడు స్వేచ్ఛయు, రాబడి మార్గములును చేకూరి, అధికారవశము పూర్తిగ తొలగిన గాని, అవి తమ శక్తిప్రామర్థ్యములను పూర్తిగ వెల్లడింపజాలవు.

కెన్వర్టీగారు: సైమనురిపోర్టు
 సైమను కమిషను రిపోర్టునందు సైనికశాఖను గూర్చి వ్రాయబడిన భాగము, భారతదేశమునందే గాక ఇంగ్లండునందు గూడ పలువురచే విమర్శింపబడుచున్నది. పార్లమెంటుసభ్యులగు కమాండరు కెన్వర్టీగారు జులైమాసపు "రివ్యూ ఆఫ్ రివ్యూసు" పత్రికలో సైమనురిపోర్టు గూర్చి వ్రాయుచు "దేశ రక్షణకు సంబంధించిన సైమనుకమిషను రిపోర్టులోని సూచనలు మిగుల అసంతృప్తికరము లని నేను భావించుచున్నా"నని చాటిరి. ఇప్పుడు కొనసాగుచున్న పద్ధతినే యింకను సాగింపవలయు నని సైమను కమిషను రిపోర్టు దెలుపుట ఎంతమాత్రము భావ్యముగ లేదని, కెన్వర్టీగారు తెలుపుచున్నారు. సైమను కమిషనురిపోర్టులోని సూచనలు కొనసాగుచో, కేంద్రప్రభుత్వము ఎప్పటికిని నిరంకుశముగ నిలిచియుండునని, కెన్వర్టీగారు గూడ భావించుచున్నారు. ఇంత ఖర్చుపెట్టి, అత్యంతసాఫ్తవ మగు బ్రిటీషు సైన్యమును ఆంతరంగికరక్షణకొరకు నిలిపి యుంచవలసిన పనిలేదనియు, భారతీయులనుండి తగిన సైనికుల నేర్పరుప వీలు గలదనియు, భారతీయసైనికులు ఇదివరకు తమ ధైర్యసాహసములను లెస్సగ ప్రదర్శించియుండి రనియు, మహమ్మదీయుల కాలములో హిందువులగు రాజపుత్రులు సైన్యాధిపతులుగనుడి కై బడిసెరనియు, అట్టివారి నిప్పటికిని సంపాదించుటకు వీలు గలదనియు, కెన్వర్టీగారు స్పష్టముగ దెలిపిరి. సైమనుకమిషను రిపోర్టులో సైన్యముగూర్చి వ్రాయబడిన అధ్యాయమెట్టి యుద్ధే శ్యముతో వ్రాయబడెనో, హిందూదేశమునందే గాక, ఇంగ్లండులోగూడ తేటతెల్ల మయినది.

యువజనహిందూసంఘము, ఏలూరు
 ఏలూరులోని యువజన హిందూసంఘపు నివేదికము, మిగుల ప్రోత్సాహకరముగ నున్నది. ఇయ్యది 1904 సంవత్సరమున స్థాపింపబడెను. దీనితో గూడ గ్రంథాలయము నెలకొల్పబడెను.

1913 వ సంవత్సరమున తెలంగాణలో పోటీకరితులు ప్రారంభమయ్యెను. సిమ్మటూరు యందు స్థాపింపబడెను. 1919 సంవత్సరమున మోతే గంగరాజు గారు, ఏబదివేల రూపాయల విలువగల భవనము నేర్పరచి, తమ యుదారస్వభావమును వెల్లడిచేరిరి. వైసంఘము ఒకపక్షమునకుగాని, ఒక సంఘమునకుగాని ప్రత్యేకముగ జెందక, రాజకీయే తరసంస్థగ నెలకొల్పబడెను. ఆంధ్రేశమునందది యుత్తమ గ్రంథాలయములలో నొకటి యనుటకు సందియములేదు. అయినను, వ్యయభారము నీ సంఘము మోయులేకున్నది. శాశ్వతనిధినుండి గూడ కొంతభాగము ఖర్చుపెట్టవలసివచ్చుచున్నది. రాబడికన్న వ్యయము వేయిరూపాయల ధికమగుచున్నది. ఈ సంఘమువారు తలపెట్టిన ఆశయములు నెరవేరవలె ననిన, లక్షరూపాయల మూలనిధి యొనను గావలయు నని, సంఘనిర్వాహకులు విన్నవించుచున్నారు. వీరి విన్నపము సఫలముగాంచు గాక యని కోరెదము.

సూతన సందర్భములు
 సంధిరాయబారములు కొంతవర కాశను పురికొల్పుచుండ, మాళవ్యాపభృతుల నిర్బంధములు అట్టియాశలను పారద్రోలుచున్నవి ప్రధానపట్టణములలో హఠాత్తాళరూపమున అసమ్మతి దెలుపబడుచున్నది. నిర్బంధితులయిన నాయకులగూర్చి అభినందనతీర్థానములు గావింపబడుచున్నవి రాబోవు ఎన్నికల బహిష్కారమున కిట్టి నిర్బంధములు తోడ్పడిగలవు. పంజాబులోని స్మృతులు సీక్కుసంఘమువారును, శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధసంఘమువారును గలిసి కేంద్రశాసనసభకును, రాష్ట్రీయ శాసనసభకును గూడ జరిగెడి ఎన్నికలను బహిష్కరింపవలయు నని, నిశ్చయించిరి. అహమ్మదాబాదు విల్లుయజమానుల సంఘమువారు, శాసనసభలను బహిష్కరింపవలయునని తీర్మానించిరి. నిర్బంధవిధానము పూర్తిగ తొలగింపబడి, రాజకీయనిర్బంధితులు విడుదల యయినగాని, సంధి రాయబారములకును సమాధాన ప్రయత్నములకును అనుకూలవాతావరణ మేర్పడజాలదు. ఇట్టి సందిగ్ధ సమయములందు ప్రసిద్ధ నాయకులను నిర్బంధించుట కన్నను అ లోచితకార్యము చేరుండదు.

ఇంగ్లండు: తక్షణభయము
 హిందూదేశమున తక్షణద్వారా తయారగుచున్న నూలువిషయమున ఇంగ్లండులో భయముదయించినట్లు దెలియుచున్నది. రాటము కన్నను గూడ తక్షణప్రజల కెక్కుడు ప్రియమయినది. చెన్నపురిలోగూడ తక్షణద్వారా నూలుదీయుట సర్వసామాన్యమగుచున్నది. వెక్కువదేశములందు తక్షణయూరేగింపులు జరుగుచుండుటచే నూలువడుకుటకు ప్రోత్సాహ మొనగబడుచున్నది. ఇట్టిసందర్భములు లాంకుపైరు వర్తకమున కుపద్రవకరమని తెలుపుటకు, ఇంగ్లండులో ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. మాటలాడు సినీమాలలో హిందూదేశమున జరుగుచున్న తక్షణ యూరేగింపులు ప్రదర్శింపబడుచున్నట్లు, ప్రీప్రెస్సులందను వార్తలు దెలుపుచున్నవి. కొన్ని బ్రిటీషు పత్రికలు మాత్రము, ఇట్టిప్రదర్శనములు హానికరము లని చాటుచున్నవి. భారతీయు

కా శీ నా ధు ని

నా గేశ్వరరావు పంతులుగారు

కా రా గృ హ వా స ము

నేటికి 106 దినములు

నిర్బంధింపబడినదినము 21-4-1930

లీనమయమున రాటములద్వారాను, తక్షణద్వారాను తమకు కావలసిన నూలును తయారుచేసి, కద్దరును తయారుచేయుచుట, దేశమున కన్నివిధముల శుభ ప్రదమనుటకు సందియము లేదు.

మధ్యరాష్ట్ర ప్రభుత్వప్రకటనము :
 మత్తుపదార్థములరాబడి
 మధ్యరాష్ట్రప్రభుత్వమువారు నత్యాగ్రహాద్యమయవలన, తమరాబడిలో నలవది ఆరులక్షల రూపాయలు తగ్గిపోయె ననియు, ఇందులో ముప్పది లక్షలు మత్తుపదార్థములరాబడిలోగల లోటనియు, సూచించిరి. ముప్పదిలక్షలు మత్తుపదార్థముల రాబడిలో తగ్గినందులకు విచారింప నవసరము లేదు. ఏలన, ఇట్టి తగ్గుదల, ప్రజలసాభాగ్యమునకే దారి జూపును. వారిని మధ్యపానదూరభ్యాసమునుండి విముఖుల గావించును. మత్తుపదార్థముల రాబడిని కోల్పోవుటకు, వివిధరాష్ట్రప్రభుత్వములును సంసిద్ధత జూపినగాని, యీసంస్కరణము కొనసాగజాలదు రాష్ట్రములలో మత్తుపదార్థముల రాబడి తగ్గుట, భావ్యభివృద్ధికి సాధనభూతమే యగును. ప్రభుత్వవ్యయము నితరవిధముల తగ్గించుకొనుచో, కొంతకాలమునకుమత్తుపదార్థములరాబడిలోగలిగిన నష్టము భర్తీ గాకమానదు.

పార్లమెంటు సభ : ఎన్నికలు
 పార్లమెంటు సభకు జరిగెడి ఎన్నికలలో బాల్టునినుగారికి, ప్లాటను అను కన్సర్వేటరీ సభ్యుడు పోటీగోలచెదరని తెలియుచున్నది. ప్లాటనుగారు, స్వేచ్ఛాసామ్రాజ్యవాణిజ్యవాది. దీనిని బట్టి బాల్టునినుగారికిని, స్వేచ్ఛాసామ్రాజ్యవాణిజ్య నాయకులగు బీవరుబ్రూకు ప్రభువుగారికిని మధ్య ఫలప్రదమగు రాజీ గురుర లేదని తలంపవచ్చును. ఇకముందు మరల రాజీప్రయత్నములు జరుగు నేమో చూడవలయును. అయినను, స్వేచ్ఛాసామ్రాజ్య సిద్ధాంతవాదులు, బాల్టునిను పక్షము వారిని ఎన్నికలలో నోడింపగలరని తోచదు.

వి. జె. పటేలుగారు
బొంబాయికి బయలుదేరుట
 అన్నియేర్పాటులను రద్దుపరుచుట

శిల్లీ, ఆగస్టు 2:—
 పల్లభాయి, మాలవ్యాగార్లు మున్నగు భారతకాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ్యులను బొంబాయిలో ఆరెస్టుచేసెనన్న వార్త తెలియగానే విరలభాయి పటేలుగారు యిదిచరకుచేసియేర్పాటు నన్నిటిని రద్దుపరచిరి. శేపు పబ్లికాబులో మిరటు మున్నగు ప్లములకు వెళ్లవలెనని విరలభాయిగా రిదివరకు యేర్పాటు చేసియుండిరి గాని యీ వార్త తెలియగానే ఆ యేర్పాటుల నన్నిటిని రద్దుపరచిరి. శేపు పుదయమున ప్రాంటియరు మెయిలులో బొంబాయికి బయలుదేరెదను. (ఆ. ప్రె)

విదేశవార్తలు

భారతదేశ జాతీయోద్యమము

బ్రిటిషు సినీమాలలోగూడ ప్రకటనము గాంచుచున్నది
(బీమునర్వీసు)

లండన్, ఆగస్టు 2:—పత్రికలలోకేగాక భారతదేశ జాతీయోద్యమము సినీమాలలోగూడ ప్రాముఖ్యతను గాంచుచున్నది. తక్కిలీతో నూలువడుకుటచుగూర్చి బ్రిటిషు సినీమాలలోనేవారు ఇండియాదేశము దీనిమూలమున లంకాపైరును ఎట్లు నిరోధించుచున్నదో జూపుచున్నారు. దీనివలన లంకాపైరు వస్త్ర బహిష్కరణము నెట్లు సాగించుచున్నారో బ్రిటిష్ ప్రజలకు జూపుచున్నారు. చిన్నదగు ఈకడుగులో ఎంత మహిమ గలదో జూపబడుచున్నది. ఇట్టి ప్రదర్శనములు ఎక్కడ వాగ్దానముని నిపుణులు విమర్శకులు చెబుచున్నారు. ఇట్టి ప్రదర్శనములను ఎక్కువప్రమాదము గలగనని ఉదయమున ప్రకటింపబడు కన్సర్వేటివు పత్రిక యొక్కటి వాగ్దానమున్నది. ఇట్టిప్రకటనములను వార్తాపత్రికలలో ఒకరితిగ ప్రకటించిన బాగుండును. ప్రతిబంధకముండదు. ప్రదర్శనములను వాని ఓటస్థించుచున్నది. దీనివలన అపొహము లేర్పడును. వాటిని ఆవలబోగొట్టుటకు నీలులేదు. విపక్షతలేకుండ ఇట్టిఫీల్డులను ప్రకటించటం ఇంకొకవిషయము.

హక్కుసతి పిల్లలకు జీవనోపాధిని కలగజేయుటకు ఆర్థికసహాయము చేయవలెనని కోరుచున్నారు.

కనడా ఎన్నికలు

అత్యధికములు
(రూటరు)

అట్టావా, ఆగస్టు 3:—	
కన్సర్వేటివులు	189
లిబరల్సు	86
ఇతరులు	20

1881 లో ఆర్జంటైనులో జరుగు బ్రిటిషుసామ్రాజ్య పారిశ్రామికప్రదర్శనమునకు యువరాజు వీగును.

వియత్నంబ్రపురు వైమనికులు తమనిమానము బద్ధులై నపిదప న్యూఢిల్లీలోపలను హార్బరు గ్రేను చేరెను.

దున్నపోతు అడ్డుండుటచే రైలు పడుట

డిల్లీ పరాన పూరు రైలు మార్గమునందు 66 నెం. ప్యాసెంజరు పోవుచుండగ 2వ తేదీన ఒక దున్నపోతు అడ్డుగ నంటచే దానిపైనుండి ఇంజనుపోయెను. ముందువక్రములు రెండు పట్టాలు తొలగెను. తిరిగి సరి చేయబడెను. ఎవరికి ప్రమాదము లేకుండెను. (ఆ. ప్రె.)

రాజ్ గోల్ డి॥ మ॥ కోర్టులో

O. S. 806/29.

వాది:—ముల్లపూడి వెంకట్రాయుడుగారు సా॥ తణుకు

ప్రతివాడు:—వెలిచేటి వెంకటనరాయణ రావు శేషగిరిరావు అనే వెంకటశేషగిరిరావు అనే శేషయ్య ఎగైరాలు.

యానెంబరు వాది ప్రతివాడుపైన ప్లంట్టు పెట్టుటకు హాజరు ఆగులు స్వాధీనం నిమిత్తం దావా చేసివున్నాడు. సదరు దావా 5-8-30 తేదీకి నాయదావేసివారు. గనుకసదరు నాయదా తేదీలోగా యెవరికి యెవరిపైన ఆక్షేపణలున్నను తెలియపర్చుకొనెను.

చేచియ్యం బుచ్చి అబ్బాయిశర్మ బి. ఎ, రిజిస్ట్రార్, 5-8-30. వాది ప్లీడరు.

మౌలానా అబ్దుల్ కలాం అజదుగారు

భారతకాంగ్రెసుసంఘాధ్యక్షుడు డగ్గుట వల్లభాయిగారు అజదుగారిని నియమించుట బొంబాయి, ఆగస్టు 2:—నేడు వల్లభాయి గారు మున్నగు నాయకులకేను విచారణ జరుగచుండుటచే పూనా గుట్టపుసంఘములకు వెళ్లినట్టి స్పెషలు ట్రైయనులవద్ద పికెటింగు జరుగలేదు.

భారతకాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ భారతకాంగ్రెసు సంఘ సభ్యులలో వీరి నైదుగురిని అరెస్టుచేసినను సభను జరుపుటకు ముఖ్యముగా నుండవలసినంత వంది సభ్యులు (కోరము) బొంబాయిలో సిద్ధముగానే యున్నారు. కాని నేడు కార్యసంఘసభగూడ జరుగలేదు. తన్ను అరెస్టుచేసినయెడల మౌలానా అబ్దులు కలాం అజదుగారు భారతకాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడుగా నుండవలెనని సర్దారు వల్లభాయిపేలుగారు నియమించినట్లు తెలియచున్నది.

పూనా రేసు స్పెషలు పికెటింగు పూనాలో జరుగు గుర్రపుసంఘములకు బొంబాయినుండి యెవరును వెళ్లకుండ స్పెషలు ట్రైయనువద్ద కాంగ్రెసు వారు పికెటింగును ప్రారంభించిరిగాని నేడు పికెటింగుగూడ జరుగలేదు. పికెటింగు జరుగునేమోయని రైల్వేపోలీసువారు విక్టోరియా టెర్మినసువద్ద చాల యెర్పాటులుచేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

విశాఖపట్నం డి॥ మ॥ కోర్టులో

S. C. 212/1930

వాది:—బాదం నర్సాజీగారు.
ప్రతివాది:—గోకవరపు గంగరాజు.

వాదికి నీవు ఖాతాపైని యివ్వవలసియున్న రూ 48-0-0 లకు యీ కోర్టులో దావా చేసియున్నాడు. తే 19-8-30 దీని గెల్ 10 లకు యీ కోర్టులో నీవు హాజరు కానియెడల ఆదావా నీ పరోక్షముడు వివర్యన వపునని యిందుమూలముగా నీవు తెలుసుకొనెను.

ఎమ్. రామమూర్తి, వాదివకీలు.
1-8-30,

ప్రకటన

ఇందుమూలముగా గుంటూరు శ్రీ ప్రజాసహాయక మండలితో నిమిత్తమున్న ప్రజలందరకు తెలియజేయడ మేమనగా:—

ఈమండలిలో జరుగుచున్న లోపములను గమనించి ప్రజలకు నష్టము సంభవించునని తోచి నేను తీర్మానములలో నాఅభిప్రాయమును తెలిపితిని. అందువల్ల ప్రయోజనము కలుగ నందున తదుపరి మండలిని యింతటితో ముగింపుచేసి ప్రజల డబ్బును ఎవరిది వారికి ఇచ్చి తుమాపణ కోరవలసినదని మండలి ప్రెసిడెంటు, సెక్రటరీలకు 6-1-30 తేదీని రిజిస్ట్రీ ఉత్తరం యిచ్చివుంటిని అందుకు వారు సమ్మతించక సరియైన జవాబు కాక వ్యతిరేక జవాబు ది 20-1-30 తేదీన యిచ్చిరి. అందు మీదట వైకారణములచేతనే నా అసమ్మతిని తెలుపుచు 1-2-30 తేదీని మండలిలో నాకు వుండున్న డైరెక్టరపదవిని పేరు హోల్డరు పదవిని నేను ఇవ్వకొని రాజీనామా యిచ్చి వున్నాను. 21-3-30 తేదీని సదరు రాజీనామాను మంజూరు మండలి చేసినది. ది 25-3-30 తేదీననే పేపరుకు పంపుచున్నాను. అది పేపరులో పబ్లిషుకాక గయిలీతు అయినది. దరిమిలా విశాఖపట్నంలో కడింకెట్టి కామరాజుగారు సదరు విషయములు వారికి తెలియక నన్ను కూడచేర్చి క్రిమినల్ కేసు తెచ్చినారు. సదరుకేసు రాజీ అయినది. ఫిర్యాది తెలియకనన్ను చేర్చినందు వల్ల ఫిర్యాది కేసు యెవరిహాళములు వున్నవోనన్నను ప్రెసిడెంటు సెక్రటరీలు ఫిర్యాదికిన్ని నాకు చర్యలు యిచ్చివుంటిని గాన మీ కందరికి తెలియజేయడమైనది. సదరు మండలితో నా కెట్టి సంబంధములేదు. సదరు మండలి వ్యవహారములతో నాకెంతమాత్రము జోక్యములేదు. కాబట్టి యికపైన మీరు మండలిపై చేయబోవు తగాయిదాలలో ఆనవసరముగా నన్ను చేర్చినయెడల దామేజనుకు పాత్రులగుదురని యిందుమూల ముగా యానెంబరుకి తెలియజేయడమైనది.

ది 28-6-30. మునగపాటి నరసింహయ్య.

వ్యాయామ క్రీడలు

తిరువాన్కూరు కివ్ హాకీసందేములు బెంగ్లూరు హైందవులు, నెంటుజోసపు బి. జట్టును ఓడించట

బెంగ్లూరు, ఆగస్టు 1.—తిరువాన్కూరు కివ్ హాకీ సందేముల సందర్భమున నేడు బెంగ్లూరు హైందవులకును, నెంటు జోసపు, బి. జట్టుకును జరిగిన పోటీలో నెంటు జోసపు బి. జట్టు ఓడిపోయెను. బెంగ్లూరు హైందవులజట్టు 5 గోలులు చేసెను. అవజయము గాంచిన జట్టు ఒక గోలైనను చేయలేదు. బెంగ్లూరు హైందవులు అతిసుకరముగా, అర్థగంట పూర్వము 3 గోలులును, కిదవ 2 గోలులును చేసిరి. నాయడు, చందర్ గర్లు ఒక్కొక్కరు ఒక గోలును, పళనిగారు 3 గోలులను వేసిరి.

* * * * * పాలంకోటయందు హాకీపోటీ

నెంటు జేవియరుజట్టు, నెంటుజాన్సు జట్టును ఓడించిరి

తిరునల్వేలి, జూలై 31:—నేటిసాయంకాలము, నెంటు జోసపు కాలేజి స్థలమందు నెంటు జేవియరు జట్టుకును, నెంటుజాన్సు జట్టుకును హాకీపోటీజరిగెను. పోటీ మిగుల అకర్షణీయమై యుండెను. నెంటు జేవియరుజట్టు రెండుగోలులుచేసి, నెంటుజాన్సుజట్టును ఓడించెను. నెంటుజాన్సుజట్టు ఒకగోలైనను చేయలేదు.

* * * * * లాన్ టెన్నిసు

జర్జీ ఫాంపియను పిచ్ పందెములు భారతదేశ ప్రతినిధులు

జర్జీదేశము హాబర్డనందు జరుగు లాన్ టెన్నిసు ఫాంపియను పిచ్ పందెములలో, డా॥ డి. ఆర్. రత్నం, పి. పి. వైజీ, జెన్నీ సాండిస్ కన్య గార్లు, భారతదేశ ప్రతినిధులుగా పోటీచేయుదురు. జెన్నీ సాండిస్ కన్యగారు విక్సెడు డబుల్సునందు డా॥ రత్నంగారితో నాడెవరు.

శ్రీపార్థసారథిస్వామి దేవస్థానపు సూపర్విషక్ బోర్డులో

ఒక మెంబరుయొక్క యెన్నికలు

ఈ 1930 సంవత్సరం ఆగస్టునెల 24 వ తేదీ ఆదివారం ఉదయం 7 ఘంటలనుండి మధ్యాహ్నం 12 ఘంటలవఱకును మఱల 1 ఘంటనుండి రాత్రి 7 ఘంటల వఱకును ఎన్నికలు (Ballot) మూలముగా ఎలెక్షన్ జరుపబడును.

(1) ఆర్. రంగాచారియర్ (2) సి. రంగస్వామి శ్రేష్ఠిగారు (3) ఎమ్. ఎన్. రంగస్వామిఅయ్యంగారు ఈ ముగ్గురును యెలెక్షనుకు నలుచు అభ్యర్థులు ఎలెక్షన్ జరుగబోవు తావు శీఘ్రములో తెలుపబడును.

Triplicane } C. Kesavarao Naidu, Secretary.
4-8-1930

స్పృష్టిం గొ పి స్టోలు ఈ నూతన చిన్నపిస్టోలు ఆమెరికావారిచే కనిపెట్టబడి గట్టిగనుండి పనిజాగుగా పని చేయును. చూపునకు రివాల్వర్ల మాదిరిగ నుండ గలవు. రై సెన్సు లక్ష్మరలేదు. అత్యంతక్షణ అనగా మృగములు, దోపిడిగాండ్లు వగైరానుండి రక్షించు కొనవలెను. దీనియందు 100 గుండ్లుండి యొకదాని వెంట యొకటి దిరుగుచు, గొప్ప గ్వని కలుగుచుండును. 1 కేబు డిస్టోలు, 1000 రవలకలసి యొక పెట్టెలో నంబడినవి రెండు రూపాయలు మాత్రమే. మా ప్లాకును తగ్గించుకొనుటకై యిట్లమ్ముచున్నాము. ఆంగ్లో కెనడియన్ స్టోర్సు, 23 ఓట్, వంద్రాసు

స్థానిక వార్తలు

దీపములు వెలిగించు కాలము మంగళవారము 5 వ తేదీని సాయం. 7-5. బుధవారము 6 వ తేదీని సాయం. 7-5 గం.

తపాలా నోటీసు: బొంబాయి మద్రాసు ఎక్స్ ప్రెస్సు లైబ్రరీ సకాలమున చేరుకో యూరోపుండి విమానముద్వారా వచ్చుతపాలా కేపు 5 వ తేదీ మంగళవారము సాయంత్రము 5-30 గంటలప జనరలు పోస్టాఫీసునంత బబ్బాడా చేరుబడును

చెన్నపురి కార్మిక నాయకుల విడుదల:— దక్షిణ ఇండియా రైల్వే "మట్ర" కేసు సందర్భమున ఆరు నెలల కారాగృహశిక్ష విధింపబడియుండిన చెన్నపురి కార్మిక నాయకులగు శ్రీయుతులు ఎం. సింగారవేలుకెట్టి, టి. వి. కె. నాయుడుగార్లు యానెల 2 వ తేదీని మద్రాసు సెనిటెన్సియరీ జైలులోనుండి విడుదల గావించబడితి (శ్రీ. పై)

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము, సెప్టెంబరు పరీక్షలు:— అనివార్యము లగు కారణముల వలన ఇంటర్మీడియేటు, బి. ఏ. బి. ఏ. ఆనగ్గు. (ప్రీమియరీ) బి. ఎస్. సి. పార్టు 1, 2, టి. డిగ్రీ పరీక్షలు, మొదల నిర్ణయింపబడిన 8 తేదీ సోమవారమున గాక, 15 వ తేదీ సోమవారమున జనపబడునని విశ్వవిద్యాలయాధికారులు ప్రకటించుచున్నారు. ఈ పరీక్షలయొక్క క్రొత్తతైముటేబిల్స్ పోర్టుసెంటువారి గెజట్టులో ప్రకటింపబడును.

రాకపోకలు:— 11 బి. అల్లాడి కృష్ణస్వామి అయ్య రుగారు పాలఘాట్ నుండి నిన్న ఉదయమున చెన్నపురికి తిరిగి వచ్చిరి.

ఏ. సి. బాద్మాకగారు (రైల్వే ఆఫీస్ డైరెక్టరు) నిన్న ఉదయము చెన్నపురికి వచ్చిరి.

పి. యక. మిత్రాగారు నేటి ఉదయమున చెన్నపురికి వచ్చిరి.

సి. ఇ. ఉడ్ గారు నిన్న రాత్రి సిమ్లాను, న్యూమాన్ సాండర్సగారు శనివారము రాత్రి బొంబాయికి వెళ్లిరి.

డా॥ స్టాన్లీ జోన్సుగారు సిమ్లానుండి నేటి ఉదయమున మద్రాసుకు వచ్చిరి. వీరు రెండువారములకోజులు చెన్నపురి యందుండి, గోకలేహలనుండును కళాశాలందును ఉపన్యాసము లాసంగదరు.

కాంగ్రెసు వైద్యశాల

చాలామంది ప్రజలు నిన్న వెళ్లి చూచుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 4:— మొన్న 2 వ తేదీ శనివారము నాడు పోలీసువారు లాటిలను విసరుటచే చెబ్బలు తగిలినందున కాంగ్రెసు వైద్యశాలలో చికిత్సను బడయుచున్న వారిని చూచుటకు నిన్న అధికారము నాడు బొంబాయి ప్రభుత్వపు ఆరికసభ్యుడు హానరబులు జి. బి. ప్రధాను, స్థానిక స్వపరిపాలనమంత్రి దివాను బహదరు హిరాలాలు దేశాయి, సర్ పురహాత్తమదాను థామర్లాను, సెయింటు నిహాలింగు గార్లును మరిపెక్కుమంది ప్రమాఖులును వైద్యశాలకు వెళ్లిరి వైద్యశాలలోని డాక్టరులు యీ ప్రమాఖులకు వైద్యశాల సంకేత చూపించిరి. ఈ ప్రమాఖులు ఆచట చికిత్సను బడయుచున్నవారితో సంభాషించిరి. యీ అభిప్రాయమును విశిటర్సు బుక్సులో వ్రాయు డని ప్రధానుగారి నడుగగా "నే నేమియును వ్రాయ నవసరము లేదు. నేను క్రిందివలెనుండ పనిచేసెదను" అని ప్రధానుగారు నడిచిరి. (ఆ. ప్రె. స్పె.)

అబ్దుల్ కలాం అజమగారిని కాంగ్రెసు అధ్యక్షులుగా నియమించుట

కేసుఫలితము తేలువరకును ఎవ్వరిని నియమించనని వల్ల భాయిగారు తెలుపుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 4:— ఎన్నో కేసు చేరసాల్సిన వల్ల భాయి మాలవ్యాగార్లు మున్నగువారికి సోకర్యములను సమ కూర్చుటకు ప్రత్యేకపు పేర్కొనుటలు చేయబడినవి. నిన్న అధికారమునాడు చూచుండి ఆచటికి వెళ్లి వారిని చూచిరి.

ఈ కేసుఫలితము తేలువరకును కేసు ఎవ్వరినిగూడ కాంగ్రెసు అధ్యక్షునిగా నియమింపను అని వల్ల భాయిగారు తెలిపిరి.

బాపాలా వారి

వజ్రములు, సవరంబంగారము, వెండి వస్తువులు.

215, చైనాబజారు, మద్రాసు.

న్యాయస్థానవార్తలు

జాతీయ పతాకపు కేసు

తీర్పు నిలిపియుంచబడుట

(ప్రెకోర్టు)

మదరాసు, ఆగస్టు 4:— రాజమహేంద్రవరపు జాతీయ పతాకముల నిషేధపు టుత్తరువు ఆపివేయందు న్యాయమూర్తి పాండలేగారి యెదుట నీదినమున తిరిగి వాదనలు జరిగెను. ప్రభుత్వమువారి తరపున అద్యక్షేటు జనరలు దీర్ఘమంగ వాఁతను క్రిందికోర్టులో పోలీసుతరపు సాక్ష్య మెట్టిచెసను దానిని విచారించి పిమ్మట నే మే జస్టీ టు ఉత్తరువును ధృవపరచె నని యు కనుక ఆ యుత్తరువు, కాస్త్రనిరర్థమైనది గాదని యు నడిచెను. ప్రైవేటు వ్యక్తులు, తమగృహములందు గావించుకొను, పనులను నిషేధించుటకు 144 సెక్షను నుపయోగింపవచ్చునా యను విషయమున, అద్యక్షేటుజనరలు వాదించుచు, వ్యక్తులగూడ పౌర సముదాయమునందొకరుగా బట్టియు వారిగృహములకు అట్టి పాత్రులు పెచ్చుచుండవచ్చును గనుకను, ప్రైవేటు గృహములపై పతాకముల నిషేధించుట కధికారము లేకపోలేదనియు నుడిచిరి. ఈ యభిప్రాయముతో దా నేటిభింపజాలని న్యాయమూర్తి నుడిచెను

డి. బి. టి. రామచంద్రశ్యమగారు పిటిషనరు తరపున వాదించుచు, లూటింగుజరుగు నను సాక్ష్యముంతయు పోలీసు వారిచే కల్పితమని తీవ్రముగ విమర్శించుచు, ఆ సాక్ష్యము నేమాత్రమును విశ్వసించ వీలులేదనిరి.

ఈ కేసులో న్యాయమూర్తి గాంధీటోపిల కేసుగూడ ను విచారించినది, తీర్పు చెప్పెదనని ప్రకటించెను.

గాంధీ టోపిల కేసు

రాజమహేంద్రవరపు జాతీయపతాకముల కేసువిచారణ ముగిసినపిదప న్యాయమూర్తి పాండలేగారు గుంటూరు గాంధీ టోపిల నిషేధపు టుత్తరువు కేసును విచారణకు గైకొనిరి.

ఈ కేసునందు గుంటూరు జిల్లాకలెక్టరు గుంటూరునందు చుట్టుపట్ల అయిదుమైళ్లలోపలను ఎవరును గాంధీటోపిలను ధరింపరాదని సెక్షను 144 క్రింద నిషేధించుచు నుత్తరువు చేసిరి. గుంటూరు ప కీళ్ళ సంఘమువారి తరపున నందరు సంఘ కార్యదర్శి యగు కొల్లి సత్యనారాయణ చౌదరిగారు, నదరు ఉత్తరువును రద్దు చేపట్టినదని గోరుచు పిటిషనును పెట్టగా, సముమేజస్టీ టు దానిని నిరాకరించెను. అందుపై మోక్షోద్ధ్యగో క్రిమిరలు రివిజను పిటిషను దాఖలు చేయుచుండెను.

పిటిషనరు తరపున డి. బి. టి. రంగాచారిగారు వాదించుచుండగా, కోర్టువారు ఫలహారములకు లేచిరి.

మదన లీలా ఫోటో

64 యందమైన బాలికలు సంకతుల యొక్క బరిజనల్ గ్లాజు ఫోటోలు ఆల్బమ్ 1 కి మెరుకు 5. ఫాన్ సి ఫోటోస్టో, వేపేరి, మద్రాసు.

మోహిని వశీకరణ కవచము

ఇది అధ్యక్షావేక్ష ప్రకారముగా తయారుచేయబడినది. అన్ని డిపార్టుమెంటు వారికిని వ్యవసాయచారులకును, విద్యార్థులకు వర్తకులకు హాటలు మ్యానేజర్లకు లాభము నిచ్చునది. దీనిని ధరించినవారు ఎంత నిరాశావంతులైనను గొప్ప ధనలాభము యశస్సు పొందుదురు. మిత్రులార! దీని క్రయదనము ఈదేవికి ఆలయము కట్టుటకు వినియోగింపబడును. ఈ కవచప్రభావము చెప్ప నలసికాదు. దయచేసి ఒకకవచము క్రయమునకు తీసిమాడుడి.

పండిత సుబ్బాశాస్త్రిలు, విజ్ఞాపకము, హాసదేవ, బళ్లారిజిల్లా.

వైదీల మార్పులు

తిరుచనాపల్లి, ఆగస్టు 3:— 150 మంది రాజకీయ వైదీలు తిరుచనాపల్లి సెంట్రలు జైలునుండి 2 వ తేదీ రాత్రి 12-40 గంటల బండితో ఈకోడు ఆక్టోబరు గంటలకు స్టేషనుల మీదుగ బళ్లారి జైలులకు మార్చబడిరి. వారిలో 25 గరు అరవవారు, మిగిలినవారు ఆంగ్లము తమిళులతో యాదిరవవారు గలరు:— ఎస్. వెంకట్రామను, ఆర్. కృష్ణస్వామి (ప్రభు నాడు కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు) నుబ్రహ్మియ్యం, శిలకోపనుగార్లు (స్వతంత్ర సంఘం) వి. రామస్వామి అయ్యంగారు, నుబ్రహ్మియ్యము దల్యా రు గార్లు (త్రి వేది) కామ రాజునాథరుగారు (విరుదనగరం) ముత్తుస్వామి చెట్టియారు (తిరువూరు) పి. ఎస్. రామదురాయణగారు (పురుష్వల్లం) సంగిలియప్పి వీరప్పను, అరికనందస్వామిగార్లు (తిరుచనాపల్లి.) (శ్రీ. పై.)

బళ్లారినుండి యిరరచోట్లకు

హిందూపురం, జులై 31:— నల్లరు ఉప్పుసత్యగ్రహ వాలంటీరులు, గంజాముజిల్లావారు బళ్లారి జైలులలో సి. తరగతివారు నేడు మధ్యాహ్నము గుంటూరు-బెంగళూరు ప్యాసెంజరు బండితో ప్రయాణము చేయుచుండిరి. వారిని వేరువేరు జైలుల్లో గొంపోవుచున్నారు.

(1) మల్లాది వెంకటకృష్ణ శర్మగారిని కడలూరు (2) యల్లాయి నన్నయ్యగారిని తిరుచనాపల్లి (3) పి. సి. హెచ్. నూర్యనారాయణగారిని కోయంబత్తూరు (4) అట శివనాగులుగారిని కడలూరు.

కోయంబత్తూరు జైలునుండి 109 మంది రాజకీయ ఖయిదీలు బళ్లారి (ఆలిపూర్) జైలునకు మార్చబడుట

కోయంబత్తూర్, ఆగస్టు 1:— నేడు కోయంబత్తూరు జైలునుండి శ్రీయుక్త కామూరి చిన వెంకటదాసయ్య చౌదరి, మొవ్వోలు నీతారామయ్య చౌదరి, కంభంపాటి లక్ష్మీనరసింహ సోమయాజులు, కలిదిండి బంగారురాజు, వెన్నం కొలకయ్య చౌదరి, చింతకిండి నూర్యనారాయణప్రభృతులగు నలవది మంది ఆంగ్లములు, మహావేషయ్యగో, దివకర్, బాలకృష్ణకొమొదుగు తమిళులును, బళ్లారి (ఆలిపూర్) జైలునకు మార్చబడిరి. యూగోషియన్ ఆఫీసర్ల బందోబస్తుతో వీరిని కోయంబత్తూరు జైలునకు తీసుకొని రాక, పోతనూర్ స్టేషనునకు తీసుకొని వచ్చిరి. వీరికొఱకు ప్రత్యేకముగా రైలులోకొన్ని పెట్టెలను ప్రత్యేకించి కిటికీతలుపల్లెటిని ఆంగ్లములఖాతీయించి మఱి మేకులతో బిగించి ద్వారములకు తాళములువేసి కాలకృత్యములకు భోజనమునకు మాత్రము వెనువలకు తీయుచు ఆ పెట్టెలను మార్చుకొనడా గుంకల్లునఱకు తీసుకొనివచ్చిరి. మార్చువ్యయన ఆక్టోబరు మొదలు చోట్ల వైదీలను భోజనఫలాగోరారులతో సత్కరించిరి. కోయంబత్తూర్ జైలులో నేనులకు తక్కిలును ఇచ్చి నూలతీయించిరి. అచ్చట ఇబ్బందు లేదుయు పెట్టెలేదు, ఇంక నచ్చట 15 మంది ఆంగ్లములున్నారు. రెండుదినములలో వారు మాడ బదిలీకాబడెదరు. (బి. వి.)

పార్సీల డోరేగింపు

వేలకొది పార్సీలు బయలుదేరుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 3:— నేడు సాయంకాలము పెక్కువేలమంది పార్సీలు అన్ని వీధులవెంట తిరిగి విజ్ఞోపయోగములైననుకడకు వచ్చిరి. పోలీసువారి రెజిస్ట్రోఫమును పోగింపలేదు గాన రాకపోకలకు మాత్రము సర్దుబాటు చేయుచుండిరి నేడు సాయంకాలము 4 1/2 గంటలకు డోరేగింపు పార్సీలు రులోనుండి బయలుదేరి ఛోరా రైయెను కడకకల్లెకు.

దాదాభాయినారోజీగారి విగ్రహమునకు

పుష్పహారములకు వేయుట

అచటనున్న దాదాభాయి నారోజీగారి విగ్రహమున పుష్పహారములను వేసిరి. అచట జాతీయ ప్రతిష్ఠాపతాకము నెలకొల్పిరి. అటుపిమ్మట హాకస్సీ శోకుమిగుగా వేల స్పృగు వెళ్లిరి. అటు పార్సీలే మిక్కిలి మోహుగా నుండి విజ్ఞోరయో పెర్మినసుడవ డోరేగింపు కారముగా విరవిబడెను. (ఆ. ప్రె. స్పె.)

అసెంబ్లీ యెన్ని కలు

సేను కృష్ణ, గోదావరి జిల్లాలోని అసెంబ్లీకి అభ్యర్థిగా నిలబడుచున్నానని యిదివరకే తెలియపరచితిని. ఈమధ్య జన్మింపజేసిన నాయకులగు శ్రీ దివాన బహదూరు బి. మునుస్వామి నాయుడుగారు, తదితర నాయకులతో, పీఠాధిపతి, శ్రీ మోతే నరసింహారావుగారిని, అసెంబ్లీకి తమపక్షము తోపు: అభ్యర్థిగా కేర్పరచినారు. ఆ సమయమున శ్రీ నాయుడుగారు నన్ను తగ్గించెదమని చెప్పియుండుటవలన, చాలమంది ప్రజలు సేను తగ్గిపోయెననేమోయని భ్రమపడినట్లు తెలియుచున్నది. కనక యిప్పటి లేఖద్వారా, ఈ మూడుజిల్లాల ప్రజలకు, సేనింకను అభ్యర్థిగా నున్నాననియు, ఇచ్చే అసెంబ్లీ యెన్నిక లంద, వారందరి సహాయమును, ఆశించుచున్నా ననియు చెప్పవలసివచ్చినది.

జన్మింపజేసిన పక్షమువారు, తమ అభ్యర్థి నియామకము, అసెంబ్లీ విషయమునకూడ చేయబడినారుకనుక, నా రాం కీయ కద్దతి యేమో వున్నదనిగా ప్రజలకు తెలుపవలసిన యగ త్యముకట్టినది. ఒకటి: రాండుజేబిలు కాన్సరెన్సెస్, మహాత్మా గాంధీ, వారి యుచున్న పోపుటకు చేయవలసిన రాజకీయపు పేర్కాటు లన్నియు ప్రభుత్వమువారు చేయనివో, ఆ కాన్స రెన్సుకు మన దేశము లెవరు పోషుడను, రెండు: రాంకీయ టైటిలస్, వెస్టెంటుసే, తమ దృక్పథము మారినదని, చూపెట్టు టకు, ప్రభుత్వము విడుదల చేయవలెను. మూడు: బిటిషువారి రాంకీయ కక్షలవారందరికి రాండుజేబిలు కాన్సరెన్సెస్ను ప్రాతినిధ్య మండరాదు, నాలుగు: కాంగ్రెసు సంస్థల సన్నిధిని తిరిగి కాన్సరెన్సెస్ మూలగా పనిచేయనివలెను. ఐదు: మనదేశ మునందు జరిగిన పోలీసుదండగములకు కారకులందరిని తగినట్లు శిక్షించుటకు ప్రభుత్వ మొప్పుకొనవలెను. ఆఱు: ఇకనుందుకల్లు రాజకీయాందోళనములందు కాంగ్రెసునికును లాటితో కొట్టట తప్పనియో, ఆ లాటిపద్ధతు లుపయోగించుచున్న ప్రభుత్వము వాదనము చేయవలెను. ఏడు: రాంకీయ టైటిలస్ యిచ్చు క్లా ముగవలెను తీర్మానించుటకు ప్రతిమాజిస్త్రీలు కొక్కజూరి సహాయము కావలెనని యొప్పుకొనవలెను. ఎనిమిది: రాంకీయ టైటిలస్ వదిలిపెట్టునకుయమున పవ్వరెవరు రాజకీయ టైటిలో నిర్ణయించి న్యాయము జరుపుటకు కాంగ్రెసువారుల కమిటీ యొక్కటి టైలు ఆధి కారలకు సహాయము చేయుటకు, కేర్పరచుటవలనని ప్రభుత్వ మంగీకరించవలయును. తొమ్మిది: ఇప్పుడున్న ఆర్డీ నెన్సులను తీసివేయటయేకాక, ఇక నుండట్టిని ప్రకటింపమనియు, ఇండియను పీనలుకోర్టు నెన్సును 144 ను యికముం దేయొక్కచోట యేయొక్కకార్యముకంటె ఒకేపరియాయము, కాన్సరెన్సెస్ యనునతిలేనిది ప్రకటింపమని యు ప్రభుత్వము వాదనము చేయవలెను. పది, కాంగ్రెసు అభిమానులను, ఖద్దరుదారులను ఇనిసరకు పొందించినందుకు గాను తుమార్చు తెల్పవలెను.

ఈ పదిపనులు ప్రభుత్వమువారిచేత చేయించుటకు, రెది తరమార్చులద్వారా దేశము మూలించుటకు, జాతీయోద్య మముయొక్క పేదప్రతిష్ఠలు హెచ్చుచేయుటకు నాకొత్తికొడి ప్రయత్నము చేసెదను. మొన్నటి అసెంబ్లీలో సే నొనర్చిన యుపన్యాసములు చదివినవారికి, సేనేమాత్రము నాగుడసమాను లగు శ్రీ ఆంధ్రకేసరి టంగుటూరి ప్రకాశ్ పంతులుగారు రాక మించిన స్థానముకు పేరుతెచ్చుటకు ప్రయత్నింతునని తెలిసి యుండుచున్నను.

గోగి సేని రంగనాయకులు,

బి. లిట్ (అక్షరజ్ఞు)

నోటీసు

O. P. No. 93/1930

ఆల్ ఇండియా క్రాప్ ఇన్సూరెన్సు అండ్ జనరల్ డెవలప్ మెంట్స్ లిమిటెడ్ వారికిని, 1913 సం॥ ఇండియన్ కంపెనీస్ 7 ఆక్టుకు గల సంబంధ ములో

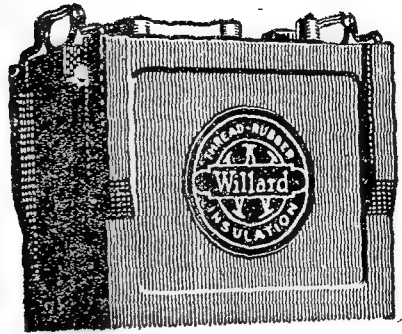
పై విషయములో సావుకారు యాయపారి అబ్దుల్ కరీమ్ మియ్యూసాహెబ్ వగైరాలు పెట్టిన దరఖాస్తుపై 24-7-30 తేదీ మద్రాసు హైకోర్టు ఆఫ్ జుడికేచర్ వారి యు త్తరపు ననుసరించి పైన తెలుపబడిన కంపెనీని యీ కోర్టువారు ఇండియన్ కంపెనీ యాక్టులోని నిబంధనల ననుసరించి మూసివేయు గలరు.

కె. నరసింహలయ్యర్,

అడ్వ

టి. వి. సుబ్రహ్మణ్యలయ్యర్,

డిప్యూటీ కలెక్టర్ ఆఫ్ రివెన్యూ.

Willard STORAGE BATTERIES

ఈ బాటరీలవలన ధనమును, సౌకర్యముల రెంటిని కాపాడుకొనుము

దానియందు నిర్ణయించబడిన నియమితకాలము వరకు సరిగా వెలుగునట్టి యిస్ట్రోలేజి బ్యాటరీల మీకు దొరకగలవు. సంద్యం నెలకొనినప్పుడు మదిలో తమరు చేయబడిన విల్లర్డ్ బాటరీ మీమోటారు కు తగియుండి, మోటారు నడుపుట యందు మిక్కిలి తోడ్పడుగలవు. వివరములకు ధరలకు అమృతందార్లను

లేక

క్రింది నవ్ ఏజంట్లను

కనుగొనుడు:—

Anantapur
Anakapalli

The Motor Ware-house.
The Andhra Cycle & Motor Works.

Nuzvid
Parvatipur
Parlakimedi
Rajahmundry

M. L. Narayana,
K. Sreenivasa Rao,
K. Sreenivasa Rao,
The Godavari Cycle & Motor Works.

Bellary
Berhampore

Messrs. Asquith & Co. Ltd.,
The Ganjam General Engineering Co.,

Tadepalligudem
Vizianagaram
Vizagapatam

K. Ch. Rao & Co.,
K. Sreenivasa Rao.
The Vizagapatam Motor Stores.

Bezwada
Cocanada
Ellore
Nandyal

Chunduri Sriramulu
Best & Co. Ltd.,
Chunduri Sriramulu
Yelukurli Eliah Setty

లేక

మెసర్స్ డి క్రామప్టన్ యింజనీరింగు కంపెనీ (మద్రాసు) లిమిటెడ్.,

నెకండులైనుబీచ్,

మద్రాసు.

స్వదేశీ ప్రదర్శనము

పారితోషిక ప్రదానోత్సవము

“హిందూ” పత్రికాసంపాదకులగు

శ్రీ ఏ. రంగస్వామి అయ్యంగారు

అధ్యక్షతవహించుట

చెన్నైలో స్వదేశీ సమితివారి యజమాన్యమున గోఖలే భవనముందు పక్షము దినములకు వైగా జయప్రథముగ నిర్వహించబడిన స్వదేశీ ప్రదర్శనము సమాప్తి నొందిన సందర్భములో ప్రదర్శనమునకు గొనిరావడిన వస్తువులను, నూలు పడుకు పోటీ లందు గెలుపొందినవారికిని బహుమతు లొసంగుటకు గాను గత శనివారము సాయంత్రము హిందూ పత్రికా సంపాదకులగు శ్రీ ఏ. రంగస్వామి అయ్యంగారి అధ్యక్షత క్రింద భవనము జరిగెను.

“స్వదేశీ సమితి” అధ్యక్షులగు శ్రీ డాక్టరు యు. రామారావుగారు ప్రథమమున మాట్లాడుచు స్వదేశీ ప్రదర్శనము జయప్రథముగ నిర్వహించబడుటకు వివిధ కుటల తోడ్పడిన వారందరకును తమ కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనము లర్పించిరి. ముఖ్యముగా యువజనులు ఇక్కడ స్వదేశీ సమితియందు గన్పరచిన యాత్సాహము, పూనికయును అసామాన్యములయచు వారి కృషి నెంతయు ప్రశంసించిరి. శ్రీమతి కజినప్పసతి, స్వామి నాధకృతి, అంబుజమ్మతోగార్లు మున్నగు వారీమణులు గావించిన సేవలను విశ్కటముగ కొనియాడిరి.

శ్రీ ఏ. రంగస్వామి అయ్యంగారు

అధ్యక్షులు మాట్లాడుచు స్వదేశీ ప్రదర్శన నిర్వాహకు లొందించిన యమూల్యముగ కృషిని ప్రశంసించిరి. ఈ ప్రదర్శనము తలపెట్టబడిన మొదటి దినములం దిక్కార్య నిర్వహణము ను గూర్చి కేక్కు సుదీయము అదయించెననియు, అన్నివైపుల నుండి, వివిధ కుటల చిక్కు లేర్పడియుండెననియు కాని దేశముం దక్కతమ గ మోతనోత్సాహము మహాసంతోషము జనించి యున్న సీ సెటిలో చెన్నైగరము గూడ కొంతకాలము తన ధర్మమును నిర్వహింప వలయునను యభిలాష మోపున, మోపు దేశారాధనకై సీ ప్రయత్నమును దలఁపితిమియ్యెను, యుని జనులయొక్కయు వారీ రత్నములయొక్కయు ఆనల్పులగు తోడ్పాటువలన సీయద్యమును సఫలము యొననియు, ఈయద్య ము మొందుల కారభింపబడెనో ఆ యుద్దేశము సంపూర్ణముగ నెరవేరెననియు నుడిచిరి. ఆర్థికముగగూడ సీ ప్రదర్శనము జరు మును బడసెను. స్వదేశీ యుద్యమమును ప్రోత్సహించుటయం దీ ప్రదర్శన మనుకొనెన దానికంటె నెక్కుడగు విజయమును బడసినది. స్వదేశీకాలం దున్న వస్తువులన్నియును అమ్మికయ

బడుట సంభవమను. స్వదేశీవస్తువుల శ్రేష్ఠత్యమునకే గాని దేశమునందు వ్యాపించియున్న స్వదేశీ యభివృద్ధి ననునకును ఇయ్యవి ప్రబల నిదర్శనము. మరియు చెన్నై రాష్ట్రము ఇస్ట్ర ముల విషయములో తనకు కాన దేశీయవస్తువుల సరఫరా జేయుటయందే యితర రాష్ట్రమునకుగాని తీసిపోదని దుజువు చేయబడినది. ఈ ప్రదర్శనము నింత నిర్విఘ్నముగ జరుపుటకు బాధ్యులయినవారు ఈ రాష్ట్ర ప్రజలందరయొక్క కృతజ్ఞత కను పాస్చులైయున్నారు. సేటి స్వదేశీ యుద్యమమునకు సేటి కిరుపడియెదు వత్సరములనుండి వ్యాప్తి నందియున్న స్వదేశీ యుద్యమమునకునుగూడ నెంతయో భేదము కలదు. ఇప్పటి యుద్యమము దేశ ప్రజల మనములందు స్థిరముగ నెల వేర్పరచుకొనియున్నది. ఈ యుద్యమము కాశ్యోత జాతీయోద్ధ రణకు, జాతీయ పునర్నిర్మాణమున కెంతయు తోడ్పడుగలదు, అని పల్కిరి.

పిదప అధ్యక్షులు నూలుపడుకు పోషించు పాల్గొని వారిని ప్రశంసించుచు నిర్మాణ కార్యక్రమమున కిట్టి ప్రయత్న ము లెంతయు సహాయకారకులని నుడిచిరి.

పిదప వివిధములగు బహుమతులు పంచి పెట్టబడెను.

రాట్నముపై నూలు పడుకు పోటీయందు శ్రీలలో మొదటిబహుమతి శ్రీమతి శివారామమ్మ, 2. శ్రీ పాపా యమ్మ, 3. భావ్యం సతిగార్ల కొస గవడెను.

పురుషులలో 1. శ్రీ కే. వల్లభుం, 2. కే యస్. శివరామన్, 3. మత్తుపాపి అయ్యగార్ల కొసంగవడెను.

బాలురలో (1) కే. యం. కృష్ణమూర్తి, (2) టి. యస్. వరదరాజన్, (3) ఏ. రామదాస్ గార్లకును బాలికలం దు (1) వి. వి. రమణమ్మ, (2) రుక్మిణి, (3) జగదాంబాల్ గార్ల కొసంగవడెను.

తక్కి పై నూలుపడుకు పోటీలలో శ్రీలలో (1) శ్రీమతి దమయంతి, (2) శ్రీ సత్యవతి, (3) శ్రీ వి. పాపాయమ్మగార్లకును, పురుషులలో (1) శ్రీ రాజగోపాలకుమారపాటిగో, (2) జి. ఆస్. రామచంద్రన్, (3) శ్రీ శ్రీ అయ్యంగారుగార్లకును, బాలురలో (1) జానకిరాం, (2) వారాయణ్, (3) కృష్ణ మూర్తిగార్ల కొసంగవడెను. ఇకను రాట్నములను ప్రదర్శించినవారికి ఏకులు చేయుట, గడ్డలు కేయుట మొదలైనవానికి బహుమతు లొసంగబడెను ప్రదర్శనముందు ప్రదర్శింపబడిన వస్తువుల శ్రేష్ఠత్యమునుబట్టి వ్యాపారగులకు నువర్ణ, రజితపత కములు యోగ్యతాపత్రములను ఒసంగ డెను.

ప్రదర్శన కార్యదర్శులను, ప్రదర్శనమునకై మిగుల పాటు బడిన శ్రీ ఏ. ఆర్. వి. ఆచారిగారు అధ్యక్షులకు, సభ్యులకు ప్రదర్శన నిర్వాహక సంఘమువారికి, పోషకులకును తదితర లందరకును వందనము లర్పించిరి.

పిదప సభ జాతీయగీతములతో ముగింపబడెను.

వల్లభాయి పటేలుగారి కుమార్తె మణిబెనుగారినిగూడ అరెస్టుచేయుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 2 :— వేలకొలది ప్రజలు సిన్నరాత్రి తెల్లవారుజామున కదలకుండా జాతీయగీతములను పాడుచు నచటనే కూర్చుండియుండిరి. పండిత మాలవ్యాగారును వల్లభాయిపటేలుగారునుగూడ రాత్రియంతయు నచటనే గడిపిరి. తక్కినవాడుకలలో కొందరు కొద్దిసేపు యింటికి వెళ్లి దుస్తులను మార్చి మరలవచ్చిరి.

భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ్యులు పటేలు, మాలవ్యా, జయరాందాసు, షేర్వానీ, హార్దికరుగార్లును మాత్రమే అరెస్టుచేసిరి. కాంగ్రెసు బులిటనుప్రతికొసంపాదకుని గూడ అరెస్టుచేసిరి.

రోడ్డుమీద కూర్చుండియుండిన 50 మంది స్త్రీలను బొంబాయి కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శుల నిర్దేశినిగూడ అరెస్టు చేసిరి. వీరినందరిని పోలీసువానులలో తీసికొని పోయిరి. సర్దారు వల్లభాయిపటేలుగారి కుమార్తె శ్రీమతి మణిబెనుగారుగూడ స్త్రీలనందరిలో నుండుటచే ఆమెనుగూడ అరెస్టు చేసిరి.

300 మంది వలంటీరులు కదలకపోవుట

పోలీసుకమిషనరు యారీతిగా నాయకులను స్త్రీలను అరెస్టుచేసినపుట్ట ప్రజలందరూ వెడలిపోవుటకు కొన్నినిమువములు గడువిచ్చి వారు వెడలిపోవలెనని ఆజ్ఞాపించెను. కాంగ్రెసువలంటీరులంతట ప్రజల నందరిని దోచీకలావువంకకు పంపిచేసిరి. 300 మంది కాంగ్రెసువలంటీరులు మాత్రము లాటిదెబ్బలకు తలనొగ్గి రోడ్డుమీద కదలకుండా స్థిరముగా కూర్చుండిరి.

500 మంది పోలీసుకనిస్టేబులును 50 మంది పోలీసు ఉద్యోగులును పోలీసుకమిషనరును డిప్యూటీకమిషనరును ప్రజలను తరుచుచు బయలుదేరిరి. 50 మంది అశ్వకథకులు దూరముగా నిలచియుండిరి. 7 గం. 55 నిమిష పోలీసు వారు క్రయకంఠముతో రోడ్డుమీద రోడ్డుపాడుగనను నిలువబడి సత్యాగ్రహీలమీద లాటిలను ప్రయోగించిరి. అటుల తలలపైని దెబ్బలు పడుచున్న వలంటీరులు క్రిందపడిపోవుచుండిరేగాని అటునుండికదలలేదు. అటులక్రిందపడిపోయినవారిని రెడు క్రాను వలంటీరులు ఆంబ్యులెన్సు కారులలో తీసుకొని పోవుచుండిరి.

తక్కిన వేలకొలది ప్రజలను స్వచ్ఛంద మైదానమునకుకు ఆశ్రయమున, పదాతులుగూడ తరిమిరి. 5 నిమిషములలో రోడ్డుమీదను మైదానములోనుగూడ ఒక్కమరిషియెనలేకుండా చేసిరి. అంతట క్రయకు కంఠముతో వైని బండ్లు మరల యధా ప్రకారము రాక పోకలు సలుపసాగెను.

పోలీసువారి దెబ్బలకు వలంటీరులు క్రిందపడిపోయినపుడెల్ల ప్రజలు జయజయ్యను లానరించుచుండిరి. పోలీసువారిని గూర్చి అధిక్షేపణ ధ్వజం నొనరించుచుండిరి. ప్రజలు నలుప్రక్కలను చేరి చాల ఉద్రేకులుగా నుండిరి.

ఒక సిక్కువలంటీరు ధైర్యసాహసములు

ఒక సిక్కువలంటీరు జాతీయపతాకమును ధరించి యెంత కొట్టినను కదలకుండా నిలువబడెను. ఆ పతాకమును లాగుకొనుటకు ఒక పోలీసుసార్వేంటు యెంత ప్రయత్నించినను గూడ నతడు పతాకమును వదలలేదు. నాలుగైదు లాటిలు అతని తలపైని బడిన పిమ్మట నతడు స్మృతితప్పి క్రింద పడిపోయెను.

శ్రీమతి హంసమెహతాగారు ఆలస్యముగావచ్చుటచేడు ఉదయమున స్నానముచేయుటకు శ్రీమతి హంసమెహతాగారు యింటికివెళ్లి నందున నాయకులను అరెస్టుచేసినపుడామె అచట లేకుండెను. మరల 8-30 గంటలకు అచటికి వచ్చునరికంతయును జరిగిపోయినది.

“మీరు నన్నుగూడ అరెస్టుచేసెదరా?” అని హంసమెహతాగారు పోలీసుడిట్టికమిషనరు గోచలను గారినడిగిరి. అరెస్టుచేయగోనననో చేసు సిద్ధముగా నున్నాననిగూడ ఆమె తెలిపెనుగాని ఆపరాధిని నిర్ధారణ కాలేదని డిప్యూటీకమిషనరు తెలిపెను. ఆమెను అరెస్టుచేయదలచునెడల చేడు నాయకాలములోగానే అరెస్టు చేసెదరు.

పిమ్మట పోలీసు ఉద్యోగు లందరూ వెడలిపోయిరి. ప్రధానదళములుగూడ వెడలిపోయెను. (ఆ. 2)

నిర్మలమైన పప్పునూనె

గోదావరి డెల్టాలో పండిన మైదనుపువ్వులు పరిశుభ్రముగాకడిగి పప్పుచేయబడి తీసిననూనె చాలాప్రశస్థము ఆరోగ్యము. ఒకసారి వాడిచూచినచో తెలియగలదు. డబ్బాకు తక్కువలేకుండా పంపబడును. ధరల వివరములకు యిండియా టెర్రీటోరియల్ మాకు వ్రాయుడు.

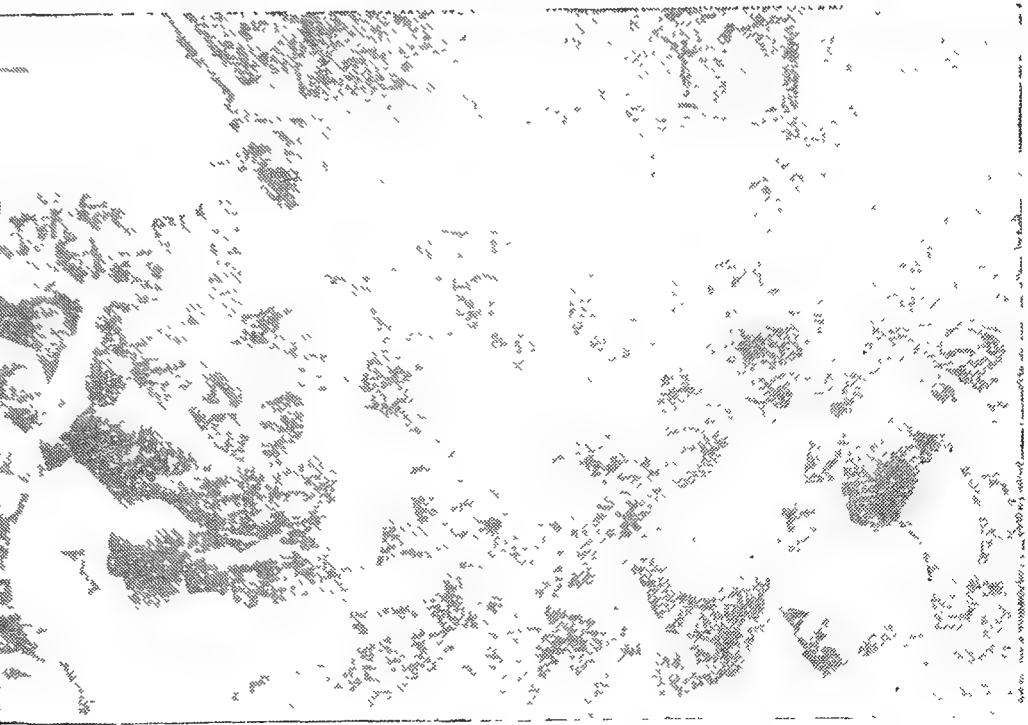
కె. బసవరాజు బ్రదర్స్,
సామర్లకోట, M. S. M. Ry.

బొంబాయిలో జూలై 27-న రేడి ఆదివారమునాటి కాంగ్రెసు డిరేగింపు గిర్గామువద్ద బోవుచున్నపుడు, జండా వెనుకను శ్రీమతి హంసా మెహతాగారు నడుచుచున్నారు. (జి. ఎన్. ఎ)

మదరాసు సేవాసదనము:—కీ॥ శే॥ సర్ వ్యా॥ సి. కృష్ణమూగారి భవనమును మదరాసు సేవాసదనమువారు కొగిరి. స్వంతభవనము నెలకొల్పుటకే ధనము గోరుచు ఈమధ్య విన్నపము ప్రకటించిరి. (సి. ఎన్. ఎ)

మదరాసు కార్మికులకు రాత్రిబడి:—మదరాసు కార్మికులకు ఉచితముగ రాత్రిబడి ఏర్పరచుదు నెలకొల్పబడెను. కల్యాణసుందరు మొదల్యారుగారు 1-వ రేడిని ప్రారంభోత్సవము జరిపిరి. (ప్ర. భా. సి.)

ఊరేగింపు హాకస్ బోడుగుండ వెళ్లుట

కార్మికులు వందలకొలదిగా తిరుగుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 2:—పోలీసువారు వెడలిపోయినప్పుడు ఆచట మిగిలిన ప్రజలను మరి కేక్కువందలకుంది పోయి ఊరేగింపు సాగించిరి. రెడు క్రాసువలంబీరులను ఆంబుల్ లెన్సుక రులునుగూడ వారివంట నుండెను. వారు హాకస్ బోడు వెంట స్టాఫ్ ఫౌంటెన్వరకును వెళ్లి అటకుండి ఎస్.ప్ల సేడు రోడు, గిర్గాంరోడ్లమీదుగా కాంగ్రెసుకార్యాలయమునకు వెళ్లిరి.

పిమ్మట పెక్కులారిలలో వందలకొలది కార్మికులు జయజయధ్వనల నొనరించుచు క్రయికుమంతురోడుమీద ఆటు నిటు తిరుగ సాగిరి. (ఆ. ప్రె. ప్రె.)

అరెస్టు జరుగునపుడు వల్లభాయి గారికిని కమీషనరుకును సంభాషణ

నిన్న సాయంకాలమే అరెస్టు చేసియుండినచో మాకీ జాగరణ మవనరములేకుండ పోవును

బొంబాయి, ఆగస్టు 2:—హామ మెంబరు సర్ ఎల్.రెడ్డి హాట్లనుగాకను మగ్గురు నైనికోవోగులను విజ్ఞోరి యా టెర్రిటరీను మేడమీద (బాకనీ) నిలచియుండిరి.

పోలీసు కమీషనరు పీలీగారు ఉదయమున 7 గంటలకు వచ్చి పట్టుకొని రమ్మకడకు వెళ్లిరి

కమీషనరు:—మీరు యీ ఊరేగింపును పంపివేయ నీవో నేను నాయకులందరిని అరెస్టు చేయవలసివచ్చును. మరి యీని లాటిల్ను ప్రయోగించి ఊరేగింపును చెదరగొట్టవలసిన అవసరముగూడ కలుగును.

వల్లభాయిగారు:—మీరు నిన్న సాయంకాలమే మమ్ములను అరెస్టు చేసియుండినచో రాత్రియంతయును మేము జాగరము చేయవలసిన అవసరమే లేకండెడిది.

కమీ:—మీరు మీ ఆభిప్రాయమును మార్చు కొందు రేమో (ఊరేగింపును పంపివేసెదరేమో) అని నేను తలచితిని.

వల్ల:—మీరు మామనస్థితి నింకను బాగుగానే గ్రహించి యుండవలసివచ్చెడిది.

కమీ:—ఇచట నున్న భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘ సభ్యులకు నేను మొదట అరెస్టు చేసెదను.

మాలవ్యాగారు:—(నవ్వుచు) వారంట్లవైన మీరే సంతకములు చేసెదరు కాదా? సరేగాని మీవద్ద వారంటుకలదా?

కమీ:—వారంటుయొక్క అవసరమే లేదు.

కమీ:—(పట్టుకొనిపో) మీరిప్పు డింనుండి వెడలి పోయినచో ప్రస్తుతము మిమ్ములను అరెస్టుచేయుటకుని అటు పిమ్మటనే అరెస్టుచేసెదను.

వల్ల:—నే నటుల వెళ్లిపోయి.

ఈరీతిగా సంభాషణ జరిగినపిమ్మట కమీషనరు అవటకున్న కార్యసంఘసభ్యులకు అయిదుగురిని అరెస్టుచేసెను మహాత్మాగాంధీకి జయ, ఇన్స్పెక్టరు బి.బి.బాదు మున్నగు జను ధ్వజాలు చెలగుచుండగా మాలవ్యా, వల్లభాయి, షెర్వానీ హార్దికరు జయరాందాసుగార్లు పోలీసువారుతో సెక్కిరి. (ప్రె. ప్రె.)

పోలీసువారు నిందితులకు విధింపబడిన మరణ శిక్ష

న్యాయమూర్తి బేకరుగారిచే ఖాయపరుపబడుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 1:—గడచిన మేనెలలో పోలీసువారు పోలీసు కనిస్టేబులు నిరువురుకు చంపిరను నేరముకొర కై ఎస్. ఐ. కారదా, తే. ఐ. పి. డి. ఎ. ఆర్. కుర్మాన్ హునేకలకు విధింపబడిన మరణ శిక్ష బొంబాయి హైకోర్టు న్యాయమూర్తులగు బేకరుగారిచే ఖాయపరుపబడినది. ఈ మూవురును, మల్లప్పకొప్పెట్టియను నాతడును పూనా జిల్లా జైలుకును ఎస్. జే. వాడియాగారిచే విచారింపబడి, వై విధమున శిక్షింపబడిరి. వీరు దాఖలుకేసిన ఆప్పీలు ప్రధాన న్యాయమూర్తి, న్యాయమూర్తి మద్దవోంకర్ గార్లచే విచారింపబడి ను వై మువ్వకునిందితులనుగూర్చి న్యాయమూర్తులు పరస్పర విరుద్ధములగు తీర్పుల నొసంగిరి. అంతట నీయభియోగము పరిష్కారము నిమిత్తమై న్యాయమూర్తి బేకరుగారికి పంపబడినది.

దీర్ఘమున తన తీర్పులో నీ యభియోగమునందలి సాక్ష్యమునుగూర్చి చెప్పింపుచు, న్యాయమూర్తి యిటుల(వా సెను:—“నమ్మకమైనదిగాదని నాకు తోచెను సాక్ష్యమునం తను నేనుపేక్షించితిని. ఈ యభియోగమును నానాభక్త్యధ ములనుండియు బరీక్షించితిని. అయినను నింకను మిగిలియున్న సాక్ష్యమును వేరువిధమున న్యాయమూర్తులు గావించుటకు వీలు లేదని నాయభిప్రాయము. నిందితులపై మోపబడిన నేరమును వారొనరించియుండిరనుటలో నాకెట్టి సందేహమును లేదు.”

న్యాయవాదుల మనవి

నిందితుల తరపున హాజరయిన సర్ చమన్లాల్ సెత ల్వాడ్, ఎస్.జి. కలింకర్ గార్లు కోర్టువారి కీక్రింది విన్నపమును గావించిరి.

బొంబాయి హైకోర్టు న్యాయమూర్తులలో నొకరు నిందితులనేరమునుగూర్చి సందేహించియుండిరి గాన, ఒకసారి విధించిన మరి కాపాడుటకు వీలులేని శిక్షను (మరణశిక్ష) వారికి విధింపరాదు.

న్యాయమూర్తి బేకరు:—నిందితు లపరాధులే యని నేను నిర్ణయించుచున్నాను. న్యాయమూర్తి మద్దవోంకర్ గారి తో నే నే కీ భ విం చు చుండుట లేదు. నిం దితులు చాల దుర న్యాయమున నేరమును గావించియున్నారు. వారికను కులకూగానన్న సంగతి సందర్భములేమియు లేవుకాదు. (ఆ. ప్రె.)

మానసోల్లాసినీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)

విలనులభము! (పోస్తు ఖర్చులు ప్రత్యేకము) గుణమధికము!

శరీరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగడి వైత్యకాకలకు

ఈ మాత్రలు దివ్యావృతము. అజీర్ణము, అరచి, ఆవు

లింఠలు, అగ్నిమాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు,

సర్వాంగములయందు జలశయము, కిక్కిలు పొర్చు

ములు, శిరస్సు, క్రేళ్లు, అస్థులు, మొదలగు వానియందు

గలిగిగడి నొప్పులను బోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్య

మునకు వెచ్చును.

ఈ మాత్రలు మేహవాతనొప్పులకు మెట్టనే మాన్యును

ఇందు అనేక ఓషధులు చేసినవి అయితే ఔషధ

ముగులచేతను పరమహంస క్రితయని చెప్పవచ్చును

ఒక్కసారి వాడిమావిన నిజము తెలియగలదు

దివనామా:—ఆయుర్వేద వైద్యనియం,

ఎలకుర్ర పోస్తు నిడుమోలు, (కృష్ణాకాలా)

తిరుగుడుపెండ్లి

శ్రీ వేంకటాచార్యతీర్థరకవి విరచితమగు నవల

కారవా కాపసోజ్జ్వలమైన నవల సాంఘిక విమర్శ

విస్తరమైనవల చతుర కథానిభాస్వరమైనవల. సరసార్థ

భావరంజకమైన నవల.

మాటలో తిరుగుడు మనసులో తిరుగుడు

మతములో తిరుగుడు. తిరిగి తిరిగి తిరుగుడు

పెండ్లికి తలతిరుగుడే ఫలమైనది. వెల 1-8-0.

చందాదారులుగా చేరినవారికి రు. 1-0-0

చందాదారుగా చేరుటకు ప్రతేక రుసుము ,, 0-4-0

ఆంధ్రప్రచారిణీ గ్రంథ

నిలయము: పితాపురము

బట్టలు

రెండులతుల ఏబదివేల మూలధనముతో

నూలుపరిశ్రమను 15 సం॥రములక్రితము ఇచ్చట

స్థాపించినసంగతి ఎల్లరకు విదితమే. ఎర్రప్రత్తితో

తయారుకాబడిన నెం 20½ రు నూలుతో అన్ని

రకముల బట్టలు తయారు చేయించుచున్నాము.

ధరలు సరసము. ఏజెంట్లు కావలెను. పూర్తి

వివరములకు వ్రాయుడు.

శ్రీసూర్యనారాయణస్పిన్నింగు

అండ్ పీవింగు మిల్సు (రిజిస్టరు)

వందలపాక, (తూర్పుగోదావరి).

నైనిక న్యాయస్థానముచే శిక్షింపబడిన వారలు

అక్రమముగా నిర్బంధింపబడియున్నారని బొంబాయి హైకోర్టులో పిటిషను

బొంబాయి, జూలై 31:—నైనికశాసనమున(మార్గ ౯౯)కు విరుద్ధముగా నొనరించిన యపరాధములకొరకై పోలీసువారు పట్టుకొనిన నైనిక న్యాయస్థానముచే శిక్షింపబడిన నిందితులు పడుగురను హైకోర్టువారిముందర హాజరుపెట్టవలయు నను యుత్తరవును గావించవలయునని ప్రధాన న్యాయమూర్తి, న్యాయమూర్తి మద్దవోంకర్ గార్ల సమక్షమున నేడు పేదాబి యన్ కోర్టునుచే పిటిషను దాఖలు చేయబడినది. ఆగస్టునెల 28 వ తారీఖులోగా యుత్తరవాదన కవకాశముసంగదు, న్యాయమూర్తులు బుత్తరవును గావించిరి.

కామన్ లా ప్రకారమును, క్రి. ప్రా. కో. 491-వ సెక్షనుక్రిందను పిటిషను గావించబడినది. ప్రస్తుతము బీజపూరులో నక్రమముగా నిర్బంధింపబడియున్న బైడిలను బంధ విముక్తల గావించవలయుననియు, చట్టముల ప్రకారము వారిని న్యాయస్థానమున విచారింపవలయుననియు పిటిషనుదారులు కోరిరి.

నిందితుల నైనికోవోగి యొకడరెడ్డు జేసెననియు, మిలిటరీ శాసనముక్రింద వారు శిక్షింపబడిరనియు, న్యాయవాదులను వారు నియమించుకొనుట కనుజ్ఞ నొసంగలేదనియు వారు నడుపుచున్నారు. మరియు, 1980 సంవత్సరపు 4 వ ఆర్డి నెన్సు ప్రకారము నిందితులను నైనిక న్యాయస్థానమువారు విచారించుటకు వీలులేదు. ఆర్డి నెన్సు అమలులోనున్న స్థలములలో దాని ప్రకారము నేరములగువానిని మామూలుపద్ధతి ప్రకారమే (అనగా మామూలు న్యాయస్థానములలోనే) విచారింపవలయునని ఆర్డి నెన్సే స్పష్టముగా ప్రకటించి యుండెను. (ప్రె. ప్రె.)

మధ

రసభరితమగు మానవత్రిక

శ్రావణమాన సంచిత వెలువడినది

విశేషములు:—

స్వదేశీసందేశము

శ్రీ గోపాలాచార్యులవారి జీవితచరిత్ర

పర్వా (కథ)

వివాహసంతరం (కథ)

నున్ననిగుండు

సహకార మన శేషి?

జీవోపావల్యం

నవ్వండకు!

జాతీయనిద్ర-చుహాన్ముడు

బుద్ధిబోధలు

అనుభూతప్రక్రియలు

పాడుసంసారము (కథ)

స్వీకృతి

వివిధనాటకాలు

సం॥ చందా } మాదిరిపత్రిక

రు. ౧ } ఉచితము.

“సుధ” కార్యాలయము,

తపాలుపెట్టె 287, మదరాసు.

UNIVERSITY OF MADRAS

Notification.

SEPTEMBER EXAMINATIONS.

It is hereby notified that, owing to unavoidable circumstances, the date of the commencement of the Intermediate, B.A., B.A. (Honours) Preliminary, B. Sc. Part I., and L.T. Degree Examinations has been shifted from Monday, the 8th September to Monday, the 15th September 1930.

The revised time-tables of these Examinations will be duly notified in the Fort St. George Gazette.

SENATE HOUSE, } WILLIAM MCLEAN,

Madras. }

nd August 1930. J Registrar

అసలు బంగారు నగలకు ³
 వీకంసి చబిల్ దాస్ అందు సన్స్
 సీమకమలములు, నగలవర్తకులు
 112, 113 చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

క్రొత్త చట్టము వచ్చువరకు వాయిదా
వేయబడును

ఉదకమౌడలం, ఆగ 2 — ప్రస్తుతమున్న జిల్లా మునిసి
పాలిటీల చట్టము ప్రకారము నవంబరు 1వ తేదీతో కాలధర్మము
నొందు సభ్యత్వ స్థానములకు క్రొత్త ఎన్నికలు ఆగస్టు నెల
బరు మాసములలో జరుగవలసియున్నది. కాని క్రొత్త సవరణ
చట్టమునకు గవర్నరు జనరలుగారు అనుమతించి యందులకు
నది ఆ తేదీలోపుగ అమలు జరుగనని ప్రభుత్వమువారు ఆశించు
చున్నారు. కాని క్రొత్తచట్టము ప్రకారము నిబంధనలు తయారు
చేయుటకు కొంతకాలము పట్టున. కనుక, యితర కారణము
లచే విరమింపవలసియున్న మునిసిపలు అధ్యక్షులు సభ్యుల
ఉద్యోగకాల పరిమితిని ప్రభుత్వమువారు వృద్ధిజేయుదురు.
క్రొత్తచట్టము ప్రకారము ఎన్నికలు జరిగి క్రొత్తసభ్యులు సరిగ
ఆ తేదీనాటికి ఉద్యోగము స్వీకరించుటకు వీలగునంత దీర్ఘకాల
ము నిర్ణయింతురు. కావున మామూలు ప్రకారము యీసారి ఎన్ని
కలు జరుగవు, అకస్మికముగ కల్గు ఖాళీలకు మాత్రము ప్రస్తుత
చట్టము ప్రకారము ఎన్నికలు జరుగగలవు. స్వ. వి. (తంతి)

మోటార్లు పమాదము

లాహోరు, ఆగష్టు:— ప్రత్యేక న్యాయాధికారుల
లో ముఖ్యులగు న్యాయమూర్తి హిల్టన్ గారు నేడు మధ్యాహ్నము
మొటారు ప్రసూదములో చిక్కుపడిరి. వారి యెడమచేతికి
గాయములు తగిలినవి. కట్టుకట్టబడినవి. మధ్యాహ్నము ఫల
హారసమయమున న్యాయమూర్తులు తమ కారులో కొద్దుమంది
వెళ్ళుమండగా, మోటారుచక్రము పతేముతప్పిపోయి బండియొక
దానితో కారు ఢీకొని, పిమ్మట పోలీసులొనికి వెళ్లెను. కారు
చేడిపోయెను. ఆలస్యమయినప్పటికి ఫలహారసంతకము న్యాయ
మూర్తులు న్యాయస్థానమునకు విచ్చేసిరి. (ప్రీ. ప్రి.)

ఆనందాశ్రమ గ్రంథరత్నమాలా ప్రచురములు

శ్రీమద్భగవద్గీత

ప్రతిపదటీకా రామానుజభాష్య విశేషార్థ సహితము. మూడువూర్పు. అనేక సూత్రాంశములు చేర్చబడి మేలు కాలికొనైందు గిల్లుపేరు గలది. 8—4—0

శ్రీమద్భగవద్గీతా విచనకావ్యము క్యాలికొనైందు 0—6—0; సాదానైందు 0—5—0

డిబ్బో శ్లోక తాత్పర్యసహితము క్యాలికొ 1—4—0; సాదా 1—0—0

సమస్త సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథముల క్యాటలాగు కోరువారికి ఉచితముగా పంపబడును.

ఎ. కణ్ణన్ సెట్టి అందు కంపెనీ, 286, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

తరుణము మించిపోకమునుపే మీ తలవెండ్రుకల గురించి తగుశ్రద్ధ వహింపుడు.

వెండ్రుకలు దువ్వనతో ఊడివచ్చునంతవరకు ఆలసింపకుడు
వెండ్రుకలు చిడిపోవుటకు అది అంతర్మధక యని గ్రహింపుడు.

కామినియా ఆయిల్ రిజిస్టర్డ్
ను నేటినుండియే వాడు టారంభింపుడు.

తలవెండ్రుకల బాధ లన్నింటికీ

ది వ్యామ్య త ము

వెండ్రుకలను కాంఠివిహీనముగాను, చిట్టిపోవుట దిరుగుగా నుండు
టనుండి రక్షించి వట్టుకుచ్చువలె, తుమ్మెద రెక్కలవలె నిగనిగలాడించును.

ఈ లభ్యపద్ధతిని నేడే వరీక్షింపుడు. మీవెండ్రుక లెంత త్వరలో అందముగా పెరుగునో, తలకు పల్లదనమును
గలిగించునో గమనింపుడు. కామినియా ఆయిల్ మీవెండ్రుకలకు వెల్లు అధికక్యము గలంగజేయునో ఉత్తరింపుడు.
పట్టణములోను, పల్లెలోను, దుకాణదారు లందరివద్దను, వరిమళ్లద్రవ్యము లమ్మవార లందరివద్దను వోరకును,
మీయూరి వర్తకులయొద్ద కొనునపుడు కామినియా ఆయిల్ నా అని చూచి మరి కొనుడు.

సీసా 1-కి నెల రు 1-0-0, పోస్టేజి 0-6-0 ప్రత్యేకం. సీసాలు 8-కి రు 2-10-0, పోస్టేజి ఆ 0-12-0.

ఓ టో ది ల్ బ హా రు (రిజిస్టర్డ్)
కొనుట ముతవకుడు.

మీదునులమీదుగాని, శేబు దుమాలమీద గాని రెండుమాడు చుక్కలు ఆటోమో
బహారు చల్లినవెంటనే మిక్కిలి మనోహరమైవచ్చి మల్లి, దైతీపువ్వుల పరిమళములను, పెద
బల్లినట్లునరుగును. వెండి సమయములందు బంధువు లందరిని సంతోషపరచుటకు, ఆటో
మోబహారు తప్ప మ రెద్దియు కానరాదు. నేడే ఓక సీసాను కొని దాని అద్భుతపరిమళము
ఆనకనింపుడు.

1 కొన్ను ఓటోమోబహారు	రు.	2-0-0
1/2 " "	"	1-4-0
1 బ్రాసు " "	"	0-12-0

నమూనాసీసా రెండణాల పోస్టు స్టాంపులు సంపిన సంవదిడును.

నువాసన కార్డు 1-కి అగా 1.

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికలు కంపెనీ,

90.2

285, జమ్మామకేడు మార్కెటు, బొంబాయి. నెం. 2.

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1930 సం. ఆగష్టు 4 తేది సోమవారము

1. ధాన్యములు

లింగయ్యపాస్తా		
కనకం తెనాలి 1, 45 కలబ 12 8 0	18 4 0	
నల్లారి 1, 42 ,, 12 14 0	18 0 0	
శీర్షి 1, 46 ,, 14 0 0	15 8 0	
రామం రా. 164 బస్తా 1-1 ,, 8 12 0	9 0 0	
నవ్వుల ,, ,, 17 14 0	18 0 0	

2. ధాన్యము పప్పులు

కందుల బస్తా 1-1 8 205 ,, 12 12 0	14 0 0	
నెనగల ,, 11 ,, 18 4 0	15 0 0	
నెనల ,, 11 ,, 18 4 0	14 0 0	
బెనల ,, 11 ,, 15 4 0	16 0 0	
ఉలల ,, 8 195 ,, 7 2 0	7 4 0	

3. నూనెపప్పులు

నవ్వులనూనె కా 1-1 ,, 105 0 0	110 0 0	
నెయ్యి మ 1-1 ,, 14 0 0	19 0 0	
నెనగనూనె కా 1-1 ,, 86 0 0	83 0 0	
నెనలనూనె కా 1-1 ,, 88 0 0	83 0 0	
అమడనూనె కా 1-1 ,, 87 8 0	89 0 0	

4. చిల్లరపప్పులు

చొరపపప్పు కా 1-1 ,, 86 0 0	89 0 0	
కూరపప్పు ,, ,, 88 0 0	50 0 0	
నిరకకాయలు (నంబూరు) కా 1-1 ,, 98 0 0	105 0 0	
ధనియలు ,, కా 1-1 ,, 28 0 0	85 4 0	
కుంబూరుపొయకట్టు నీలియంబు 1-1 రు 40 4		
జల్లం కా 1-1 ,, 24 0 0	40 0 0	
అసాచక్కెర బస్తా 1-1 ,, 24 6 0	24 10 0	
చింతపండు కా 1-1 ,, 24 8 0	85 0 0	

5. ఇనుము

వట్టారకం కా 1-1 ,, 80 0 0	81 0 0	
చదర ,, ,, 24 0 0	80 0 0	
కత్తుడు ,, ,, 24 0 0	80 0 0	

6. నూలు

నం 20 తెన్ని సింహా యా 1-1 ,, 6 2 0		
నం 6 ,, కటార్ ,, 8 6 0		
నం 20 1/2 బెట్టి ,, 5 11 0		
నం 40 రాజ్ ,, 7 8 0		
నం 4 తెన్ని హన్డెడ్ ,, 8 0 0		
44 హంద్ ,, 4 8 0		
నం 20 1/2 జమ్మర ,, 5 9 0		
నం 20 1/2 చీలిక ,, 5 18 0		
నం 20 1/2 తిరుచుక ,, 5 10 0		
నం 24 ,, 6 4 0		
నం 28 ,, 6 12 0		
నం 30 (చిన్న తెట్టె) త్రిమడ ,, 8 9 0		

7. రోహములు

నెండ్లి 100 కులం 1-1 ,, 47 10 0	50 9 0	
అంగారు కులం 1-1 ,, 21 8 0	21 18 0	
చవర న 1-1 ,, 18 10 0		
ఇల్లడి కా 1-1 ,, 208 0 0	210 0 0	
కాగి కా 1-1 ,, 265 0 0	270 0 0	

8. రంగులు

అతిమేలు స్వీట్లరంగులు అతివరంగు సింహాబాద్		
1, 1 రంగు 1 రంగు 0 10 0		
1, 1 రంగు 1 రంగు 1 10 8		
1, 2 రంగు 1 రంగు 1 0 9		
1, 5 రంగు 1 రంగు 1 3 0		
1, 1 రంగు 1 రంగు 1 8 0		
కన్యకాపాస్తా-కా-కా-కా (బర్ని-రంగు) 8 4 0		
కాగి 1 1 0 8		
కాగి 1 1 2 0		

ధనవంతులకు, వక్రిళ్లకు, పింఛన్ పుచ్చుకొనిన యుద్ధోగులకు గొప్ప యవకాశము

స్వంత వ్యావారము కొరకు

లాప్రింటింగు హౌస్

మీ ధనమును, ఈ లాభ కార్యమైన పెట్టుబడియందు వినియోగింపుడు.

అనేక సంవత్సరముల నుండి హిందూదేశమునందు ఖ్యాతిగాంచి మంచి పద్ధతులపై స్థాపించబడి యున్నది. గొప్పవారికిన, హిందూదేశ మందుండునా రందరికి సంబంధములు గలిగి, ప్రచురణ చేయుచున్నది. రాబోవు ప్రచురణములు సులభముగ తెలుపదగియున్నవి.

రూ. 40,000 అతిచౌక ధర యే అంతకు సమీప ధర కివ్వబడును.

ప్రెస్ సరిగా పనిచేయుచు, కావలసిన

పనిముట్లన్నింటిని కలిగి యున్నది.

పరిశీలించుట కై త గి న ఏర్పాటు చేయబడినది.

దీనిద్వారా యొక ఆంగ్లదైనక

పత్రికను ప్రకటించ నగును.

వివరములకు:-

మాంటురోడు,

చక్రవర్తి కంపెనీ,

మద్రాసు.

అప్రెంటిస్ వారి అల్మనిక్ అండ్ డైరెక్టరీ ప్రచురణకర్తలు

గ్రామ పునర్నిర్మాణము

ప్రాధికార యన్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి యుచన్యము

చెన్నపురి స్వదేశీ ప్రగర్భమువారి యజమాన్యము కుక్రవారం సాయంత్రము గోక లేభవనము జరుపబడినదర్బారు కై ప్రవక కాశాల ఆర్థిక శాస్త్రాధికారి యన్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు గ్రామపునర్నిర్మాణ మనవిషయమును గూర్చి ఉపన్యాసమును గావించిరి. శ్రీ వి. వెంకటసుబ్బయ్య గారు (భారత సేవాసంఘము) సభ కధ్యక్షత వహించిరి.

ఉపన్యాసకులు ప్రప్రథమమున యూరపుఖండదేశము లందు జరుగుచున్న గ్రామపునర్నిర్మాణ విధానములను వివరించుచు, గత కళాబ్రాంతమునందు విర్లండుదేశమున సర్ హెన్. బ్రాంకటుగారు ప్రప్రథమమునం దీ గ్రామపునర్నిర్మాణము గూర్చి ఉద్వయ మారంభించెననియు, అప్పటినుండి ఈయండ్వయము విశాఖండ్వయందలి తదితర దేశములకు వ్యాపించి, అందు ముఖ్యముగ డెకామార్కు జగ్గరి దేశములం దెక్కడు అభివృద్ధి నం జెను. యూరపుఖండమునం దంత ను ఈయండ్వయముయొక్క ఆవశ్యకత గుర్తించబడెను. ప్రతిదేశమునందును గ్రామజీవితము వ్యవసాయములపై పారిశ్రామికవిప్లవమువలన కలిగిన మార్పులచే నీయండ్వయ మువశ్యక మాయెను. ఇంగ్లండు దేశమునందు పారిశ్రామికాభివృద్ధివలన జనసంఖ్య మిక్కుటముగ పెచ్చు దొండంగెను. జనసంఖ్యతోబాటు ప్రజలసంపదలను పెచ్చెను. కాని గ్రామజీవితము వ్యవసాయములు నశించి ప్రజ లధిక ముగ పట్టావాసులు కాజొచ్చిరి. దీనిఫలితముగ యూరపు దేశ ము నం ద లి పారిశ్రామికాభివృద్ధిని పోషించుటకుగాను ప్రపంచమునందు తక్కినదేశము లన్నియు గ్రామజీవితముతోనే కాలము గడపవలసినవచ్చెను.

ఈఫలితము భారత దేశము నం దు కం పె ను ప్ర త్య క్త ము గ మ చెచ్చుట ను కాన్పించుదు. భారతీయుల స్వయంసహాయకత్వమును, స్వయంసమృద్ధత్యము లిందుచే నశింపు కాజొచ్చెను. చేతిపనులు, గృహపరిశ్రమలు అడుగంటి ఎగుమతివ్యాపారమును పోషించుటకై తేయాకు, కాఫీ, రబ్బరు మొదలగు పరిశ్రమలు కొన్ని యభివృద్ధికా జొచ్చెను. ఇంగ్లండు డెక్కార్కు దేశములు సహకారోద్యమము వలన నీసమస్యను చాలాభాగము పరిష్కరింపకాలెను. భారత దేశమునం దీప్రయత్న మెక్కుడు జరుగదము కాలేదు. కా పున ఇతర సాధనములు అవలంబింపబడెను. పారిశ్రామికాభి వృద్ధి గ్రామజీవితసమస్యను మరింత యధ్వాన్న మొనరించెను. ఆంగ్ల విద్య గ్రామములందుండు ప్రజలనిరద్యోగసమస్యను, తీర్పుటకు బదులు మంత క్లిప్త మొనరించెను. వ్యవసాయము, పరిశ్రమల నభివృద్ధి జేయుటకై ప్రభుత్వమువారు గావించెడి యల్పప్రయత్నములును కొనసాగియుండలేదు. ప్ర జ లు తమకై తా మేమియు చేయజాలక పోయిరి. భారతదేశము నంగు వ ర్త కు లు తమవ్యాపారము నభివృద్ధిజేయుటకు శాస్త్రీయములైన నూతనపద్ధతులం దారి తీరన వారు గారు. సాం

ఘిక కట్టుబాటు సాంఘికనిర్మాణములపై సాంఘిక, ఆర్థికనిపుణత లాధారపడి యున్నవి. ఎంతబలయుతమైనను కేంద్రీకరింపబడిన ప్రభుత్వ మిసమస్యకు పరిష్కరింపజాలను. ఏరాష్ట్రమునం దా రాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారే ఆయా రాష్ట్ర ప్రభుత్వములవారే ఆయా ప్రాంతముల బాధ్యులగు ప్రజానాయకులసహాయముచే నిర్వహింపలెను" అని పలికిరి.

తిరువేండ్రము సంస్థానముందు దివానుగవనిజేసి విక్రంతి గైకొనియున్న శ్రీ యన్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు మాట్లాడుచు "గ్రామపునర్నిర్మాణము విషయమై యీ దేశమునందు చాలకాలమునుండి చర్చించుచున్నను అచరణయందు తగిన యుత్సాహము కలిగియుండలేదనియు, ఇందులకు కారణము ఉద్యమవిధానములగూర్చి స్పష్టముగ అభిప్రాయములు లేకుండుటయే యనియు, ప్రస్తుతసాంఘికనిర్మాణమునందలి లోపములకు సవరించి, దానిని బలపరుచుటకై ప్రస్తుత మావశ్యకమై యున్నదనియు, సంఘమునందలి వివిధతరగతులకు జేందినప్రజలను అన్యోన్యపర్యాయము, పరస్పరాశ్రయముల నలవరచుకొనినగాని సహకారోద్యమము కేంసాంధజాలదనియు, సామాన్యపరిశీతులందు ప్రభుత్వబాధ్యత ప్రజల ఆర్థికజీవితమును సంరక్షించుట మాత్రమేయైననా, భారతదేశము ప్రస్తుతము పడియున్న అసాధారణస్థితిలో ప్రభుత్వము అత్యధికముగ తోడ్పడి తామే ఇట్టి విధానములను ప్రవేశ పెట్టుటావశ్యకమై యున్నదని పలికిరి.

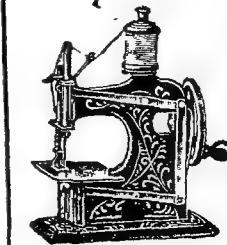
అధ్యక్షులు సభకు ముగించుచు కొన్ని దేశములు నైసర్గికములును, తదితరములు నగు కొన్ని సౌకర్యములను కలిగియున్నంతవరకును ఆయాదేశముల సంపదలు నిలిచియుండుననియు, కాని అట్టిదేశములు నైతము భూమిపైనే యాశ్రయించి యుండకతప్పదనియు, గ్రామపునర్నిర్మాణ మనగా ప్రస్తుత ప్రజాజీవితమును మరింత సౌఖ్య ప్రదమును సమృద్ధమును జేయుటయేగాని వర్తమాన సాంఘికనిర్మాణమునంతను ధ్వంసమొనర్చి నూతనముగ నిర్మించుట కాదనియు, ఈ కార్యనిర్వహణయందు సమయ సహకారపద్ధతులను గణపు విషయమై విద్యాధికులపై బాధ్యత అధికముగ కలదనియు పలికిరి.

పివక శ్రీ పి. ఆర్. వి. ఆచారిగారు ఉపన్యాసకులకు

అధ్యక్షులకు వందనము లర్పించిరి. అంతట సభ ముగింపబడెను.

త్వరపడుడు! మంచిలాభము! ఈనెలవరకుమాత్రం!!

అద్భుతమైన చిన్న కుట్టపు మెషిన్

ఈ చిన్న సయిజుకుట్టు మెషిన్, సీమలో తయారుచేయబడినది దీనితో పెద్దకుట్టు మెషిన్ లో కుట్టునట్లు ఇంటిలో ఉండు స్త్రీలు బాలికలు అన్నివిధములైన కుట్టుపనుల సులభముగా చేయవచ్చును. ధర రు 8. పోస్టేజీ అ. 10. ప్రకాశంకంపెనీ, 18 జి.టి. సాపుకార్ పేట, మద్రాసు.

గ్రంథ స్వీకారము

తూము లక్ష్మీనృసింహదాసు చరిత్రము (ద్విపద)
డియ్యూరైజి. ౧౩ ఫుటలు. వెల ఆ. ౧-౦-౦.
ప్రకాశకులు: శ్రీ అమరవాది పెద్ద రామానుజాచార్యులు-అర్చకులు, భద్రాచలము.

శ్రీ భక్తకుచేల (అయిదంకముల నాటకము)
డియ్యూరైజి. ౯౩ ఫుటలు. వెల ఆ. ౧-౦-౦.
గ్రంథకర్త: శ్రీ అప్పల వీరవేంకటాచార్యశాస్త్రిగారు. ప్రకాశకులు: అద్దేపల్లి లక్ష్మీనాథుని నాయుడుగారు, సరస్వతీ పబ్లికేషన్, రాజంపేట.

పత్తితనశిని (అపరాధ పరిశోధకనవల)
(రెండవభాగము)
డియ్యూరైజి. 167 ఫుటలు. వెల ఆ. ౧-౧౨-౦.
గ్రంథకర్త: పోడూరి రామచంద్రరావు బి. ఏ. బి. యల్ గారు, ప్రకాశకులు: సరస్వతీగ్రంథమాల, కాకరపేట, తణుకుతాలూకు.

చక్రపాణి (నిరూపకనవల)
క్రాసు 8 ఫుటలపైజి, 50 పేజీలు, వెల ఆ. ౧-౦-౦.
గ్రంథకర్త: చెలికాని సత్యనారాయణగారు, ప్రకాశకులు: పద్మ నాయకగ్రంథమాల, పెంటనాగలపలస రాజంపేట.

రమణమహాబుద్ధి జీవితము (నచిత్రము)
తత్వసందర్శనాగారిచే రచితము. క్రాసు, ఫుటలు ౫౮. వెల తెలియదు. ప్రకాశకులు: సనాతనగ్రంథమాలా మేనేజరు, క్రాపిపేట (వయా) కొల్లూరు.
గండికోట

క్రాసు ౧౬ ఫుటలు, వెల ఆ. ౪ గ్రంథకర్త: జె ను బ్బయ్యగారు, పొద్దుటూరు, కడపజిల్లా.
తులసీదాసు జీవిత చరిత్రము
క్రాసు ౪౫ ఫుటలు, మంచి కాగితములు. వెల ఆ. ౪.
గ్రంథకర్త: బత్తుల లక్ష్మీకాంతగారు, పెద్దాపురము.

ప్రేమలేఖలు
క్రాసు ౧౫౯ పేజీలు, మంచికాగితములు, అందమైన అచ్చు, వెల ఆ. ౧ రచయిత: బి. టి. నరసింహా చార్యులు గారు, మూర్తి బుక్స్ డిపో, ౧౭౩, మింటుస్ట్రీలు, మదరాసుకు వ్రాసిన పాండ్యగారు.

ఆంధ్రనాయకుల జైలుపాటలు భాగము 1
(విశ్వకాశ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు, అయ్యదేవర కాశీశ్వరరావు పంతులుగారు) రచయిత: "సత్య గ్రహ" క్రాసు పైజి, వెల ౦-౧-౬.

భాగము ౨
(భోగ రాజు పట్టాభిషేకరామయ్యగారు, చెరుకు వాడ వెంకటనరసింహం పంతులుగారు) క్రాసు పైజి వెల ౦-౧-౬.

భాగము 3
(మహర్షి సాంబమూర్తి, దండు నారాయణరాజుగారు) వెల ౦-౧-౬.

భాగము ౪
(అంధ్రకేశరి ప్రకాశంపంతులు, గద్దే రంగయ్య నాయుడుగారు) వెల ౦-౧-౬.

భాగము ౫
(నడింపల్లి నరసింహారావు, డాక్టరు బ్రహ్మాచార్యుల నుబ్రహ్మ్యంగారు) వెల ౧-౬-౦. ప్రకాశకులు: దేశోద్ధారక బుక్స్ డిపో, బెజవాడ.

పునర్నిలక (హిందీ-నవల)
క్రాసు ౮ ఫుటల పైజి ౨౩౫ ఫుటలు. వెల. ఆ. ౧-౦-౦.

గ్రంథకర్త: శ్రీ రామానంద శర్మ (ప్రేమయోగి) ప్రకాశకులు: మేనేజరు, చిత్రరంజన పుస్తకమాలా లభిష రాయ్, ఇ. వి. రైల్వే.

రాజశేఖర కవికావ్యమీమాంస
(అర్యభారతి గ్రంథమాలిక-౩ వ కుసుమము.)
క్రాసు ౮ ఫుటలపైజి ౪౫౭.

అనువాదకులు: కావ్యవ్యాకరణ తీర్థులు శ్రీ పంచాంగుల అదివారాయణశాస్త్రిగారు.

ప్రకాశకులు: మేనేజరు, అర్యభారతిగ్రంథమాలిక, పురశువాకం, మద్రాసు.

ఈ గ్రంథమువెల, గ్రంథమాలిక చందాదారులకు ఆ. ౧-౮-౦. ఇతరులకు ఆ. ౩-౦-౦.

సులభముగా

దగ్గును ఆపుజేయ వచ్చును.

నిజముగా ఊరటను, సాఖ్యమును గలిగించును. గడచిన 50 సంలములకు పైగా నుండియే శిశువులు, పెద్దవారు మొదలగువారు ప్రపంచమునం దంతటను

చాంబర్లేన్సు దగ్గునివారిణినే పుచ్చుకొనుచున్నారు.

దీని రుచిమనోహరమైనది. మత్తుపదార్థములుగాని లేక ఇతరహానికరమైన వస్తువు లిందులో కలియుటలేదు. దగ్గులను, జలుబులను, బిడ్డలకువచ్చు కింకవాయువును ఇదిపారదోలును. ఇన్ ఫ్లుఎన్జా, రొమ్ముపడికము, ఊపిరితిత్తులకు హానికలిగించు నట్టి మ్యూమోనియా జ్వరము మొదలగునవి వృద్ధిగా కుండునట్లు అటంకపరచును. అనేకరకముల దగ్గులు త్వరలో కుదర్చబడక పోయినచో కఠినవ్యాధిని కలిగించుచున్నది. అందుచేతనే అనేకమంది ప్రజలు ప్రపంచమందంతటను ఎప్పుడును

పైన అధారపడి యున్నారు. 855 ప్రపంచమందటను చాలకాలమునుంచి విఖ్యాతిచెందిన ఔషధము. అది కొత్తదికాదు, అది తప్పక గుణ విచ్చును.

CHAMBERLAIN MEDICINE Co Des Moines, Iowa U. S. A

మూలనోస్టిక్, అతిసారమునకు పూచీయైన నివారిణి. కమ్యూనిస్ట్ ప్రధమనివారిణి

సంతానం పుట్టుకుండా

106-1 'కాంట్రా సెప్టిన్'

ఒక్కపే సులభమైన సురక్షితోపాయము 15 మోతాదుల ట్యూబు 1-12-0 ట్యూబులకు ఇతర విషయములకు:—

1. రామచంద్రరావు, 158, బ్రాడ్వే, నుద్రాకు. పోస్ట్ బిజింటు: ది సోషల్ హెజీన్ సిండికేట్.

ఇతర ఔషధములు అండ్ డ్రగ్స్ స్టలనడ్ల కూడ దొరకును.

త్యాగరాజస్వామికి ర్తనలు ౫౨౮ ఫుటలు-పేలువైండు. వెల ఆ. 3-౧-౦

ఇందు ఆంధ్రస్వామికారచక్రవర్తియు, శ్రీరామభక్తా శ్రేణుడును నవ త్యాగరాజుగారు రచించిన కీర్తనములును వారు రచించిరిని పేరుగన్న కీర్తనములును కలిసి ౫౨౮ కీర్తనములు, తద్రచితములకు 'ప్రహ్లాదభక్తవిజయము', 'నాకా చరిత్రము' నను రాడు యక్షగానరూప ప్రబంధములును గలవు. కీర్తనములలో విష్ణుపరమలు ౪౪౩, శివపరమలు ౪౨, దివ్య నామసంకీర్తనములు ౭౭, ఉత్సవసంప్రదాయకీర్తనలు ౨౩, ఇట్లు నాలుగుభాగములుగ ముద్రితములయినవి ప్రతికీర్తనము నకును రాగతాళనిర్ణయము కావింపబడెను. కీర్తనల ప్రారంభ పదముల అకారాదిపట్టికయు, మేళకర్తలక్రమమున జనకజన్య రాగములలోని కీర్తనలపట్టికయు గ్రంథాదిని గలవు. ఏత ద్ద్రంధపరిశోధకు లకు శ్రీ కె. వి. శ్రీనివాసయ్యంగారు వాడుకలోనున్న గాథల ననుసరించి శ్రీత్యాగరాజస్వామిగారి చరిత్రమును సమకూర్చి యీ సంపుటమున జేర్చియున్నారు. దక్షిణహిందూస్థానమునం దంతటను మిగుల వ్యాప్తిగా నున్న యీ త్యాగరాజకీర్తనములను సాధ్యమగునంతవరకు సంపూరిం పించి యిట్లు నుండరముగ ముద్రించి ప్రకటించి ఆంధ్రగాయక లోకమునకు సులభముగ సందేశీన 'అది అండుకంపెనీ' వారు (ఎడ్వైజుడు, మదరాసు) అభినందనార్హులు.

జానకీపతిశతకము 'X' క్రాసు ౮ ఫుటల పైజి ౧౯ ఫుటలు. ౧౦౮ పుటల పద్యములు గలవు. వెల తెలియదు.

గ్రంథకర్త:—కొవ్వలి వెంకట రాజేశ్వరరావుగారు. వలయువారు గ్రంథకర్తకు, బరంపురము, గంజాంజిల్లా—అని వ్రాయునది.

"జానకీపతి" అను ముఖటము ప్రతిపద్యాంతము నకు గలదు. కవనము ప్రాధమికావస్థను సూచించుచున్నది.

మంచిధార యున్నది. రాసురాసు కవనము బాగుగా జేలగలదు. కవిగారికి జేదాంతపరి నయము కొంచె మున్నట్లు తెలియుచు న్నది. పద్యములు భక్తిభరితములు. వ్యాకరణాదివోషముల కెడ మంతగా గానించదు రామభక్తులు ముఖ్యముగా జనువదగిన గ్రంథమనియే చెప్పవచ్చును.

ఉభయభాషాప్రవీణ బులుసు నరసింహశాస్త్రి. ధనమహిమ

క్రాసు ౮ ఫుటలపైజి ౫౮ ఫుటలు. పేపరువైండు.

గ్రంథకర్త:—అలూరు వాసుదేవయ్యగారు ఇదియొక చిన్న వచనకావ్యము. సరసముగ వాక్యసముదాయముతోను, మద్దులొలుకుచు సర్వజనసూబోధకములగు పదజాలములతోను, సుప్రసిద్ధములును శ్రావ్యతరములును నగు సంస్కృతాంధ్ర లో కొత్తులతోను, నామాలాగ్ర రసోత్పాదకమై సర్వజనతా స్వాదనీయులుగా నున్నదనుట యర్థవదముకాదు. ధార, యమ్యకప్రవాహమే. శైలి కడుంగడు సులభము.

"ధనము ముఖ్యముగా వార్జింపవలయును. అట్లార్జించు కొని నిలువజేసి తన యంతరము పరాధీనము చేయక, దాన ధర్మములు చేయుచుండవలెను. తాను పూర్తిగా ననుభవంప వలయును. ధనమున్నచో డెట్టివాడైనను వానికి సుస్థగార వాడులు జరుగుచున్నవి. ధనహీనునకు నెట్టి సుగుణములున్నను నెట్టి విద్యయున్నను నవియున్నయొ వర్ణములు" — అను నీమొదలగు విషయము లిందు విస్తరింపబడినవి.

ఇందులో సందర్భానుసారముగా నొక కథ యందముగా బొందుపరచబడియున్నది. అందలి నాయకుడు మందచిత్తుడు. వానిభార్య యు త్రుపతివ్రతా శిరోమణి. మందచిత్తుడు లోభాగ్రేసరుడు. ధనము వార్జించుట తప్ప దానిని విరియో గముచేయుటగాని యనుభవించుటగాని వానికి తెలియదు. ధర్మ మార్గము నుపదేశించునట్టి భార్యను నేకవిధములుగాఁ గొట్టును. తిట్టును. అట్టిభర్తను యనుమూకిల స్వాధీనమైన వానిని, దయా ర్థిహృదయుడతో గాపాడిన యా యుత్తరు పతివ్రతాచరిత్ర ము లోకములోని జనులకు మంచినీటిని బోధించుచున్నది. ఈ చిన్నిపాత్రము మాధ్యమికపాతకాలా విద్యార్థుల కెంతయు నుప యుక్తమని మాయభిప్రాయము. ఉభయభాషాప్రవీణ బులుసు నరసింహశాస్త్రి.

విమానయానము

గ్రంథకర్త: మారుమూరి విశ్వనాథంగారు

ఆంగ్లభాషలో జాల్స్ వెర్నూ గారు "విమానములో అయిదువారములు" అను గ్రంథమును రచించెను. అందు, విమా నయానమున కాదిపురుషుడయిన డాక్టరు ఫెర్నెస్ గారి సాహ సకార్యములు సామాన్యులకు తెలియునట్లు మనోహరముగా వర్ణింపబడినవి. ఆ గ్రంథము ననుసరించి యే విశ్వ నాథంగారు తమ యీ పాత్ర మును రచించిరి. నర్తనలందు వీరు ఆంధ్రజాతీయులును ప్రయోగించి, తెలుగు చదువరుల కష్టమును తగ్గించ బ్రయత్నించినారు. కాని, అటనట, వీరివచనము కవిత్వములోనికి దిగినది.

ఇవి విమానయానముంగూర్చిన శాస్త్రగ్రంథముకాదు. ఒకటిరెండు ప్రకరములలో విమానముయొక్క యంత్రనిర్మాణము వివరింపబడినది. ఆభాగములను గ్రంథకర్తగారు మెలకు పతో సులభగ్రాహ్యములుగనే రచించిరి. కాని, యీగ్రంథము యొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యము సాహసకార్యములకు చదువరులందర నుత్సాహము గొల్పుటయే. భౌతికరసాయనాది శాస్త్రము లకు పశ్చిమఖండమే పుట్టినిల్లయినది. వైలు, స్టీలుర్లనెనే విమానములను పాశ్చాత్యదేశములందు సర్వసాధారణము లయినవి. దీనికి కారణభూతులు ఫెర్నెస్ గారి పరిశోధనలే. వారి దైర్యవైశ్యములు, త్యాగము, ధీశక్తి, ఉత్సాహము ఇవియే గదా ప్రపంచమందు పాశ్చాత్యులను బలభీకరుల చేబోంపుల నుగా నొనర్చినవి. మొన్న మొన్న భారతీయులకును కొందరు ఇంగ్లాండు ఇండియా లకు విమాన కొండరు ఇంగ్లాండు ఇండియా లకు ప్రశంసా పాత్రులైరి. ఆంధ్రులలో నొక రిద్దరయినను విమానయానమున గడంగుచో, ఆంధ్రావనికి కీర్తి తెచ్చినవారగుదురు. అప్పుడే విమానములను గూర్చి శాస్త్రగ్రంథములు కూడ తెలుగున వెలు వడుట కవకాశముండను.

విశ్వనాథంగారి గ్రంథము ఫెర్నెస్ గారి ఆశ్రికాశం దు గావించిన పరిశోధనలను ఇర్పించునది. ఆదేశము 19 శతాబ్దాంతమువరకును దుర్లభమై, అవగరికల కాలవాలయముల దెను. పాశ్చాత్యపరిశోధకుల పరిశ్రమలనని, ఇప్పు డాఖండ ము ప్రపంచమం దితిర దేశములకు రాకపోకలు విస్తారముగా గలిగి అభివృద్ధి పొంగుచున్నది. కావున వందలవందలములకు పూర్వము అదేశ మెటులండెనో చదువుట ఆశ్చర్యముగానే గాక వినోదముగా కూడ నుండును.

ఆశ్రికాదేశపు పటమును గ్రంథములో చేర్చుట అశ్చర్య పరము. అది లేకపోవుటలను చదువరులకు కష్టము మిక్కిలియను. (గు. వెం. గు.)

పారిశ్రామిక పరిశ్రమలు

సరిమళ్ళిల్లాన వ్యాఖ్యానహితము

ఆంధ్రభాషాపరిశ్రమ ప్రబంధములకు కొంతకేదు. అవి

చాలవరకు సంస్కృతభాషాభూయిష్టములు కావున సంస్కృత సాహిత్యసంపన్నులు గాని వాదలకు తరస్సానుభవము సంపూర్ణముగ సమకూరజాలదు. ఆ ప్రబంధములలో కొన్నిటికి మాత్రమే వ్యాఖ్యానములు కలవు. వానియందు శృంగార సైవధమునకు, ఆముక్తమాల్యదకు, పనుచరిత్రకు గల వ్యాఖ్యానములు కూలంకషములు. నేటికి శ్రీ నాగపూడి కుప్పుసామయ్యగారు రసన త్రైబంధమును తమకెక్కిన ముక్కున గలదియును నగు పారిశ్రామిక పరిశ్రమను పోషించుచున్న వ్యాఖ్యానములకు రసన రచించి సహృదయంధ్రలోకముయొక్క కృతజ్ఞతకు పాత్రులయిరి. ఇంకను కళాపూర్ణోదయము, ఉత్తరహరివంశము మొదలగు ప్రాచీన ప్రబంధములు వ్యాఖ్యానములు లేవియు పండితులకుగూడ కొరకరాని కొరకయ్యలుగ నున్నవి. సమర్థులగు విద్వాంసులు వీటికిని వ్యాఖ్యానములు రచించి తద్రసానుభవమును ఆంధ్రలోకము చవిగొను నవకాశమును గల్గింపజేయుదురు.

ప్రకృతము పారిశ్రామిక పరిశ్రమ వ్యాఖ్యాన స్వరూప స్వభావాదులను శ్రేయోనుటకు పూర్వము మూలమునందలి సాధ్యసాధ్యపార నిర్ణయమును గూర్చి యొక్కంత చెప్పవలసి యున్నది.

వ్యాఖ్యాత వీరికి సాధ్యసాధ్యములపాత నిర్ణయ మునుగూర్చి ఈ గ్రంథమునకు ముద్రితాదర్శములు నాలుగేను కలవు. కాని వానిలో నుత్తమంబులి నామదికే దోచినవి రెండొకటి అనియు, వాటిలోను నెవపాతము లోకములు గానంబడుటచే నింకను బ్రాచీనతాత్రేయ తిభిత్త గ్రంథములు సంపాదించి బ్రహ్మసింధితిం గాని యొక్కడను నొక్కటియుఁ జిక్కదయ్యో అనియు, ఈ రెంటియందును దప్పులనితోచిన వానిని నాబుద్ధికి సమంజస మనియు, గవిపూదయంబయియు, స్ఫురించిన తెలియ గున సాహసించి సవరించితి ననియు వ్రాసియున్నారు. అందఱకు అందుబడిలో నున్న కొన్ని ప్రకృతాభిప్రాయ ప్రకటనాదాకరమున గల అయిదు సంపూర్ణ తాత్రేయ ప్రకటనలు వీరేపాటియైన ప్రయత్నించిననుచో వీరికి లభింపకపోయెడివి కావు, మఱియు 'స్ఫురించిన తెలియ గున సాహసించి' పాతనిర్ణయము కావించవలసిన యావశ్యకము తప్పిపోయియుండెడిది. వ్యాఖ్యానింప జూచిన గ్రంథము యొక్క మూలమును నిర్ణయముగ జూచుకొనకన్నచో వ్యాఖ్యానము దోషజన్మమును యల్పప్రయోజనకరము కాగలదు. అల్పమాత్రపరిశ్రమముననే యిన్ని పాతములు లభించినవి. ఎక్కువగా సరికేమించినచో మూలమున నింకను గలదోషములు తీరి గ్రంథము నిర్ణయముగ నుండగలిగెడిది.

పారిశ్రామిక పరిశ్రమలు

దస్త్రీ యాత్మకమోమో-దస్త్రీనాత్మకమోమో,

—ఆ. ౧-౧.

మించినరహి నించినరహి, చున్నదో, యన నఖరాంకు రంబుల నయంబున లీలకొయ్యన నఖరాంచలంబుల రయంబున.

—ఆ. ౧-౫

నలిమలయల్లువాడు తలవాడకధించిన-నలిమల యల్లు వాని తలవాడక దన(ల)ర్చిన.

—ఆ. ౧-౬.

లక్కాంబికకు-బుక్కాంబికకు.

—ఆ. ౧-౧౧.

ఈశ్వరవృత్తిభార్య బుక్కాంబికకాని లక్కాంబిక కాదు. చూ: ఆముక్తమాల్యద మనుచరిత్ర; "పుణ్యాయత మతియైన బుక్కమాంబకు." మఱియు కొల్లిపటాసనము: "తత్త్వభూద్భూక్కి-మావాని రీశ్వరక్షితిపాలక?" భారతి, అక్ష యసంవత్సర క్రావాసంధిక.

అరూఢతర-అరూఢపహు: చిరకీర్తి యంద్రలో కాంగనా భోగిగీతి-చిరకీర్తి లింద్రలో కాంగనా భోగి గీతికల.

—ఆ. ౧-౧౩.

వాసనయుం-వాసనలం.

—ఆ. ౧-౨౦.

మునుకొని-మునుపోక; వీటికడ నాపాపభూమి-వీట శరణాగతుడైన; కరుణామతి-కదనంబున.

—ఆ. ౧-౨౧.

నిపుణకరణశీలమునకు-నిపుణకరణదయనకు.

—ఆ. ౧-౨౬.

'సదయనకు' అను పాదమును వ్యాఖ్యాత పాతాంతర మునెను. కాని ఈపద్యమునందలి యమకమును పరికించినచో,

'సదయనకు', అనుపాతమే సరియని తెలియగలదు. చూ:

'రాధా తనయాధారిత గాధాధి కరణనిపుణకర సదయనకు'

మేధావ దసాధారణ బోధాకరహృదయనకును బుధసదయనకు.

౧, 3 పాదముల నొకతీరునన, ౨, ౪ పాదముల నొక తీరునను యమకము గలదు.

కూలముద్రుడ-కూటమూర్ధజ. —ఆ. ౧-౨౮.

నేదార్థ-నేదాధ్య. ఆ ౧-౨౯.

ఘనతాయనకారక-ఘనతాయన తాంక ఆ. ౧-3౨

పద్యమునందలి యమకమును గుర్తింపబడి కలిగిన దోషమిది. దీనికి వ్యాఖ్యానమును సరిగాలేదు.

నలుపు-నలుపు. —ఆ. ౧-౫౬.

యక్కాంత-యేకాంత. —ఆ. ౧-౧౧౦.

వీరు యతితప్పినదన్న నల్లడలువారసి అనుపాతము ఇచ్చెడు సరిపావును.

కణిక-కళిక. —ఆ. ౧-౧౧౦.

కన్నీటిబొట్టు క్రిందికిబాదనది మొగ్గవలె సాగదనము గలిగియుండును కావున (కళిక)అను పాతమే సమంజసమయినది.

నున్న-నన్న —ఆ. ౧-౧౧౫.

మలమల-మనమున —ఆ. ౧-౧౧౮.

యట్టికాంతలు-కాంతలెందును —ఆ. ౧-౧౨౧.

యీవలని-నీవలని —ఆ. ౧-౧౨౬.

మావని-నావని —ఆ. ౧-౧౨౮.

చున్నో-చున్నో —ఆ. ౨-౨౫.

'అనికైనం బతి నిన్ను బాసించెనో' అనిన వ్యాఖ్యాత వ్రాసినట్లు పారిశ్రామిక పరిశ్రమ దెచ్చినప్పుడు కానున్న ఇం

ద్రునితోడి యుద్ధమును నూచించునట్లుకన్న వెనుక జరిగిన నరకాసురయుద్ధస్మృతంతమును నూచించునట్లు ఎక్కుడు సరస ముగా నుండును.

చని-అని, ఇలు-చని అన్న యతిభంగము. —ఆ. ౨-౨౯.

వైజడిగా-వైజడిగా. —ఆ. ౨-౪౫.

జాజిపులు-కాజిపులు. —ఆ. ౨-౫౦.

కాజిపులు తప్పకుండా, వ్యాఖ్యాత యా పాతము సరసము కాదన్నాడు. ఈ పూవులు చెరువులకుండు వానకా

దన పూవులు. ఇవి కలువపూవులవలెనే యుండును. అన్ని ప్రా

తప్రతులయందును కాజిఅనియెన్నుది.

తరుణగోత్రకంబులు-తరళ (సరళ) గోత్రకంబులు. —ఆ. ౨-౬౮.

బాయలొలంగు-బాయలొలంగు. —ఆ. 3-౧౦.

పూరంబులచే-పూరాంబులచే. —ఆ. 3-3౫.

పల్క-పల్క. —ఆ. 3-3౯.

యన-యని. —ఆ. 3-౪౨.

నందనోద్యానసీమ-నందనోద్యాన మిచ్చెడు —ఆ. 3-౪౪.

బాలచాపల-బాల్చాపల. —ఆ. ౫-3౦.

దిగంతరాశి-విగంగనాగ. —ఆ. 3-౫౯.

గ్రోల-గ్రోత. —ఆ. ౪-౫

గ్రోలక నెదుర్చడి-గ్రోలగని తూలును. —ఆ. 3-౬౬.

మన్ని-మిన్ని. —ఆ. ౪-౧౦.

మెన-లీల. —ఆ. ౪-౧౧.

నేత్రయు-నేత్రలు. —ఆ. ౪-౧3.

కర్ణికాకృతి-కందుకాపాతి. —ఆ. ౪-౧౬.

గుండి-గుండి. —ఆ. ౪-౨౧.

దనివార-దనువార; నందియిచ్చుమక-నంజనిచ్చుమక. —ఆ. ౪-౨౨.

నోవుచుక-మార్పుచుక; బరస్పరాం-బరస్పరాం. —ఆ. ౪-౨౫.

దటినె నొండొరుల-దటినె నొండొరుల; వివాగవర-వివాగము. —ఆ. ౪-౫౦.

నిల్చి-నిల్చి. —ఆ. ౪-౫3.

యొడ్డు-యొడ్డు. —ఆ. ౪-౫౪.

నిందులతావి-పూవులతావి —ఆ. ౪-౫౬.

అట్టిసురతవు నెఱుంగక చుట్టపుమేలమున గొంచు నురిగెడుమదిసి, కెట్లు జనియించె మరలక బెట్టుము బలభేది

నిన్న మేలిమి(?)మిఠుక. ఇది ఆ, ౪-౫౬ పద్యమునకు తరువాత నున్నది.

గరసంజ్ఞ-గనసంజ్ఞ. —ఆ. ౪-౫౦.

జూప-జేయ. —ఆ. ౪-౬౦.

ధృతి-ధృతి. —ఆ. ౪-౬3.

నెక్క-నెంత. —ఆ. ౪-౭౧.

పద-కర. —ఆ. ౪-౭౨.

రేపం-రేపం; బోప-జూప. —ఆ. ౪-౭౯.

? ? కృత్యపాణంబుల-నల్లత్ కృత్యపాణంబులు —ఆ. ౪-౮౦.

యల్లసిల్ల-లంపుల్ల; బెడిదంబుగ బుట్టిన- బెడిదంబుగ

దొట్టిన. —ఆ. ౪-౮౯.

తిగిచి-తిగిచె. —ఆ. ౫-౪.

భిన్నానురాగముల-మున్ను నురేంద్రాగ్రము. —ఆ. ౫-౬.

ద్రుంప(గా-నొంపగా; గూడగ(బాటు-దూరగ(బాటు. —ఆ. ౫-3.

త్రెక్కునం-త్రొక్కునం. —ఆ. ౫-౧౦.

? ? భీకరముగ బాహులెత్తి-భీకరముగ బాహులెత్తి. —ఆ. ౫-౧౪.

క్రోధోక్తి-ప్రొధోక్తి. —ఆ. ౫-౧౯.

నొండొరులు-గాకితరులు. —ఆ. ౫-౨౯.

తటినె-తటినె. —ఆ. ౫-3౦.

కొనియెనునామోద-కొనియె ననామోద. —ఆ. ౫-౪౪.

నరిగ-నరిగి. —ఆ. ౫-౪౮.

కర్పన-నర్పన. —ఆ. ౫-౫౮.

జేనె-జేసి. —ఆ. ౫-౬౯.

ప్రభుత్వము-ప్రమోదము —ఆ. ౫-౭3.

ఆ. ౫-౯౧ పద్యమునకు తర్వాత ఈ క్రింది 'అర్థ భ్రమ' కము' కలదు.

నాయకరగసార విరయ, తోయన జయసార నభగధర

ధీనియన. మాయనిధిరగ గభగర, సాయజనయతాయ రవిరసా

గర కేయవా! వైన నూచించిన పాతభేదములను గ్రంథమున జేర్చుకొని

పఠించి సమన్వయించుకొన్నచో పరపమాన నాయాచోట్ల

ఉన్నవిపరల భావములను పాతములు తెలిసికొనగలరు. కాన ఇటు

తదర్థ వివరణములమాట తలపెట్టలేదు.

ఇ వ్యాఖ్యానమునూగూర్చి: వ్యాఖ్యానమును (పారం

భించుచు 'ఇహోన్మము' నైవ పరస్పర వ్యాఖ్యానము తేమయా

నామూలం లిఖ్యతే కించి వ్యాసశేషత మున్నతే' అని మల్లి

నాధనూరి తననియమమును శ్రేయో స్మారు. ఈనియం. మంద

లు వ్యాఖ్యాతలకును పరింగ నదియే. అందును మల్లి నాధుని

మాడ్కి నిగంకుముగ వ్యాఖ్యానము వ్రాయ దిదియపాదరజం

బును జోలిన నాబోటివానికి దరమా' అని మల్లి నాధనూరియొడ

తమకు గల వినయాభావమును తెలుపుటగా తమ అపమర తను

నూచించి, 'అయినను నప్పండితో' త్రుడుడవలించిన పద

తిని 'నే ననసరింపబూనితి ననిమాత్రము వాక్రస్య'లను,

అని మరల తమకు సామర్థ్యముగలదని ప్రకటించిన పారిశ్రా

తాపపరిగ గ్రంథవ్యాఖ్యాతయొడల మఱింతి యొక్కువగా

నర్తించవలసి యుండును. కాని వ్యాఖ్యానము తిన్నియ

మునునకు లోనయినదని చెప్పటకు వలను గాకున్నది. వ్యాఖ్యా

నములు ప్రతిపదార్థము, భావారము, విశేషార్థము, ద్వ్యవ్యా

ధులు, అలంకారములు, వాని లక్షణములు, విశేషారాములు

వానిని ప్రతిపాదించుట కావశ్యకములయిన ఇతర గ్రంథిప్రమా

ణములు మొదలయిన వివరములు గలిగి, చేత నొలిచిపెట్టిన

అరటిపండువలె పాఠకులకు నుగ్రహముగ నుండదగినవి. ఏవం

గుని విశేషణ విశిష్టములగు వ్యాఖ్యానములను సర్వంకపాండి

త్యుండుటలు, ప్రతిభాశాలులు నగువారు రచించింపగల్గుదురు.

వ్యాఖ్యాతలట్టివారు కానివాడు తత్ప్రకృతవ్యాఖ్యానములవలన

గ్రంథ స్వరూపస్వభావాదులు పాఠకులకు సరిగాగీచరము

కా జాలవు. పారిశ్రాతాప పారిశ్రా వ్యాఖ్య

యా విషయమున నెంతకు జాలు

నదియు నీ క్రింది యుదాహృతభాగములను- నూలదృష్టి గోచ

రించినవానిని- పరికించినచో పాఠకులు తెలిసికొనగలుగుదురు.

౧ సత్యభామాభోగసక్తి-నాడునునేడు. ఆ ౧-౧౯.

'సత్యభామాభో' భోగముల దగిలియుండుటచేత అని

కృష్ణావతార పరమయిన అర్థము. కృష్ణ దేవరాయల 'పరమ

యిన అర్థమున 'సత్యమనెడు భావంతో' భోగముల దగిలియుం

డుటచేత అని చెప్పదగును. దీనికి 'సత్య యథార్థ భావమునం

దున; భామాభోగ-త్రిల తోడి భోగమునందును (నిజభార్య

లతోననుట) సక్తి-ప్రీతి; అని వ్యాఖ్యానము గలదు. ఇది

సమంజసముగా దోషదు.

౨. ఘనతాపనితారకాభి కద్యువరగతి. ఆ. ౧-3౨

దీనికి 'ఘనతాప-అధికమైన వ్యవసమును; నితారక-

పొగిట్టులుండు; అభి-అసక్తిగల, ద్యువరగతి-కానుభేషపు

యొక్క.....' అని వ్యాఖ్య. ఇవట కృష్ణ రాయల దానవర

తంత్రత విస్తృతము. ఇక దీని యర్థము: 'ఘన-మేఘము

యొక్క యు తాపని (తప్తమని కొడుకు) కర్ణుని

యొక్క యు, తారకాభి-చంద్రుని యొక్క యు,

ద్యువరగతి-కానుభేషపు యొక్క-యు' అని యుండువలెను.

౩. 'పూనుకొని మేలుగిల్లకు, తోనయి వివరించువారి

తోకమెఱుంగదో; యానరకాసురదనునుడు, నా నెఱుంగఁదో

భోజనవృ తా నెఱుంగఁదో!'

ఆ. ౧-౯౧

దీనికి వ్యాఖ్యాత 'శుగము' అని దాఁటిదగినారు.

ఇందు 'నరకాసురదనునుడు', 'భోజనవృ' అను పదములు

సాధిప్రాయములు. నరకాసురసంహారసమయమున తాను కృష్ణ

నకు సహాయము చేసితి ననియు, భోజనవృతోప రాక యింట

నుండెననియు, మేలుగిల్లకు లోనయినతన్ను నేడు కృష్ణ నెత్తి

పొడుచుచున్నది. ఈసారస్యము అందఱకు 'శుగము'మగునా?

౪. మునుగుద్రోచి య, క్కాంతగృహంబు నల్లడల

గన్గొని-ఆ ౧-౧౧౦ దీనిలో 'యక్కాంత'యను పదమునకు

ప్రాతప్రతులలో 'యే కాంత' అను పాతాంతక

మున్నది. వ్యాఖ్యాత 'నల్లడలు నారసి' అన్నపాతము అన్నిపు

ప్రకములలోను గానబడుచున్న, దనుచు అది 'అతిభంగము' అనితెలుచి 'నల్లడలుగన్గొని' యని కవిప్రాసమునును యీ హించి యట్లు సవరించితిని' అనిప్రాసించారు. 'కన్గొని' అనుట కంటే 'అరసి' అనుపద ముచిత్తుమునది. నల్లడలు ఊరక 'మాచి' అనుటకంటే 'వెదకి' అనుటయే సరసముగ నుండును. 'ఈయేకాంతగృహములో దివ్యవాసన లెక్క దివి? ఆశ్చర్యము గానున్న' దని సత్యభామ నలుచెపుట వెదకి చూచినదని భావము. వ్యాఖ్యాతలు ప్రకరణముంబట్టి శబ్దములయు, తదర్థములయు, నాచిత్యముల నెఱిగి వివరింపవలయును!

మఱియు నీపద్యముననే 'బాష్పకలికా' అనుదానిని 'బాష్పకలికా' అని దిద్ది 'బాష్పకలికా' అనగా మొగ్గలంటి బాష్పములని క్లిష్టార్థకల్పనము జేయవలయుండును. కావున 'బాష్పకలికా' అనియే కవి ప్రాసముండనోపు! అన్నారు. 'కలికా' అన్నపాతము వ్రాతప్రతులలోను గలదు. కన్నీటి బొట్టు కంటి నుండి జాలుచున్న పుడు మొగ్గవలె సోగగా నుండుట సహజము. కాన వ్యాఖ్యాతజేసిన 'కలికా' అను దిద్దుపాటుకంటే 'కలికా' అను పాతమే సముచితమయినది.

౫. 'నను భవదీయదాసుని.....'

ఆ ౧౧౩.

అనుపద్యమునకు - సరియైన సంస్కృతశ్లోకము గలదు: అది యిది.

"దానే కృతాగని భవేదుచితః ప్రభూణాం పాదప్రహర ఇతి నుందరి నాత్ర దూయే, ఉర్యశ్శిశోరపుల కాంతురకంట కాగ్ని ర్యద్విద్యతే మృదుపదం నను సా వ్యధా మే." - సాహిత్యదర్శనము.

ఇట్టి విశేషములను వ్యాఖ్యాతలూ తన వ్యాఖ్యానములందు జూపదగలదు.

౬. అయితేజమర్ (ఆ-౨-౩౦) అధికమయిన కాంతుల-అని వ్యాఖ్యాత. నిడుదలైన కాంతులు (కిరణములు) అనుటావ్యస. సాయంపయమున సూర్యకిరణములు దీర్ఘములుగ నుండును.

౭. 'తాడియం దలచెడువారులేరు' ఆ ౨-౫౨

'మనలను, స్పృశించువారును, స్పృశించువారును, నుండ' రని వ్యాఖ్యాత. జారకాంతలు వెన్నెలరాత్రులందు తెల్లని ఆలంకారములగుదరించి సంకేతస్థలములకు పోవుడనేని వారి ధవళాలంకారములనును దేహములు వెన్నెలతెలుపులో గలసి త్రోవనుపావువారికి కానరాకపోవును. కాన వారికి జారిణుల శరీరములు పారపాటున తగిలినను స్పృశించునకవారు తమత్రోవన పోవుడు, జారిణులు నిర్భయముగ సంకేతస్థలములకు జనదగు ననియు భావము.

౮. గజకచ్చపాశేనఘాతుకుండు' ఆ. ౨-౭౨

దీనికి వివరణమువ్రాయుచు కావ్యగ్రంథై గజకచ్చపరూపంబులఁ దాల్చియుండిన త్రియ్యల నిరువురి నాహారంబుగాఁ గొనియెను' అని వ్యాఖ్యాత వ్రాసిరి. ఇది పారపాటు. త్రియ్యలుగాదు కాపమును పొందినవారు, బ్రాహ్మణులు. చూడుడు:

౯. "అనలనిభండు విభావకుఁ, దను విప్రుఁడు.....
.....నాతని, యనుజన్ముఁడు నుత్రతీకుఁ డనువాఁడతనికె" - ఆదిపర్వ. ఆ-౨.

౧౦. ఉ. సంతపతుంది 'జారులు ప్రసాదము' నయ్యె నటంచుఁ బొంగి. ఆ. ౨-౭౫

వ్యాఖ్యాత. 'జారులుఁ బ్రసాదము నయ్యె' :- ఇక్కడ 'జారు' లను పదమున కర్థమేమియో తెలియలేదు. జారులనగా జాజిపూవులని యొకయర్థము గలదు గాని యాయర్థ దుబ్బుట బాసగదు. విచార్యము. ప్రసాదము:- అను గ్రహము' అని వ్రాసిరి. మఱియు 'ఈ' అనుబంధములో 'జాతులనగా మనోరథినిదియని యర్థముచెప్పవచ్చునని ప్రకరణముంబట్టి యూహింపదగియున్నది' అనియు వ్రాసిరి.

ఈ పద్యము తరువాతిభాగమున గరుత్మంతుడు తనకు ఇంద్రునిపై పగ గలదనియు, దానిని తా నిపుడు తీక్ష్ణకాంతు ననియు చెప్పినట్లు గలదు. కావుననే కృష్ణుని స్వర్గలోకయాత్ర 'జారులు, ప్రసాదము' అయినదని పొంగినాడు. ఒక మహానుభావునికి మొక్కినచో నాతడుకొన్ని జారులు ప్రసాదముగ నిచ్చును. అవి శిరోజముల కలంకారముగ ముడుచుకొనుటకును ఉపయోగించునవి. కావున నవి ఉభయధా ప్రయోజకములగును. ఇక్కడ కృష్ణుడు ఇంద్రలోకమునకుంబోయి పారిజాతమును గొని తేవలయునన్న తననిశ్చయముం దెలుపగా గరుత్మంతుడు కృష్ణునికార్యమేకాక తన (పగ దీర్చుకొను) కార్యమును సఫలమగునని పొంగినాడు. ఈ రెండు కార్యములను సమకూరును. కావున 'జారులు ప్రసాదములు' కూడ అయినదన్న సామెత. ఇట్టి విశేషవిషయములకు తావులేని వ్యాఖ్యానము సమగ్రము కాజాలదు.

౧౧. నిగ్గలన్ - ఆ. ౨-౮౨.

'మెడమీద నుంచి కట్టెడుకొయ్యలను' అని వ్యాఖ్యానము. 'నిగ్గ' అనగా 'మూలము' కాని వ్యాఖ్యాతజేసిన 'మెడ మీదనుంచి కట్టెడుకొయ్య' కాదు; దానికి 'కాడి' అని తెలుగున పేరు.

౧౧. 'అయితేభూర్జపత్రము' ఆ. ౨-౯౦.

'భూజపత్రములనెడు వెడల్పుయినపర్ణముల నుండు; ఇది యొక విశాల మగు పర్ణము. అనంగ లేఖ క్రియలకు విద్యాధరాంగన లుపయోగింతు రని కాళిదాసుఁడు వర్ణించి యున్నాడు. 'వృష్టాక్షరా ధాతురనేన యత్ర భూర్జపత్రముః కుంజరబిందుశోభా:..... ఇత్యాది. - కుమారసంభవము.'

'భూజపత్రములనెడి పర్ణములనగా అర్థమెట్లు? 'ఇది యొకవిశాలమగు పర్ణము. దీనికి వైవాక్యముతో నెట్లు సమన్వయము? అనంగ లేఖక్రియలకు విద్యాధరాంగనలు భూర్జపత్రముయొక్క పట్టును ఉపయోగించిరని కాళిదాసు చెప్పెను. వీరివాక్యము పర్ణముల నుపయోగించునరము నిచ్చుచున్నది. వీరిభమునను సంబంధములేని అనంగ లేఖక్రియలతో నిక్కడ పనిచేయి? 'నా న పేక్షితమువృత్తే' అన్నాడుగదా వ్యాఖ్యాత కాదర్శప్రాయుడయిన ముగి నాడుకు!

౧౨. 'బాసదప్యవనగండాంకా' ఆ. ౨-౧౧౫

'బాసదప్యవన వానిని జయించినవాడనెడు కిరుగు గలవాఁడా' అని వ్యాఖ్యాత. ఇది పారపాటు. 'బాసదప్యవన గండా' అనునది కన్న సెవిరుదు. దీనికి 'అడినమాటను తప్పినవారికి మగతు' అని అర్థము.

౧౩. 'ఉన్నతసాధమెక్కి యవృత్తోదరి.....

గంటిరె నాకనిబొంక నేర్చుకె" ఆ. ౩-౧౫

ఇందలి సారస్వమును వ్యాఖ్యాత ఎత్తిచూపలేదు 'అవృత్తోదరి' కావుననే 'బొంకనది.' దీనికి పూర్వమున్న 'కాళియ భేషి' యను పద్యమునగల 'నీలాలకా' అనుపదము 'సాభి' ప్రాయమని వ్రాసిన వ్యాఖ్యాత ఈపద్యమున గల 'అవృత్తోదరి' శబ్దములని సారస్వమును గుర్తింపని వింతగాదోచును.

౧౪. 'దిల్యరావతరి త్రాటక' ఆ ౩-౨౬.

చిల్య-చిలవ-(చీలనవా-నోరుగలిగినది-సామనియర్థము) ఇట్టిపదము 'నలువ' నాలుగు వాడులు గలవాడు బ్రహ్మయని యర్థము, ఇట్లు వ్యాఖ్యానమున 'చిలవ' శబ్దనిష్పత్తిగలదు. పాము (దివిశివ్యము) చీలిన నాలుకకలదిగదా! 'అంత నయుగర గులు నవృత్తిం బుపయోగింపంగానక దానియున్నస్థానంబని దర్పలు నాకిన నాలుకలు రెండు గా న్ర యుక్తి టం జేసి నాటంగోలే ద్విజి హ్యులు నాఁ బరగిరి' అని భారతము, ఆది పర్వము. శ. ర. కారుల 'చిలము (చివము) గల, వా-నోరు-చిలవ' అన్న-రూపనిష్పత్తి సముచితముగా గాన్పించుచున్నది.

౧౫. 'కారవీర్యభుజవం క్రింజకు గావించితి

ఆ ౩-౩౪.

'చక్ర-గావించితివి - నశించజేసితివి' అని వ్యాఖ్యానము. 'చక్ర-గావించితివి=నశించితివి' అనుట ఉచితము.

౧౬. 'సరసిజనేత్ర చూచితివె.....' కహళీవిగళన్నవ

కారకావళి-ఆ. ౩-౧౩ 'కుహళీ-పూర్వపుటండి అని. వ్యాఖ్యానము: ఇది సరికాదు. 'కుహళీ' అనగా పోకపాత్ర. క్రిందరాలిన నేసబ్రాలవలెనే పోకపాత్రలనుండి రాలిన మొగ్గలు నుండును. 'పరితఃప్రాంత.....పరిమాణప్రధానలూకకుహళీ ప్రాదుర్భవా మౌదయో' కవికర్తరసాయనము.

౧౭. 'తేనియెడు' నుఁ గ్రోలఁ జనుదెంచిన యాయల

జేటిదాటు లోనూనిన స్వయంగాబడి.' ఆ. ౪-౫.

'ఏలదేటి - లేదా య వుఁ దు మ్మెద; దాటు లోక-పరుగెత్తుటలో' పట్టిక-ఒడవిన తృప్తచేత, మూగ బడి-చుట్టుకొనెను. పట్టికగా వ్యాఖ్యానము. 'ఏలదేటిదాటు-లోనూనినదేట్టిక-మూగ-అని యిట్లు విభజించి అర్థముచెప్పి కొనవలెను. 'దాటు' సమూహమని అర్థము చెప్పవలెను. మూగ బడి అనగ చుట్టుముగి అని అర్థము.

౧౮. 'పెరిగిన హారరత్నముల వెల్లున నొకె...డెఁ దాన్లు

పర్ణియె ఆ. ౪-౩౩

'పెరిగిన-తెగిజాతిన; హారరత్నముల వెల్లునకా ముత్యాల హారములయందలి, మణులగుంపులనలన-అనగా ననేకముత్యములవలన ననిభావము, నభిశ్చరనది-ఆకాశగంగానది, తామ్రపర్ణియె యొప్పెక, అనగా నాకాశగంగానది జలములు ధవళములైనను నా ముత్యములు గుంపులుగా రాలినచోట నాముత్యముల కాంతితే నాస్థలంబున జలము లతివిసులంబులై తామ్రపర్ణివలె నొప్పెననిభావము' అని వ్యాఖ్యానము: ఇదిసరికాదు హారముల ముత్యములు ఆకాశ గంగానదియందు రాలినవి. తామ్రపర్ణి నదియందు ముత్యములు ండుట ప్రసిద్ధముగా న అట్లు రాలినముత్యములు లండుటచేత నాకాశగంగానది తామ్రపర్ణియైనది. చూడుడు: 'తామ్రపర్ణి సమేతస్య ముక్తాసారం మహోదధేః, తేనిపత్తదను స్తస్య యశః స్వయిన సంచితమ్. రఘువంశము ౪. ౪.

౧౯. 'ఇంద్రుమోతావ్సటంబు' ఆ. ౪-౬౦.

'దేవదారువృక్షమును జెల్లించుటయని కృష్ణుని గోష్ఠ వినోదక్రీడాపరమైన యర్థము' అని వ్యాఖ్యాత. 'ఇంద్రుమము' అనగా మద్దిచెట్టు. 'ఇంద్రుఃకఠోర్ధ్వ' అని అనురము. శ్రీ కృష్ణుడు చిన్ననాట అంబికట్టబడి జంటమధులను పెకలించినగాధ యిటు ననుసంధింపవలసినది.

ఆనందబోధిని.

చిత్రపటములతో నెలవడు చతుకమాసపత్రిక. ఇందు కథలు, పద్యములు, సౌందర్య కళా రహస్యములు, హాస్యము, వేదాంతము, కళల ప్రపంచవార్తలు మున్నగునన్నియు ప్రకటింపబడును. ఈ మాసపత్రిక ఆకృతి, కూర్పు ముద్దులు మూలగట్టునటు లుండును. మాదిరిపత్రికకు వ్రాయుడు.

సంపాదకు. 1 మాత్రమే.

ఆనందబోధిని కార్యాలయము, పోస్టాఫీసు నెం. 167, మదరాసు.

౨౦. 'కద కాళికింబియె' ఆ ౪-౬౩.

'మొక్క-మొక్క-అనునట్లు' అని వ్యాఖ్యానము. యుద్ధమును నీందించువదియై అనగా 'కృష్ణునితో యుద్ధము చేయ కూడదు' అని యుద్ధోపసంహరియై అని అర్థము చెప్పవలయును. లేకున్న పద్యమునర్థము పొసగదు.

౨౧. 'మానవజేగరధ్యమును' ఆ. ౪-౭౫, ౭౬

'మనోవేగమువంటి వేగముగల గుట్టమును' అని వ్యాఖ్యానము. ఇది 'రథము'నకు విశేషము. కావున 'గుట్టములు గల' దనవలెను....

ఇట్టి వెన్నియైన చూపవచ్చును. గ్రంథవిస్తర భీతిని విముఖుడైనది.

ఈ వ్యాఖ్యయందుగల విశేషములనుగూర్చి: ఆలంకారములు, కావ్యగుణములు, మొదలగువానిని బేర్కొని వాని లక్షణములను వ్యాఖ్యాత వ్రాయక విడిచిరి. ఆలంకారములనుగూర్చి 'వానిలక్షణములను విద్యార్థు లలంకారశాస్త్రములన నెఱుంగ గల రను తలంపున లిఖింపకవిడిచిరి' నన్నారు. ఇట్లు విడుచుట గొప్పలోపము భూదోలక్షణములను మాత్రము వివరించినారు. ఆలంకారములే శాస్త్రములన నెఱుంగల పాఠకులు ఛందోలక్షణముల నెఱుగజాలకపోవురా? కొన్ని సంస్కృతపదముల కొక ప్రత్యేకము బంధమున రూపనిష్పత్తులను వివరించి నారు. ఈ వివరణ మున్నరూపమున పండితులకును పామరులకుకూడ ననవశ్యకము. ఇట్లే అనావశ్యకములగువానిని పెంచి చేయుట, అవశ్యకములగువానిని త్రుంచివేయుట నీవ్యాఖ్యానమున నచ్చలచ్చల గాననగును.

శ్రీకృష్ణ దేవరాయలకు, తత్సత్వముగి జరించిన ప్రణయ కలహము వృత్తాంత మీ పారిజాతాపహరణ గ్రంథము పుట్టుకకు కారణమనియు, కావుననే తత్వవృత్తాంతమునకు సంబంధించిన గాథలు పెక్కులు సరసముగ నీ కావ్యము ధ్వనించుచున్నవనియు ప్రతీతి. అట్టి సారస్వములు వ్యాఖ్యానమున నంతగా గానరావు. మరియు గ్రంథాంతరగతకాభాగమున గల చరిత్ర విషయములకు ఇంకను విపులగువివరణ మావశ్యకము.

ఇంకొకవిషయము: పీఠ మనుచరిత్రము పారిజాతాపహరణముతో సరిరాదని యందుల కేవేవో కారణములను ితికయందు పేర్కొన్నారు ఆ కారణము లన్నియు నినిమిషకే పలువురు ఊర్జునుగ విమర్శించి పూర్వవత్తములు కావించినవి. పీఠిట్లుచెప్పుటకు పీఠికి పారిజాతాపహరణముపై గల 'ఎక్కువను క్లుప్త' యే కారణము కావలెను. కాకున్న పారిజాతాపహరణము వంటి పెక్కుప్రబంధములకు మార్గదర్శకముయి, సహృదయుంగ మంబయి, రసవత్ప్రబంధరాజంబయి ప్రఖ్యాతిగాంచిన మనుచరిత్రమును పీఠ తక్కువపరిచియుండదు. మనుచరిత్రలో 'రూఢి నీ గంధగ్వల సమాగమము నీతిబాహిరమనుట'యు నొకకారణముగ పేరుచెప్పిరి. కావున 'రసభాషపూరిత'యిని, 'ఆడుదాని కాళిచేత తన్ను దినుట'మాత్రము రసభాషము కాదు కాబోలు! మఱియు, పారిజాతాపహరణముననే చప్పిడిపద్యములు ఎక్కువగాగలవని చెప్పవచ్చును. ఇట్లు కుతర్కమున కెన్నియైన లోపమును కనుపడుచుండును. కాని నిష్పక్షపాత దృష్టిని జూచిన సుభయగ్రంథములును దానిదాని యునికినిబట్టి యది యది రసవంతముగ నే యున్నదని సహృదయులు భావింపక పోరు. ఆనాడు కృష్ణరాయలు ఆత్మప్రణయ గాధను గూర్చినదయ్యెను పారిజాతాపహరణమునకును మనుచరిత్రమున గల తారతమ్యములను గుర్తించి తద్గ్రంథకవులకు వారివారికి దగినట్లు లాదరించెను. కృష్ణరాయలు తాను పండితుడు; కవి, మహా కవి పండితపోషకుడగు చక్రవర్తి; సర సా క్రీ స రు డు; యుక్తముల నెఱిగినవాడు. వ్యాఖ్యాత తలచినట్లు లాతకు తిన్నునను పెద్దనకంటే దక్కునగా బహూకరించియుండినను ఆయితము తత్త్వము నెఱుగక కావించియుండదు. అది యాంధ్రునికి వ్యాఖ్యాత ఊహించునట్లు 'మూలనతి'యొక కాబోలదు. మీరువిక్కిలి ఆతని ఉచితానుచితజ్ఞతను జూచును.

గ్రంథముప్రకాశకు చాల నుండరముగ నున్నది.

నెల రు ౩-౧-౧ మాత్రము.

'భారతి'

వసంతకుసుమాకరము.

మధుమేహము, అతిమాత్రము, రాచకరపులు, శుక్రనష్టము, శుక్రక్షయము, నరముల బలహీనత, విరకాలపు తెల్ల కుళ్లు, శుభవ్యాధులు తీర్చి చూపుచే కలుగు మూత్రాశయవ్యాధులు మొదలగు మేహరోగములకు పదిసార్లు పదియోషధములను తిని కనురక వ్యయప్రయాసల నొందుటకన్న బంగార, వెండి, మంచుముత్యములు, పగడములు మొదలగు వీర్యవృద్ధి త్రైమయ వస్తువు లతో సిద్ధపరుపబడి నిశ్చయముగ వంచి ఆరోగ్యము నీయుగ లీగిన "మా వసంతకుసుమాకరము"ను నేవించి శాశ్వతసౌఖ్యమును నందుట ఉత్తమపద్ధతి. అనేకులు నేవించి ఆరోగ్యమును పొంది యోగ్యతాపత్రముల నిచ్చియున్నారు. తు 1-కి రూ. 20 శాస్త్రీయముగ తయారుచేయబడిన 224 రకముల ఔషధములు గలవు—కేటలాగు ఉచితము.

వెంకటేశ్వర ఆయుర్వేదనిలయము, చింతలూరు, ఆలమూరుపేట, తూర్పుగోదా వరిజిల్లా.

ద శ మూ లా రి ష్ట

(కస్తూరి చేర్చబడినది)

అనేకములైన అమూల్యముగు ఓషధులచే తయారు చేయబడి నది. ఆరోగ్యము, శక్తి, అందము కలుగజేయును. అకాల మున సంభవించువ్యాధుల దరిజేరనీయును.

THE DACCA AYURVEDIA PHARMACY Ltd.,
Branches:—ALL OVER INDIA.—Head Office:—DACCA

Free prescription, Catalogue (on Application with one -[1]- Anna Stamp).

వ తా వ క స్తూ రి మా త్ర లు

మిక్కిలి ఘాటుగలిగి శుభాపనగా నుండును. శ్రేష్ఠమయిన కస్తూరి, గోరోజనం, కుంకుమపువ్వు మొదలగు వస్తువులతో తయారుచేయబడినది. 1-2 మాత్రలను పుచ్చుకొనిన ఆనందముగా నుండుటయేగాక అజీర్ణము, వాపుయు, జలుబు, శైత్యము, జ్వరము, పన్నీపాతము, తాలెంతగుము, చిన్నబిడ్డ గుఱుముల అగ్నిమాంద్యము, అజీర్ణభేదలు, దగ్గు, ఉబ్బసము, మొదలగు అనేక వ్యాధులను ఖండించుటలో రామ తామ్రమువంటిది. ఆరోగ్యమును బలమును కలిగించుటలో అత్యుత్తమమయినది. పరీక్షించ దగినది.

800 మాత్రలు గల సీసా 1 కి రు. 0—4—0

12 సీసాలు రు. 2—8—0

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

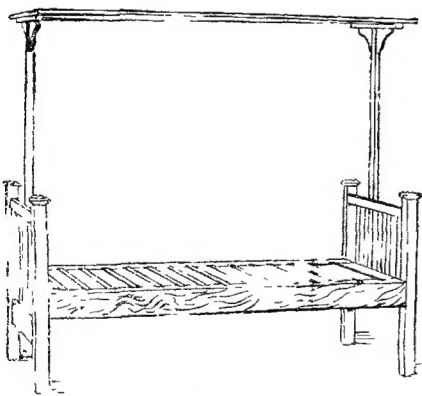
సి. సి. ఏ. అందు కంపెనీ, ఆయుర్వేద సమాజం, మెరీడేపి, నల్లూరు జిల్లా.

పట్టు వంటి మజిలీను

ఇదిగో స్వరాజ్యము

ఈకాలమే ఆంధ్రదేశమంతట అన్ని కాలములోను వాడుదురు. దొరల కంటో ప్రీతికరమైనది. అందముగ దోర్నాలు, దట్టముగ శేత, యొక్కవైన మృదుత్వముగలిగి స్త్రీలకు చీరలు, పురుషులకు కమీజులు, భారతీయులకునును రకంవారీగా చూపరిత్రమాలయంలో తయారుచేయించి అన్ని దేశములకు అంపి యెన్నో యోగ్యతాపత్రములు బడసియున్నాము. స్త్రీలకు ముద్దుగుల్మె—దు చీరంచులు పురుషులకు నాజుగుగావుండునట్లు మిక్కిలి తక్కువధరలకు కొద్దిరోజులమాత్రమే అంపనెంచి యివి. ఈసమయము పొగొట్టుకొనకదు. ఆక్ర-రలేనిచో డబ్బు వాపనీవుము. 45 అంగుళముల వెడల్పు 12 గజముల తాను గల పెట్టెగాని రెండు 12 మూర చీరల పెట్టెగాని రూ. 7-8-0 లు, 5 పట్టుకమీజుల పెట్టె రూ 10-0-0. పోస్టేజీ వేరు. మజిలీను కమీజులు 6 పెట్టె రూ 9. గుప్తా అందు కో, చికాకోల్ సిటీ, గంజాంజిల్లా. 4

పునస్సంధాన, వివాహపు మంచములు

మన పెండ్లికొమార్తెలు, పెండ్లికొమారులు కొద్దిలో, యందముగ నుండు మంచములనే కోరు దురు. మావాటికి సదగు రెండును గలవు.

గొప్ప పనితనము—దోమ తెరను తగిలించుకొనుటకు వలయు చట్టములు సహా గలిగి, జీవితకాలమునకు మించియుండ గలవు. అన్ని భాగములు యంత్రసహాయముచే తయారుచేయ బడి, విడిదీయ గలిగియున్నవి. విడిభాగములు దొరకగలవు.

వెల ప్యాకింగ్, మోతకాల్ల వివహాయపు యెయున్నది. 3 నెలలలో తయారుచేయబడినది.

(6 $\frac{3}{4}$ అ. × 2 $\frac{1}{2}$ అ.)

(6 $\frac{3}{4}$ అ. × 3 అ.)

(6 $\frac{3}{4}$ అ. × 4 అ.)

	2 $\frac{1}{2}$ అ. వెడల్పు	3 అ. వెడల్పు	4 అ. వెడల్పు
కోల్ ఫుడ్	రు. 24	రు. 27	రు. 32
టిక్ ఫుడ్	" 22	" 24	" 28
హార్ ఫుడ్	" 18	" 20	" 25

ప్యాకింగ్ చార్జీ రూ 1-4-0.

నిబంధనలు. ధరలో సగము సొమ్మును యార్డరువెంటను, మిగతవానిని వి. పి.గా బంపబడు రైల్వేరకీదును స్వీకరించునపుడును చెల్లించవలయును.

THE STANDARD FURNITURE Co., Ltd.
Kallai, South Malabar.

RUB IT IN

బుడ్డి 1-కి వెల 0-10-0 అణాలు

అమృతాంజనము డిపో

మదరాసు, బొంబాయి.

శుక్ల బందు

ఎంత దుర్బలమైన వీర్యమునైనను గట్టిపరచి ఒక్క-గంటలోనే అద్భుతమైన ప్రభావమును చూపును. శుక్ల నష్టమును కట్టుటలో శేరుపొంది, స్త్రీపురుషులకు నిరతిశయ ప్రేమను కలిగించుటకు దీనిని మించిన ఔషధము లేదు. 25 మా 2-8-0 కేటలాగు ఉచితము. 17-3 త్రిపురసుందరి వైద్యశాల, మహేంద్రవాడ-రామచంద్రపురంపాస్టు, గోదావరిజిల్లా.

స్వయంశిక్షా సంస్కృత

గంధములు

సామివాదకాస్త్రీకృతము తెలుగులిపి, తెలుగురములు శబ్దము మొదలగు విదువు ప్రకముల నెట్లు అసలుధర 8-0-0 తగ్గధర రు 1. నీలకంఠం, C/O ఎస్. ఎస్. నరసింహం, ట్రయినింగుకాలేజి, రాజమండ్రి.

"స్త్రీము ఇంజను డ్రైవరుల బుక్"

(తెలుగుది) వెల రూ. 2-0-0.

వలయువారు:—కోట యజ్ఞరామశర్మ, మెకానికల్ ఇంజనీరు. (ఆ. జా. ప.) చింతనంబాతెం, బందరు.

Masulipatam M. & S. M. Ry.

కొలది ప్రతులు మాత్రమే ఉన్నవి.

దుర్గా మెడికల్ హాల్

గవర్నరుపేట, బెజవాడ

గనేరియా మిక్చర్

గ్యారంటీగా 3 రోజులలో కుదురును

(1) ఈ మందు నెగరోగములను నివారించి మూత్రము నిడుచునున్నప్పుడు గలగు పోటు, మంట, చురుకును యింజక్షను లతోను పిచ్చికారీలతోను నిమిత్తములేకండ తప్పక కుదుర్చును. సీసా 1-కి రు. 8-0-0.

మూర్ఛార్పము

(2) ఈ మందు ఎటువంటి మూర్ఛనైనను యెన్ని సమ త్వరములనుండియున్న మూర్ఛలనైనను గ్యారంటీగా కుదుర్చును. నెలకు సరిపోవు మందు రు. 8-0-0.

పొడలకు తైలము

(3) ఈ తైలము తెల్లపొడలసేగాక యితరవిధములైన పొడలను గూడ పొగొట్టును. ఇంకను తామర, గజ్జి, కర్పాశి మొదలుగాగల అన్ని విధములైన చర్మవ్యాధులను పొగొట్టి చర్మ మును మామూల కితికి మార్చును. డబ్బీ 1-కి రు. 1-0-0.

ఏ జెంటల్ మన్ కావలెను.

3